

የእንስሳት በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በድንበር ዘለል በሽታዎች ላይ ያተኮረ የመስክ ማንዋል

2ኛ ዕትም

የእንስሳት በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በድንበር ዘለል በሽታዎች ላይ ያተኮረ የመስክ ማንዋል

2ኛ ዕትም

የተጠናቀቀው በአሜሪካ ዓለም አቀፍ የድጋፍ ድርጅት /USAID/ የምስራቅ አፍሪካው ክፍለ አህጉር /በአፍሪካ ህብረት የእንስሳት ሀብት ቢሮ/ AU-IBAR/ USDA-FAS / Standard Methods and Procedures in Animal Health (SMP-AH) ፕሮጀክት ከጆርጂያ ዩኒቨርሲቲ ፖቶሎጂ ዲፓርትመንት ጋር በመቀናጀት ነው።
አቴንስ, ጆርጂያ, አሜሪካ 30602-7388

**የቅጂ መብት © 2015
በዶ/ር ኮሪ ብራውን**

ISBN:

የኮንግረስ ቤተ መጻሕፍት መለያ ቁጥር: 2015959451

የዚህ ማንዋል ገጾችና ሽፋኑ በውሃ የማይበላሹና በቀላሉ እርጥበት ባለው ጨርቅ የሚፀዱ ናቸው። ገጾቹም እንዲደርቁ ከፀዱ በኋላ ክፍት ሆነው መቆየት አለባቸው።

ምስጋና

ይህ የእንስሳት በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየትና በድንበር ዘለል በሽታዎች ላይ ያተኮረ የመስክ ማንዋል የአማርኛና የትግርኛ ትርጉም በመከለ ዩኒቨርሲቲ እንሳሳ ሕክምና ኮሌጅ የተዘጋጀ ሲሆን ቴክኒካዊ ድገፉ ደግሞ በዩኒቨርሲቲው ለኤፍኤኦ-ኢክታድ ኢትዮጵያና ለግብርና እንሳሳ ሃበት ሚኒስቴር በተሰጠው ድጋፍ እንዲሁም ይህንን ማንዋል ለማሳተም የሚያስፈልገው ወጪ በአወሮፖ ሕብረት (አውሮፖ ዩንየን) በቆላማ አካባቢዎች ለሚኖሩ የእንስሳት አርቢዎች ለኤፍኤኦ ኢትዮጵያ ፕሮጀክት በተሰጠ ድጋፍ ጭምር የተፃላፈ ነው።

ለቅጂ ይገባኛል ባዮች

ይህ ፅሁፍ በአወሮፖ ሕብረት (አውሮፖ ዩንየን) የገንዘብ ድጋፍ የታተመ ነው። በዚህ የተገለፀው ሁሉ የአወሮፖ ሕብረት (አውሮፖ ዩንየን) አፈሴላዊ ሓሳብ ሆኖ ሊወሰድ አይችልም።

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

የእንስሳት በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

የመስክ ማኑዋል

አዘጋጅ
ኮሪ ብራውን

መግቢያው በአንድረው ክላርክ

የእንግሊዘኛው ማኑዋል ዝግጅት ተሳታፊዎች

ጀምስ ዋባቻ	ፒተር ማይና ኢቶንዴካ
ራኩዌል ፊክ	ጌታቸው ጋሪ
ጀራም ምግደራ	ጀሴፍ ሴሩጋ
ሊንዳ ሎጋን	ኢሳም ማጌድ
ፒተር ንጅዋ	ሞሃመድ ሁሴን ዓሊ
ሙሪታይ ምባቡ	ኢሻንስ ሙቱማ
አሉማ አመሪ	ደቪድ ዋዌሩ
ሞሃመድ ሁሴን ሞሃመድ	ገ/ሚካኤል ገ/ ጎጃም
ኖሊና ናንቲማ	አመሃ ሰብስቤ
ፅጌ ክፍለየሱስ	ተኩሮ አ. አኩማ
አማኑኤል ስዋይ	አብዱ ሞሃመድ ኢልሚ
ሚካኤል ዲዮኔ	ማህሙድ ሁሴን ጃብራ

ተርጓሚዎች

1.ዶ/ር ዕፃይ ከበደ 2.ዶ/ር ዮውሃንስ ተክሌ 3.ዶ/ር አብርሃ ብስራት
>>>>>>

የግራፊክስ መግለጫ በኢስሞንድ ችኬ

የማንዋሉ ይዘትና ማውጫ

መግቢያ	1
በዚህ ማንዋል የሚፈልጉትን እንዴት ማግኘት ይቻላል	3
ስነ ሕይወታዊ ደህንነት፡ በቀላል ዘዴ ጤናማ እንስሳትን ለመለየት የሚያስችሉ አምስቱ ሕጎች	4

የዶሮ በሽታዎች

1. አደገኛ የአዕዋፍ ጉንፋን በሽታ (HPAI)	7
2. የዶሮ ፈንግል (NCD)	16

የዓሳማ በሽታዎች

3. የአፍሪካ አሳማ ትኩሳት በሽታ (ASF)	25
-----------------------------------	----

የበግ" ፍጥል" የቀንድና የጋማ ከብት በሽታዎች

(ሀ) ተቅማጥ የሚያስከትሉ

4. የበጎችና ፍጥሮች ደስታ መሰል በሽታ (PPR)	32
---------------------------------------	----

(ለ) የመተንፈሻ አካላት በሽታዎች

5. ተላላፊ የዳልጋ ከብቶች የሳምባ በሽታ (CBPP)	38
6. ተላላፊ የፍጥሮች የሳምባ በሽታ (CCPP)	43
7. የምስራቅ ዳርቻ ትኩሳት በሽታ (ECF)	48
8. የልብ አቃፊ ውሃ መቋጠር በሽታ (Heart water)	52
9. የአፍሪካ የፈረስ በሽታ (AHS)	56
ተጨማሪ፡ የበግና ፍጥል ደስታ መሰል በሽታ	32

(ሐ) የአፍና እግር የመቁሰል ምልክቶች

10. አፍተግር በሽታ	62
---------------------	----

(መ) የቆዳ በሽታ

11. የበግና ፍየል ፈንጣጣ በሽታ	69
12. የጉርብርብ በሽታ	76
13. ዕንፍረረ ግመል (ካመል ፖክስ)	80

(ሰ) የውረጃ በሽታ

14. የውረጃ በሽታ (ብሩሴሎሲስ)	83
15. የስምጥ ሸለቆ ትኩሳት በሽታ (RVF)	90

ትኩረት የሚገባቸዉ ነባር በሽታዎች

16. አዝጋሚ የመንተፈሻ አካላት በሽታ (ክሮኒክ ሪስፓራቶርይ ዲዝዝ).....	96
17. በደሮዎች የካንሰርና የአካል መደንዘዝና ያለመንቀሳቀስ በሽታ (ማሬክስ ዲዝዝ).....	99
18. የደሮ በርሳ ዕጢ በሽታ (ኤንፌክሽስ ባርሳል ዲዝዝ)	102
19. የደሮ የፈንጣጣ በሽታ(ፋውል ፖክስ ዲዝዝ)	105
20. የደሮ የተቅማጥ በሽታ (ኮክሲዶሲስ ዲዝዝ)	108
21. የገንዳ በሽታ (ትሪፖሮሶፖሲስ)	110
22. የግመል አዝጋሚ የመንተፈሻ አካል በሽታ (ክሮኒክ ሪስፓራቶርይ ዲዝዝ ኮምፕሌክስ) ..	112
23. የግመል የዕከክ በሽታ (ኦክስቢስ)	114
24. የውሻ ዕብደት በሽታ (ረቢስ)	115

ያሰተውሉ ! በዚህ ማንዋል ቀይ አራት ማዕዘን ምልክት የሚያመለክተው የሽታው አምጪ ትሀዋሲያንን ሻይረስ፣ ባክቴሪያ ወይም ፕሮቶዞዋን ሊሆን ይችላል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

መግቢያ

በየትኛውም ዓለም ጤናማ የሆኑ እንስሳትና ህብረተሰብ ሲኖሩ ለቀጣይ ዕድገት ያለው ኢኮኖሚ የላቀ ድርሻ አላቸው።

በምስራቅ አፍሪካ አገሮች የእንስሳት ሃብት ኢንዱስትሪ ለክፍለ አህጉሩ የኢኮኖሚ መሰረት ነው። በአርብቶና በአርሶ አደሩ ደረጃ የእንስሳት ሃብት ምርት ለምግብ ዋስትናና ለአነስተኛ ኢኮኖሚ በመሪነት ደረጃ ጠቃሚነት አለው። በአገር ደረጃ የእንስሳት ጤናን መጠበቅ የእንስሳት ሃብትን የውጭ ንግድ ለማሳደግ ወሳኝ ድርሻ አለው።

ድንበር ዘለል የእንስሳት በሽታዎች ትኩረት የተሰጠበት ምክንያት በኢኮኖሚ ላይ ከሚያደርሱት ከፍተኛ ጉዳት በተጨማሪ በጣም ተዛማጅና ተላላፊ በመሆናቸው ነው። በሽታዎቹ እንስሳትን ለህመምና ለሞት በመዳረግ ህብረተሰቡ ከእንስሳቱ የሚያገኙትን ምግብና የገቢ ምንጭ ያሳጡታል። ከዚህም በተጨማሪ የእንስሳትን የውጭ ንግድ ማዕቀብን በማስከተል በአገር ኢኮኖሚ ላይ ጉዳት ያደርሳሉ።

የተወሰኑ ድንበር ዘለል የእንስሳት በሽታዎች ከእንስሳት ወደ ሰው የሚተላለፉና ጉዳት የሚያደርሱ ናቸው።

በዚህም ምክንያት የእንስሳት ጤና ጥበቃ አገልግሎት ድንበር ዘለል በሽታዎችን የመከታተልና የመቆጣጠር ስራ ይሰራል። እነዚህን በሽታዎች በመለየት በፍጥነት ማሳወቅ /ሪፖርት ማድረግ/ መንግስትና የእንስሳት አርቢዎች ተገቢውን የቁጥጥር ስራ በመተግበር በሽታዎቹ ሳይዛመቱ ቀድሞ ለመከላከል ይጠቅማል። ይህም የማሕበረሰቡ ህይወት እንዲሻሻል ያግዛል።

በዚህ መጽሃፍ እነዚህ ድንበር ዘለል በሽታዎች ዘርዘረን ስናቀርብ በዋነኝነት ስዕላዊ መግለጫዎቻቸውን በመጠቀም ነው። በመሆኑም ከእንስሳት ጋር ግንኙነት ያላቸው ማህበረሰብ በሽታዎችን እንዲለዩና በሽታዎቹን እንዲት ሪፖርት እንደሚያደርጉና እንዲያውቁም ጭምር ነው።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ማህበረሰባችን በእንስሳት አያያዝና እርባታ ስራዎችና በሽታዎችን ጭምር የመለየት ሃገር በቀል ዕውቀት ያለው መሆኑን እንረዳለን። በተጨማሪም እንስሳት አርቢዎች" እንስሳት ጠባቂዎች" ነጋዴዎችና ገበሬዎች" የስጋ መርማሪዎችና ሌሎችም ኑሮአቸው ከእንስሳት ሃበት ጋር የተያያዘ በመሆኑ በሽታዎችን በመከታተል"በመለየትና መረጃ በማቅረብ ከፍተኛ ድርሻ እንዳላቸው የታወቀ ነው።

ይህ ማኑዋል በሽታዎችን በቀላሉ በመለየትና በመግልፅ በቀላሉ በቅርብ ላለው የእንስሳት ጤና ባለሙያ እና በአገር ደረጃ ላለው ተቋም ሪፖርት መላክ እንዲቻል የሚያግዝ በመሆኑ እንድትጠቀሙበት እናሳስባለን። ድንበር ዘለል በሽታዎች አስቀድመው ከታወቁና ከተረጋገጡ በቀላሉና በአነስተኛ ወጪ መቆጣጠር የሚቻል በመሆኑ የእንስሳት አርቢዎችን ተጠቃሚ ያደርጋል።

የዚህ ማኑዋል ዋና ዓላማ፡- ሁሉም በጋራ በመስራት ጉዳት የሚያደርሱ በሽታዎችን በተቻለ መጠን ለመለየትና ለመቆጣጠር እንዲቻል ነው።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በዚህ ማኑዋል ውስጥ የሚፈልጉትን እንዴት ማግኘት ይቻላል?

የታመሙ ወይም የሞቱ ዶሮዎች ሲያዩ **ማኑዋሉ ውስጥ ስለይሮ** የሚገልጸውን ክፍል ይመልከቱ (.....)

የታመሙ ወይም የሞቱ ዓሳማዎች ሲያዩ **ማኑዋሉ ውስጥ ስለአሳማ** የሚገልጸውን ክፍል ይመልከቱ (አፍሪካን ስዋይን ፌሽር)

በዚህ ማኑዋል ስለ ሌሎች እንስሳት ዓይነቶች – በግ፣ ፍየል፣ የቀንድ ከብት፣ የጋማ ከብት

ተቅማጥ ሲያዩ በዚህ ማኑዋል የበግና ፍየል ደስታ መሰል በሽታን (PPR) የሚገልጸውን ክፍል ይመልከቱ

የመተንፈሻ አካላት በሽታ ምልክቶች ሲያዩ
የበግና ፍየል ደስታ መሰል በሽታ፣ የፍየሎች ተላላፊ የሳንባ በሽታ፣ የዳልጋ ከብቶች ተላላፊ የሳንባ በሽታ፣ የልብ አቃፊ ውሃ መቋጠር በሽታ፣ የምስራቅ ዳርቻ ትኩሳት የአፍሪካ ፈረሶች በሽታ የሚገልጸውን ክፍል ይመልከቱ

የአፍና ወይም የእግር መቁሰል ሲያዩ የአፍተግር (FMD) በሽታን የሚገልጸውን ክፍል ይመልከቱ

የቆዳ በሽታ ምልክቶች ሲያዩ የበግና ፍየል ፈንጣጣ በሽታ፣ ጉርብርብ በሽታን የሚገልጸውን ክፍል ይመልከቱ

በእንስሳት ላይ ውርጃ ሲያዩ የስምጥ ሸለቆ ትኩሳትና የውርጃ በሽታን የሚገልጸውን ክፍል ይመልከቱ

ነባርና ትኩረት የሚገባቸው በሽታዎች -

የገንደና የውሻ ዕብደት በሽታዎችን ይመልከቱ

የአፍና አፍንጫ አካባቢ እከክ/አፈማዝ/ቂጥኝ/ ይመልከቱ

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ሥነ-ህይወታዊ ደህንነት

ሥነ ህይወታዊ ደህንነት ማለት እንስሳቶችን በበሽታ እንዳይያዙ ለመከላከል የሚወሰዱ አስፈላጊ እርምጃዎች ናቸው። እነዚህ እርምጃዎች በዓለም አቀፍ ደረጃ የሚተገበሩና በማንኛውም ጊዜ ሊተገበሩ የሚገባቸው ስራዎች ናቸው።

በዚህ ላይ ዋነኛው ጉዳይ በሽታን ከሚያስተላልፉ ነገሮች ማለትም ከሰው፣ ከእንስሳት፣ ከመገልገያ ቁሳቁሶች ግንኙነት እንዳይኖራቸው በማድረግ ከበሽታ መከላከል ነው። ይህም ከግንዛቤ ዕጥረት የተነሳ የመገልገያ ቁሳቁስ፣ ሰዎችና እንስሳት በበሽታ የተበከሉ መሆናቸው ስለማይታወቅ ነው።

ለምሳሌ ያህል ሌላ የእንስሳት እርባታን ሊጎበኙ ሲሄዱ በጫማዎች የሌላ እንስሳት እበት ረግጠው ሲመለሱ ወደ ራስዎ እንስሳት በሽታ አምጪ ተህዋስያንን ይዘው ሊመጡ ይችላሉ። ይህ ለሁሉም ተመሳሳይ እውነታነት አለው።

እንዲሁም አዲስ እንስሳትን ወደ መንጋ ሲቀላቅሉ አዲስ የገባው እንስሳ የተሸከመው በሽታ ባለመታወቁ የተነሳ ለበሽታ ሊያጋልጥ ስለሚችል ነው። በመሆኑም አዲሱ እንስሳ ወደ መንጋው ከመቀላቀሉ በፊት ለይተው በማቆየት ጤናማ መሆኑን ማረጋገጥ ያስፈልጋል።

ስለዚህ ሁሉም የእንስሳት አርቢዎች ስለ ሥነ-ህይወት ደህንነት አጠባበቅ (Biosecurity) ሂደቶች ማወቅ አስፈላጊ ነው። በዚህም ምክንያት የሚቀጥሉትን አምስት ዋነኛ የሥነ ህይወት ደህንነት አጠባበቅ ሂደቶችን ይከተሉ፡-

- የታመመውን ከጤነኛ መለየት!
- የመጨረሻ ንጽህና መጠበቅ፣
- የማይታወቅ ሰው ወደ እንስሳቱ እንዲጠጋ አለማድረግ፣
- መገልገያ ቁሳቁሶችንና ተሽከርካሪዎችን ንጽህና ማረጋገጥ።
- በማንኛውም የሥራ እንቅስቃሴ ከጤነኛ እንስሳት ጀምረው ወደ ታማሚው በመሄድ ሁልጊዜ ከላይ የተጠቀሱትን ህጎች ተግባራዊ ማድረግ ያስፈልጋል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

The STOP-and-GO RULES for BIOSECURITY አቁም- እና- እርምጃ ውሰድ ህጎች ለሥነ-ህይወታዊ ደህንነት

If you follow the **STOP-and-GO RULES** for your animals, you will keep them healthy and **STOP** bad diseases from coming.

እነዚህ አምስቱ የሥነ ህይወታዊ ህጎች ሲተገበሩ የእንስሳትዎን ጤና በመጠበቅ ሌላ አደገኛ በሽታ እንዳይገባ ይከላከላሉ።

Separate sick animals from healthy ones right away

ወዲያውኑ በሽተኛ እንስሳትን ከጤነኛ እንስሳት መለየት

Take off your foot wear & clean them after travelling

ከጉዞ በኋላ ጫማዎን ማውለቅና ማፅዳት

Only people you know should come near your animals

የሚያውቁት ጤነኛ ሰዎች ብቻ ወደ እንስሳትዎ እንዲቀርቡ መፍቀድ

Protect your tools, equipment, & trucks – If you lend them, clean them thoroughly when returned

የመገልገያ ቁሳቁሶች " ተሽከርካሪና ሌሎች ዕቃዎች በበሽታ እንዳይበክሉ መከላከልና የተዋሱትንና ያዋሱትን ዕቃ ሲመልሱም ሆነ ሲመለስ በሚገባ የፀዳ መሆኑን ማረጋገጥ።

❖ and ❖

❖ በተጨማሪ ❖

GO from healthy animals and then to sick animals when you are attending to them as the sick animals may be shedding a disease which you could take to the healthy ones

በማንኛውም ወቅት በእንስሳትዎ ላይ ክትትል ሲያደርጉ ከጤነኛ እንስሳት ወደ በሽተኛ እንስሳት መሄድ አለብዎት። ይህም ከበሽተኛ እንስሳት ወደ ጤነኛ እንስሳት ሲሄዱ በሽታ ይዘው እየሄዱ መሆኑን ይረዱ።

የዶሮ በሽታዎችን የምንመለከትበት ክፍል

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

1. አደገኛ የአዕዋፍ ጉንፋን በሽታ (HPAI)

◆ ድንበር ዘለል የእንስሳት በሽታ ነው። ◆

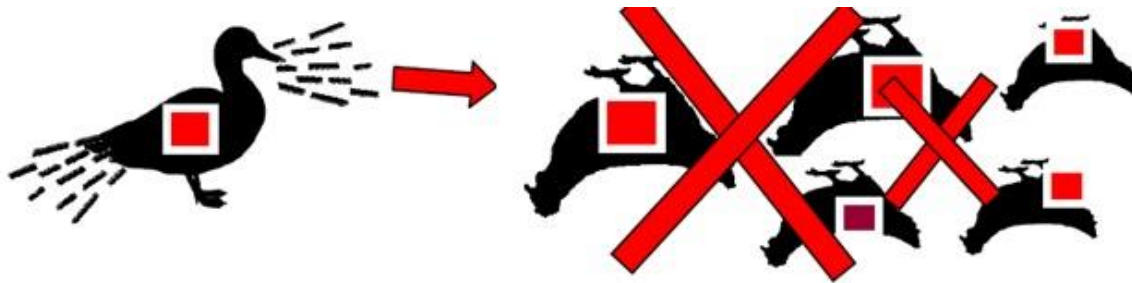
የትኞቹ ይጠቃሉ?

ዶሮዎች ይታመማሉ። ዳክዬ ደግሞ የበሽታውን አምጪ ሻይረስ ሊሸከሙ ይችላሉ ነገር ግን በበሽታው እይጠቁም።

በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

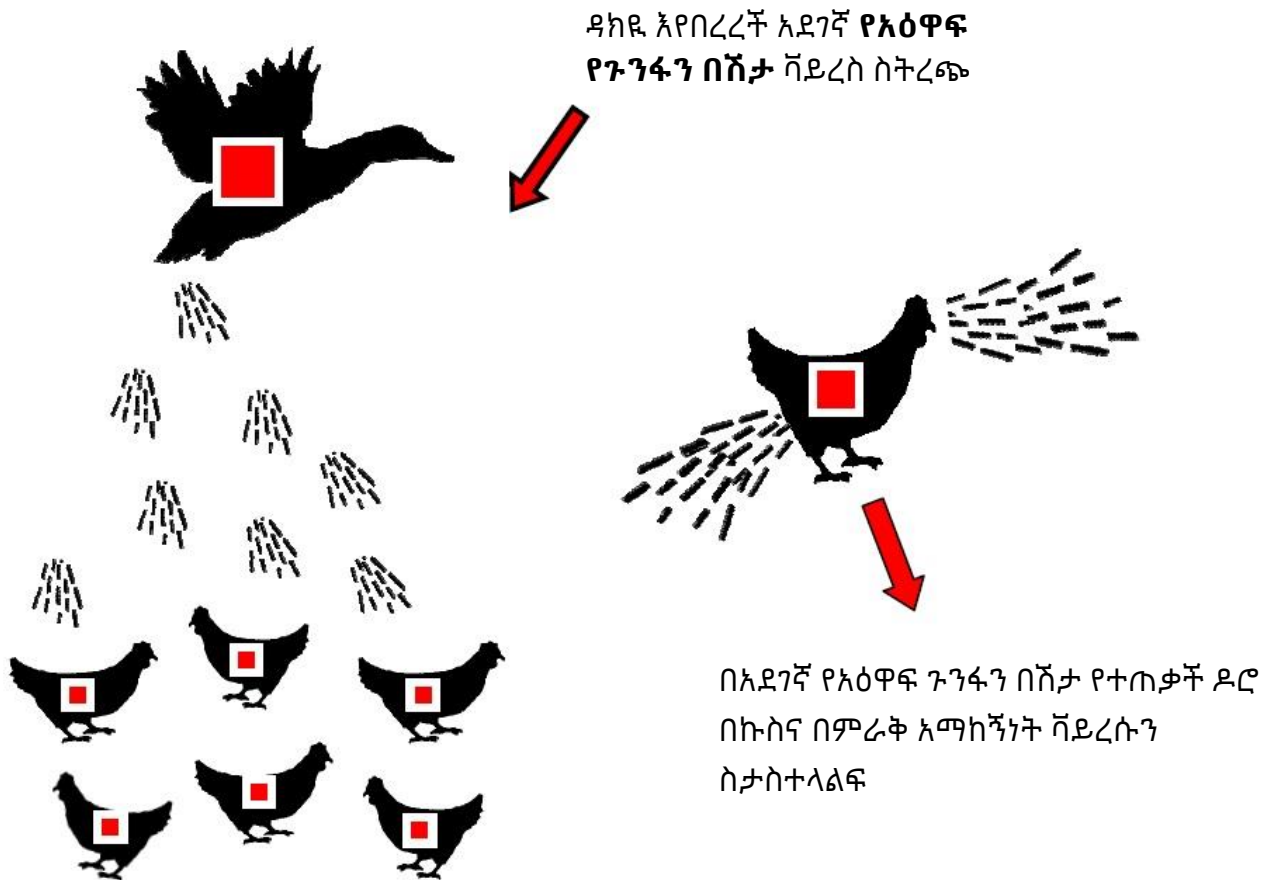
ሻይረሱ በዶሮ ኩስ ወይም በምራቅ ውስጥ ስለሚኖር ወደ ሌሎች ዶሮዎች በዚህ መንገድ በመተላለፍ ይታመማሉ።

ያስተውሉ ! በዚህ ማንዋል ቀይ አራት ማዕዘን ምልክት የሚያመለክተው በሽታውን አምጪ ሻይረስ የተሸከሙትን የሚያሳይ ነው።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በበሽታው የተጠቁ ዶሮዎች ፣ የሚበሩ ዳክዬዎች እንዲሁም ሌሎች አዕዋፋት በሽታውን በቀላሉ ወደ ሌሎች ሊያስተላልፉ ይችላሉ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ካጠቃላይ እንስሳት በበሽታው ምን ያህል ሊጠቁ ይችላሉ?

አብዛኞቹ አዕዋፋትና ዶሮዎች ይጠቃሉ።

ይሞቱ ይሆን?

ከተጠቁት ዶሮዎችና አዕዋፋት አብዛኞቹ ይሞታሉ።

በዶሮ ገበያ ውስጥ ሽይረሱ በቀላሉ ከዶሮ ወደ ዶሮ ይተላለፋል። በሰው አማካኝነትም ከአንድ የዶሮ እርባታ ወደ ሌላ፣ ከሰፈረ ወደ ሰፈረ፣ እንዲሁም በተበከሉ ቁሳቁሶች አማካኝነት ለምሳሌ በዶሮ ማጓጓዣ ሳጥን፣ በመጫሚያ፣ በልብስ፣ በእንቁላል መያዣ ዕቃዎች፣ በመኖ ማመላለሻ ተሽከርካሪዎች ሊዛመት ይችላል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ማንኛውም ከተበከሉ ዶሮዎች ጋር ግንኙነት ያለው ዕቃ ሽይረሱ ሊኖርበት ስለሚችል ሁሉም የዶሮ መኖሪያዎች" መያዎች" መሳርያዎች" ጫማዎች" የመኪና ጎማዎች በሚገባ ማፅዳት በሽታው እንዳይዛመት ያደርጋል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

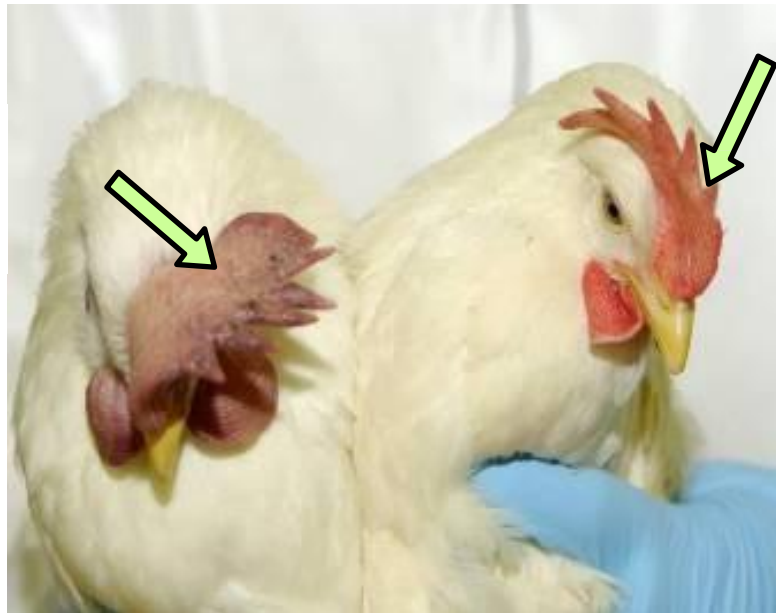
የታመሙ ዶሮዎችና አዕዋፋት የሚያሳዩት ምልክት

አብዛኛውን ጊዜ በሽታው መኖሩ የሚታወቀው በድንገት ብዙ ዶሮዎች ሲሞቱ ነው።

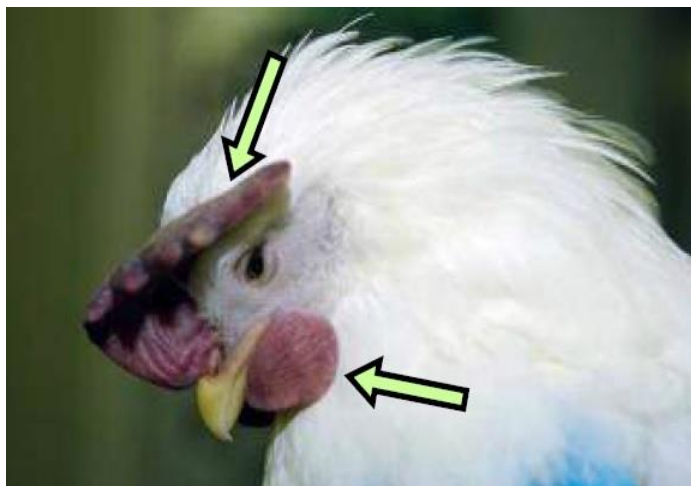
የዶሮ ኮክኔ እና ኩልኩልቱ አብጦና ሃምራዊ ቀለም ሆኖ ይታያል

በስተግራ፡ በዚህ በሽታ የታመሙ ዶሮ ኮክኔው በከፊል ወደ ሰማያዊ መልክ ይቀየራል።

በቀኝ በኩል እንደሚታየው የጤናማ ዶሮዎች ኮክኔ ምንጊዜም ቀይ ሆኖ ይታያል

በበሽታው የተጠቃ ዶሮ ኮክኔው ሰማያዊ/ሃምራዊ እና ኩልኩልቱ ያብጣል

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

...የቀጠለ የአደገኛ የአእዋፍ የጉንፋን በሽታ ምልክቶች

በታችኛው የእግር ክፍልና ጣቶች አካባቢ
ቀይ ጫረት ያለው በዉስጡ ደም
የመፍሰስ ምልክት ያሳያል

በስጋ ዶሮ በጫንቅላት ቆዳ ስር
ሰማያዊ ቀለም ለብሶ ይታያል
(Cyanosis)

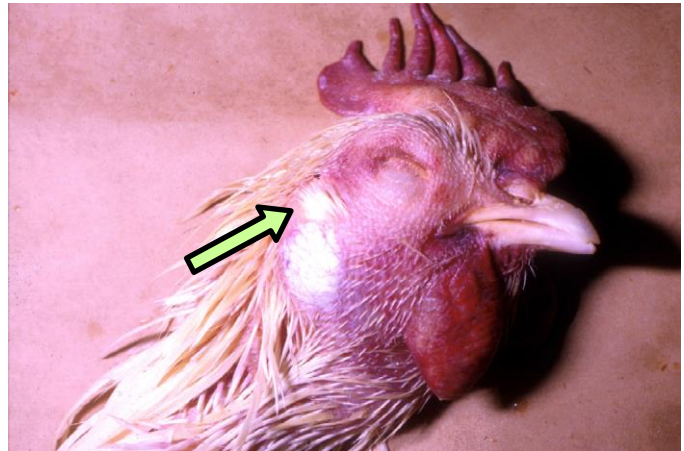

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በበሽታው የተጠቃ አዉራ ዶሮ ኮክኔዉ
ሰማያዊ/ ሃምራዊ ይሆናል

ጭንቅላቱ አካባቢ ያብጣል

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በበሽታው ለሞቱ ዶሮዎች የሚደረግ ጥንቃቄ!

በሚቀጥሉት ገጾች በአደገኛ የአዕዋፍ ጉንፋን በሽታ የሞቱ ዶሮዎችን ይመልከቱ

በበሽታ የተጠረጠሩ ዶሮዎችን ከፍተን በምናይበት ጊዜ ከላይ የተገለጹት ምልክቶች ከታዩሻልረሱ ሰውን ሊያጠቃስለሚችል ከፍተኛ ጥንቃቄ ያሻል።

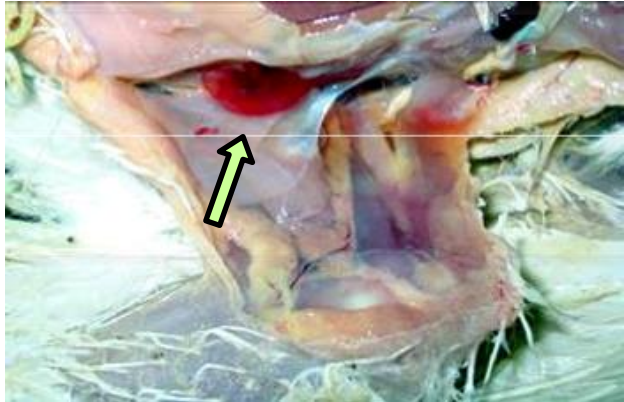
በአደገኛ የአእዋፍ ጉንፋን በሽታ የሞቱ ዶሮዎች

በታችኛው የአንገታቸው ቆዳ ስር ውሃ
ይጥሮ ሲታይ ዋነኛ የአደገኛ የአእዋፍ
ጉንፋን በሽታ ምልክት ነው

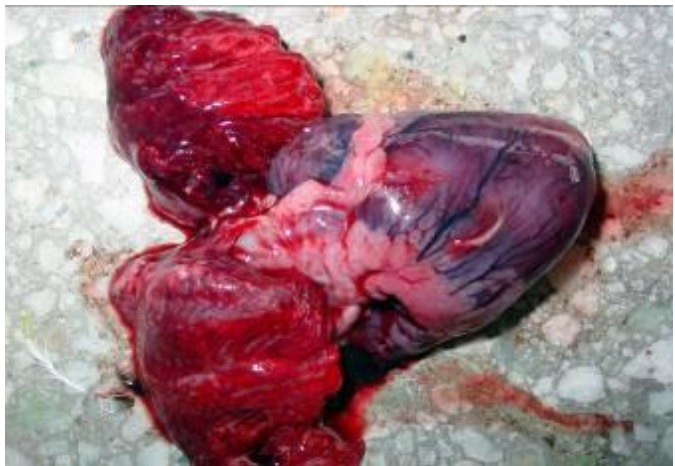

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በውስጡኛው የጭን ቆዳ ስር ውሃ
አዝሎ ይታያል

በሳምባ ውስጥ ደምና ውሃ
ይቋጥራል

**እባክዎን የዚህን በሽታ ምልክቶች ሲያዩ በአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳት ጤና ባለሙያ
ያሳውቁ።**

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

2. የዶሮ ፈንግል/የዶሮ ቆልምም በሽታ (NCD)

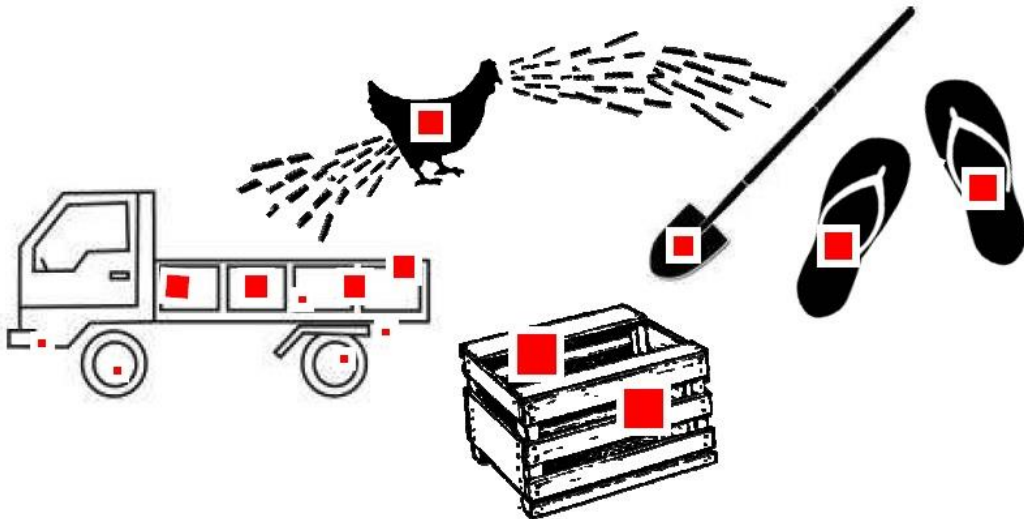
◆ ድንበር ዘለል በሽታ ነው። ◆

የትኞቹ ይጠቃሉ?

አብዛኛቹ የወፍ ዝርያዎችና ዶሮዎች በፈንግል በሽታ ሊያዙ ይችላሉ። ይሁን እንጂ ሁሉም ዝርያዎች አይታመሙም።

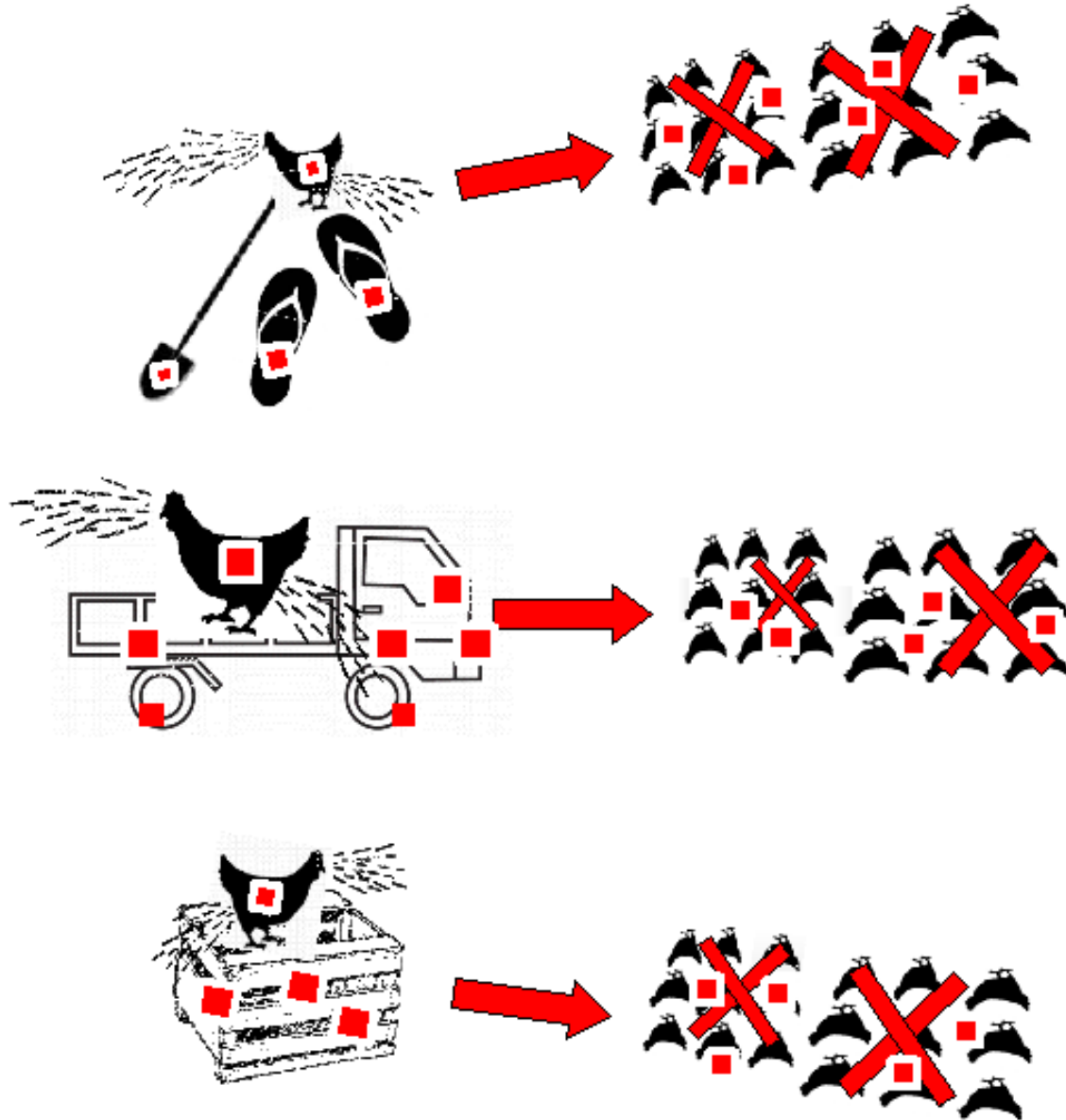
በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

በታመሙ ዶሮዎች ኩስና ምራቅ ውስጥ ሽይረሱ ይገኛል። የታመሙ ዶሮዎች ከሚገኙበት አካባቢ በብናኝ ኩስ በምራቅ፣ በዶሮ ቤት ሳጥን፣ በመጨረሻ በተለያዩ ቁሳቁሶች እንደ አካፋ በመሳሰሉት ወደ ጤናማ አካባቢ ሊዛመቱ ይችላሉ። በዚህም ምክንያት ሌሎች አዕዋፋትና ዶሮዎች ይበከላሉ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

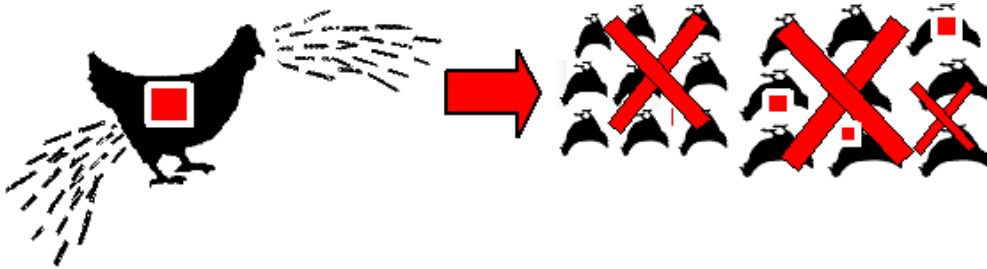
የተበከሉ ወፎችና የመገልገያ ቁሳቁሶች ከጤነኛ ወፎች ጋር ግንኙነት ካላቸው የዶሮ ፈንግል በሽታን (NCD) ሊያስተላልፉ ይችላሉ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ካሉት ዶሮዎች ምን ያህሉ ሊጠቁ ይችላሉ ?

ሁሉም ወፎች ወይም ዶሮዎች በማንኛውም መንገድ ከሻይረሱ ጋር ንክኪ ሲኖራቸው በበሽታው ይያዛሉ ወይም ደግሞ የሻይረሱ ተሽካሚ ይሆናሉ። በሽታው በፍጥነት የሚተላለፍና በከፍተኛ ሁኔታ የሚዛመት ነው።

ይሞቱ ይሆን?

ሁሉም ባይሆኑ አብዛኞቹ በበሽታው የተጠቁ ዶሮዎችና ወፎች ይሞታሉ።

የታመሙ አዕዋፍና ዶሮዎች የሚያሳዩት ምልክቶች

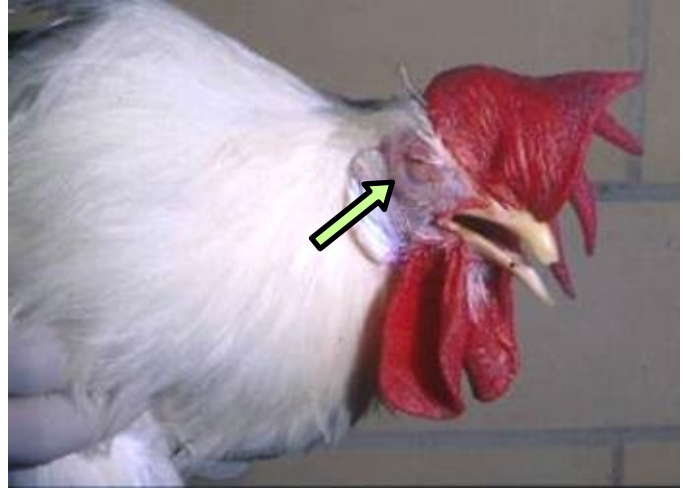
የታመሙ ዶሮዎች መብላት ያቆማሉ" ወደቀው መነሳት አይችሉም፤ እንቁላል መጣል ያቆማሉ" ተቆማጥም ሊኖር ይችላል፤ የተወሰኑትም አንገታቸው ይቆለምማሉ እንዲሁም ሽባ ሊሆኑ ይችላሉ።

በዚህ በሽታ የታመሙትን ስንመለከት የሚበዛው ምልክታቸው ከአደገኛ የወፎች ጉንፋን በሽታ ጋር የሚመሳሰል ሲሆን መለየት የሚቻለው በላቦራቶሪ ምርመራ ብቻ ነው።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

የታመሙ አዕዋፍና ዶሮዎች የሚያሳዩት ምልክቶች (የቀጠለ)

የዓይናቸው ሽፋን ያብጣል ቀልቶም ይታያል

ተቅማጥና የተቆለመመ አንገት የሚታይበት በበሽታው የተዳከመች ዶሮ

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

የፈዘዘች ዶሮ አዕን ከፍታ
ስትተነፍስ የሚያመለክት

የተሸመደመደች/ሸባ የሆነች
ሆኖም ግን ንቁ ዶሮ

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በዶሮ ፈንግል የሞቱ አዕዋፋትና ዶሮዎች የሚያሳዩት ምልክቶች

የአይን ሽፋን መድማት እንዲሁም

የኮክኔ ሰማያዊ ሆኖ መታየት

ያበጠና ነጮጭ ጠቃጠቆ ያሉበት ጣፊያ

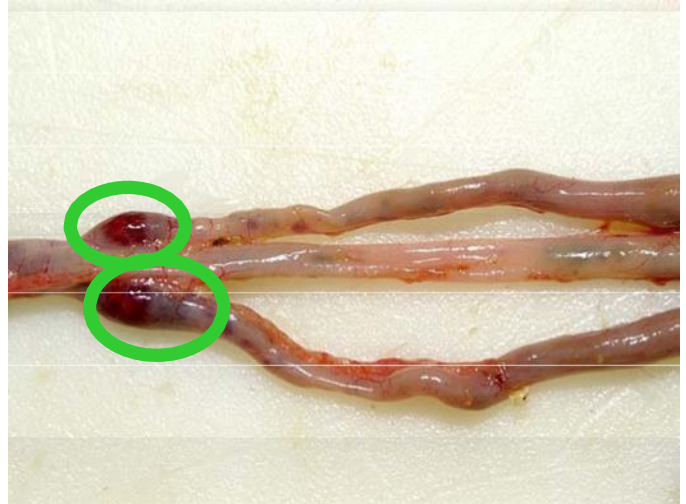

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

...የቀጠለ የፈንግል ቁሳሎች

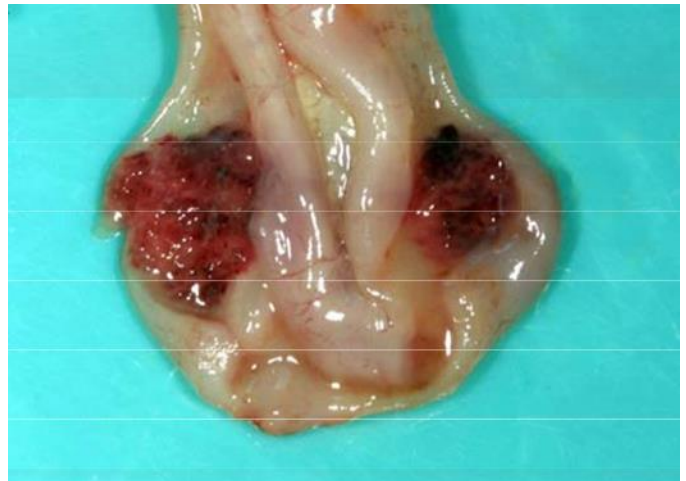
በመጀመሪያው የዶሮ ትልቁ የአንጀት

ክፍል (cecal tonsils) ደም ቋጥሮ ይታያል

በተከፈተ ትልቁ አንጀት ውስጥ ደም

ቋጥሮ ሲታይ

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

...የቀጠለ የፈንግል ቁሳሎች

በአንጀት የመጀመሪያ ክፍል የውስጥ

ግርግዳ ላይ ደም ቋጥሮ ሲታይ

በተወሰኑ የአንጀት ክፍሎች ደም ቋጥሮ
ሲታይ

እባክዎን የዚህን በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥምዎት በአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳት ጤና ባለሙያዎች ያሳውቁ።

የአሳማ በሽታዎችን የምንመለከትበት ክፍል

3. የአፍሪካ አሳማዎች ትኩሳት በሽታ (ASF)

◆ ድንበር ዘለል የእንስሳት በሽታ ነው። ◆

የትኞቹ ይጠቃሉ?

ሁሉም አሳማዎች የዱሮችን ጨምሮ በአፍሪካ አሳማዎች ትኩሳት በሽታ ይጠቃሉ። ለማዳ አሳማዎች በበሽታው የሚታመሙ ሲሆን የዱሮ አሳማዎች እንደ ከርከሮ የመሰሉ ደግሞ ሽይረሱን የሚሸከሙ ቢሆንም ለራሳቸው ግን አይታመሙም።

በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

ሽይረሱ በእዳሪ፣ በምራቅና በደም ውስጥ ስለሚገኝ ከነዚህ ጋር በሚደረግ ንክኪ ወደ ሌሎች ጤነኛ አሳማዎች ይተላለፋል። ከዚህ በተጨማሪ መዝገሮች ሽይረሱ ከሚገኝበት ከርከሮ ወደ ጤነኛ አሳማ ያስተላልፋሉ። የተበከለ ትርፍራፊ የአሳማ ስጋ ለጤነኛ አሳማዎች መመገብ የበሽታውን ስርጭት ሊጨምረው ይችላል።

ከአንድ መንጋ ምን ያህል እንስሳት በበሽታ ሊጠቁ ይችላሉ?

በአብዛኛው የእንስሳት መንጋ አባላት በበሽታው ሊጠቁ ይችላሉ።

ይሞቱ ይሆን?

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

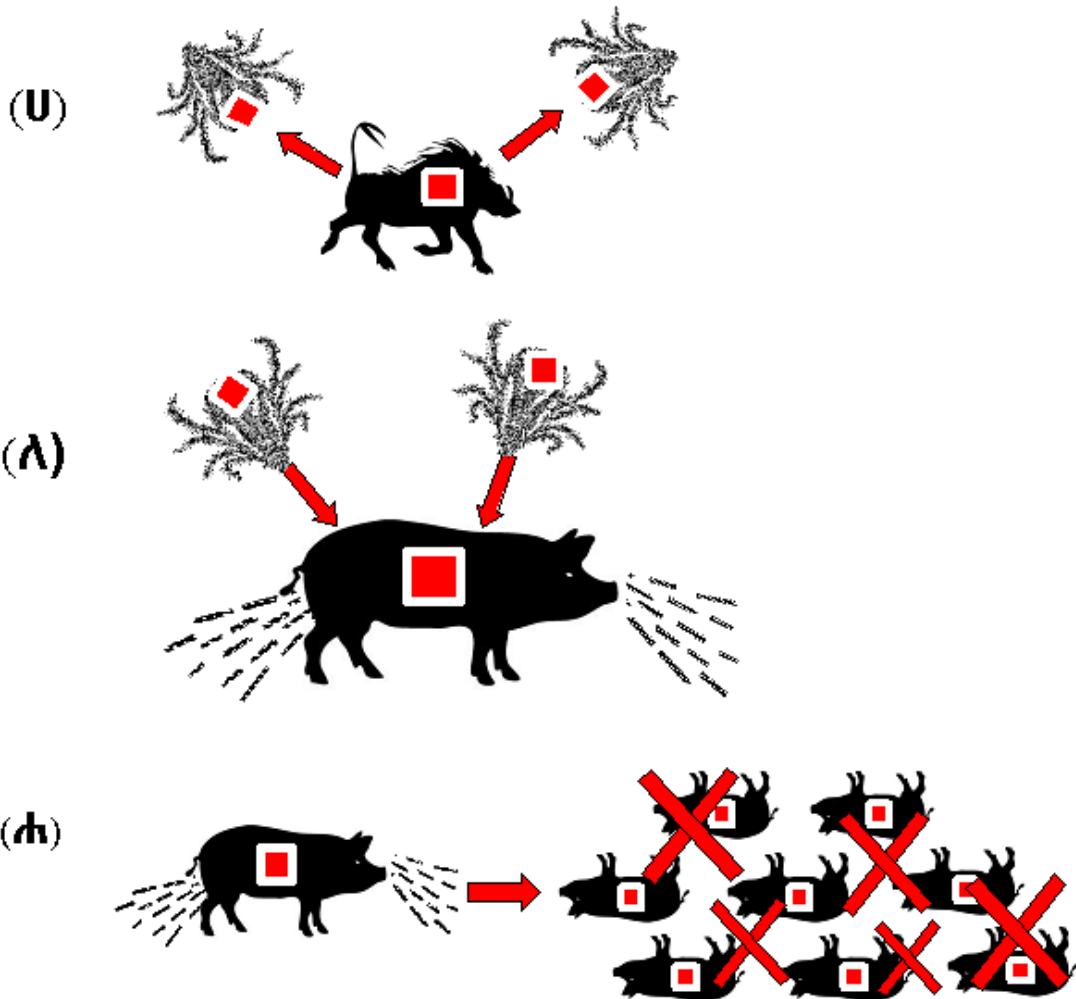
የሚታየው የሞት መጠን በሰፊው ሊለያይ የሚችል ሲሆን ከጥቂት እስከ ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው አሳማዎች ሊሞቱ ይችላሉ።

የሽይረሱ መተላለፊያ መንገዶች :

(ሀ) መቸገሮች የሽይረሱ ተሸካሚ የሆኑ ከርከሮዎችን ደም ሲመገቡ የሽይረሱ ተሸካሚ ይሆናሉ።

(ለ) ሽይረሱን የተሸከሙ መቸገሮች የአሳማን ደም ሲመገቡ ሽይረሱን ያስተላልፋሉ።

(ሐ) የተበከሉ አሳማዎች በእዳሪና በምራቅ አማካኝነት ወደ ሌሎች ጤነኛ የአሳማ መንጋ ሽይረሱን ያስተላልፋሉ።

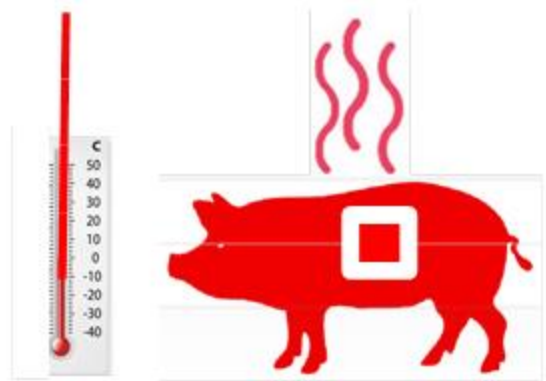

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

የታመሙ አሳማዎች የሚያሳዩት ምልክቶች

ከፍተኛ ትኩሳት፣ የጀሯቸውና የጅራታቸው ቆዳ ይቀላል፤

መብላት ያቆማሉ በአንድ ላይ ይሰበሰባሉ።

የጆሮ ጠርዝ ከጥቁር ቀይ ወደ ሰማያዊ ቀለም ተቀይሮ ሲታይ

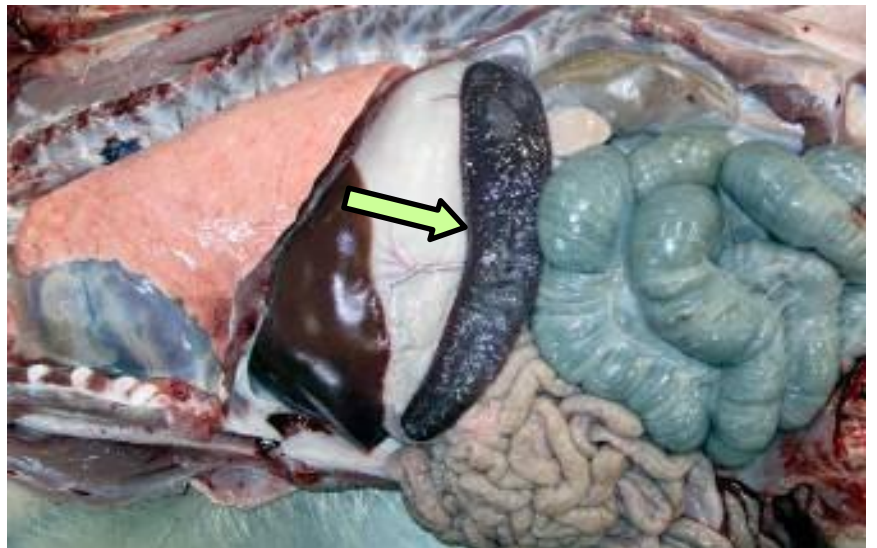
በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

የአፍሪካ አሳማዎች ትኩሳት በሽታ በሞቱ አሳማዎች ላይ የሚታዩ ምልክቶች

ጣፊያው ሲታይ ከ 4-5 እጅ መጠኑ
ጨምሮ/አብጦ/ ይታያል

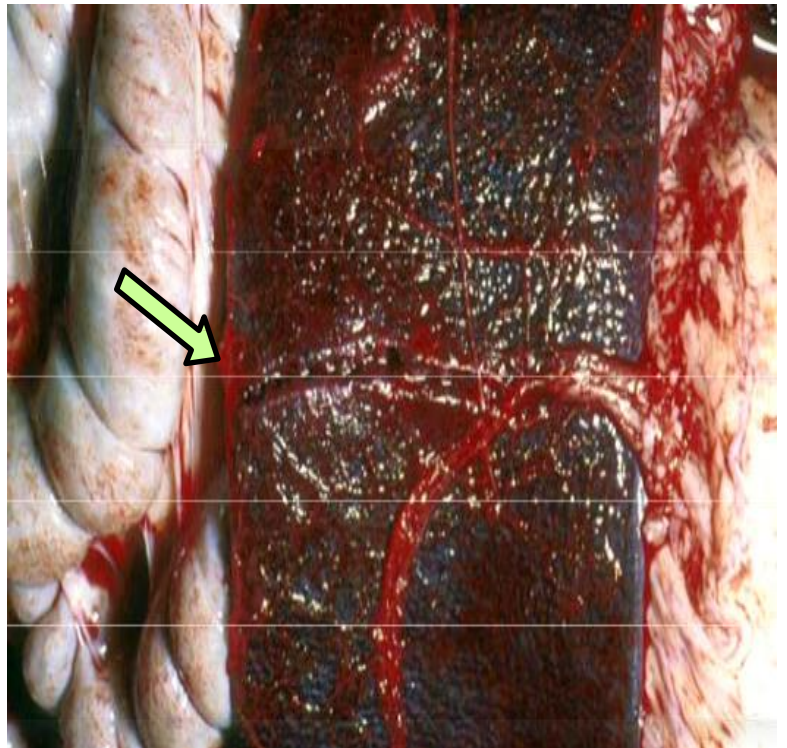
የጤነኛ አሳማ ጣፊያ ሲታይ

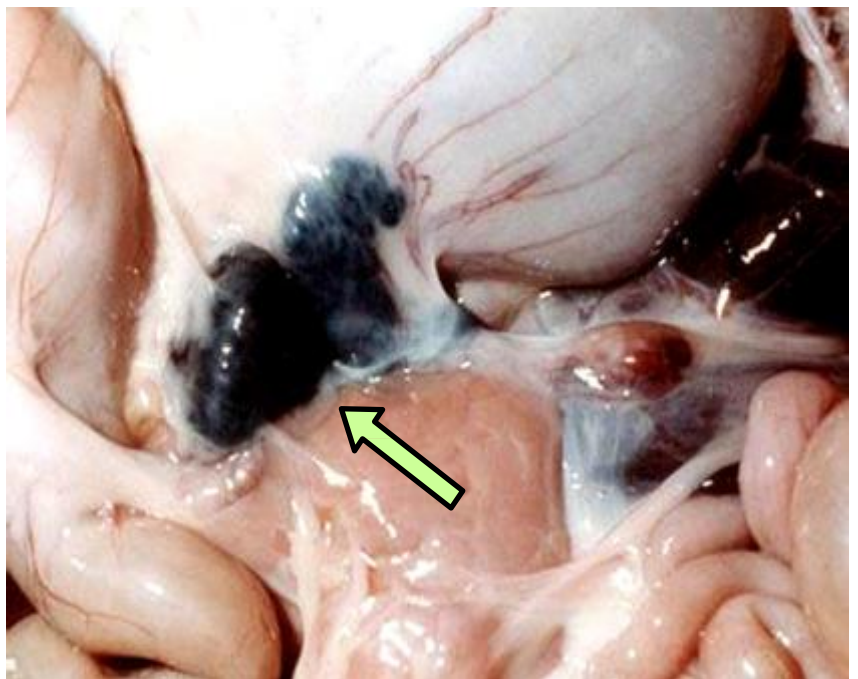
በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

...የቀጠለ የአፍሪካ አሳማዎች ትኩሳት በሽታ በሞቱ አሳማዎች ላይ የሚታዩ ምልክቶች

ጣፊያ ከመጠን በላይ ጨምሮና
ተሰነጣጥቆ ሲታይ

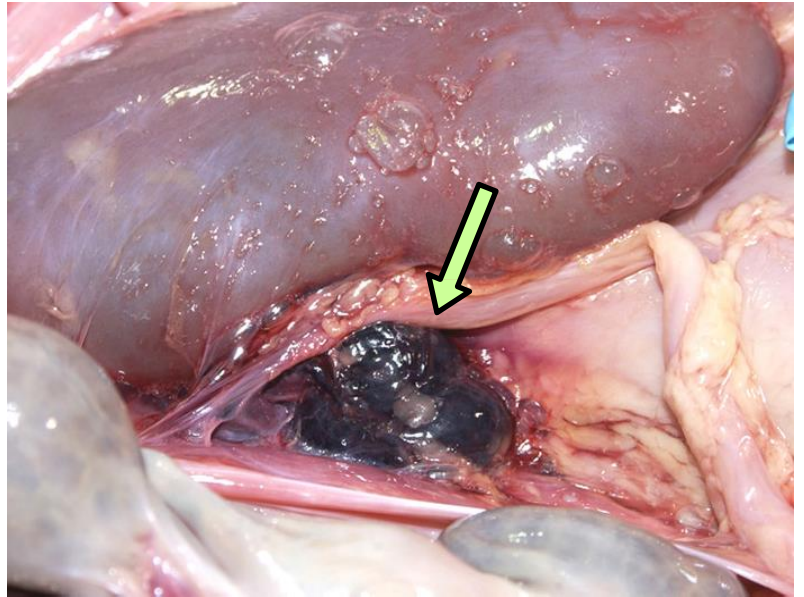

በጣም ያበጠና የጠቆረ ቀይ ቀለም
ያላቸው የአንጀትና የጉበት ዕጢዎች
ሲታዩ

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ትልቅና ቀለሙ የጠቆረ ቀይ የሆነ
የኩላሊት ዕጢ ሲታይ

**እባክዎን የዚህን በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥምዎት በአቅራቢያዎ ለሚገኘው
የእንስሳት ጤና ባለሙያዎች ያሳውቁ።**

የበግ ፍየል የቀንድና የጋማ ከብት/ ፈረስ ግመል ክፍል

ተቅማጥ

የመተንፈስ ችግሮች

የአፍና እግር የቁስል ምልክቶች

የቆዳ በሽታዎች

የውረጃ በሽታ

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

■ (U)ተጠማጥ ■

4. የበግና ፍየል ደሰታ መሰል በሽታ (PPR)

◆ ድንበር ዘለል የእንስሳት በሽታ ነው። ◆

የትኞቹ ይጠቃሉ?

በግና ፍየል

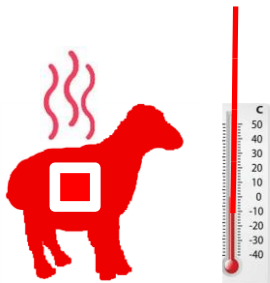

በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

በጠጥ/ ተቅማጥና በምራቃቸው ሊተላለፍ ይችላል።

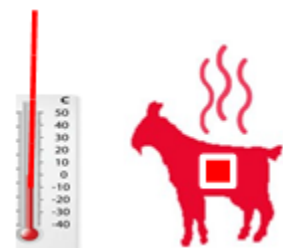

ከመንጋው ምን ያህል እንስሳት በበሽታው ሊያዙ ይችላሉ?

አብዛኛው ጊዜ የበግና ፍየል ግልገሎች በበሽታው ይጠቃሉ።

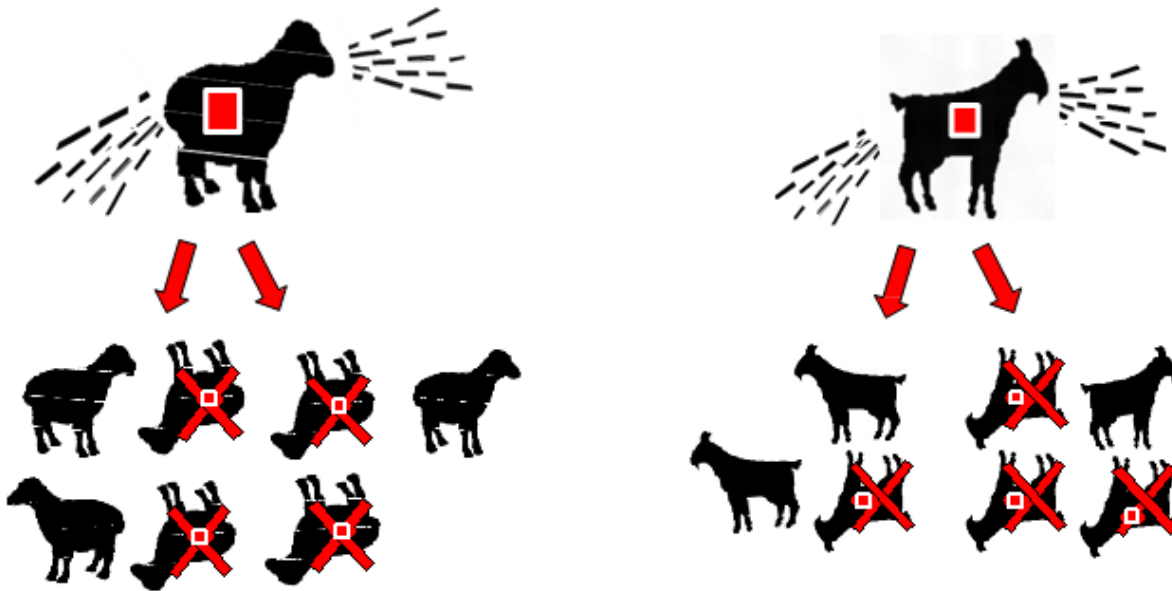
ተጋላጭ የሆኑ የበግና ፍየልመንጋ በአብዛኛው በበሽታው ይታመማሉ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ይሞቱ ይሆን?

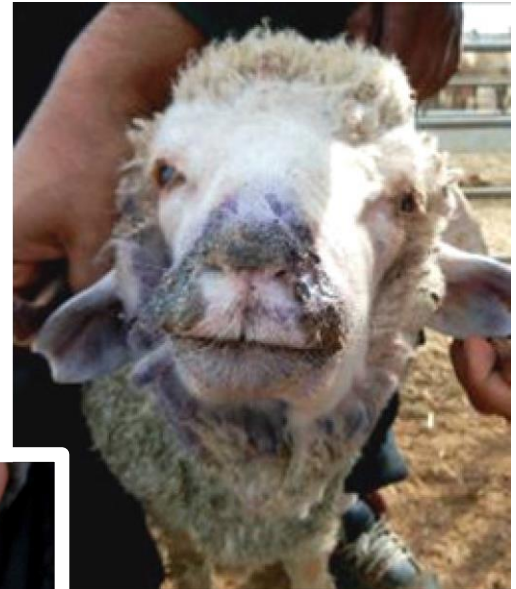
በአብዛኛው የተጠቁት እንስሳት ሊሞቱ ይችላሉ። በተለይም በዕድሜ አነስተኛ የሆኑ እንስሳት ተጋላጭ ሆኖ ሞት ይገኛል። በዕድሜ የጠነከሩ እንስሳትም ቢሆን ተደራሲ አጋላጭ ሁኔታዎች ሲኖሩ ለምሳሌ በጥገኞች ተዋሲያን፣ በመኖ እጥረት የመጠለያና መኖርያ አለመኖርና መጥፎ የአየረ ፀባይ ጨምሮ በሽታው እንዲባባስ ተፅዕኖ ሊያደርጉ ይችላሉ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

የታመሙ እንስሳት(በበግና ፍየል ደስታ መሰል በሽታ)

የበግና ፍየል ደስታ መሰል በሽታ(ፕፕላኒ) ፈሳሽ
ከአፍና አፍንጫ ይወጣል መጥፎ ሽታ ያለው
ተቅማጥ ያስከትላል

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ሌሎች የበጎችና ፍየሎች ደስታ መሰል በሽታ ምልክቶች

በአፍና አፍንጫ እንዲሁም በአይን አካባቢ ቅርፊት መታየት

በዓይን አካባቢ ቅርፊት መፈጠር

በአፍና በአፍንጫቸው አካባቢ ቅርፊት መፈጠር፤ የሚፈስ ነገር ጭምር ይታያል

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

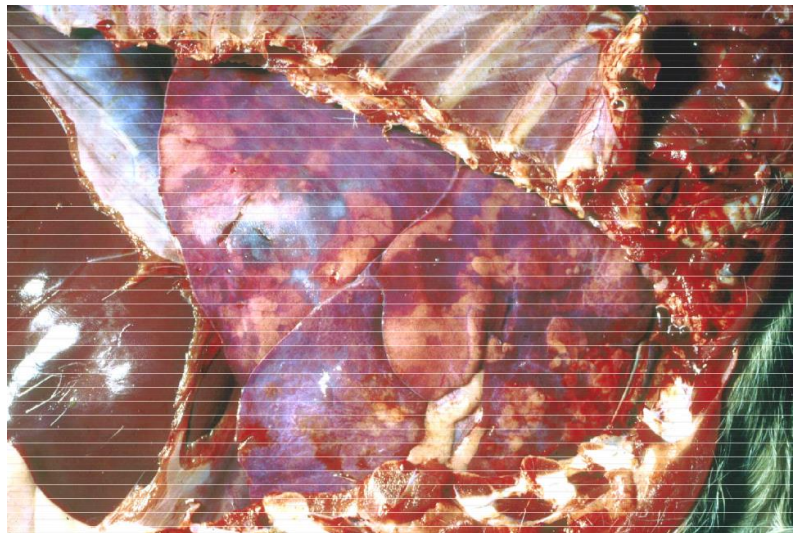
በሞቱ እንስሳት ላይ የሚታዩ ምልክቶች

የአፍ ውስጥ ቁስለት

በአፍቸው ውስጥ በሚፈጠር ቁስለት
ምክንያት መመገብ አይፈልጉም

ሳንባቸው ደም ያዝልና
ለመተንፈስ ይቸገራሉ

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

...የቀጠለ የበግና ፍየል ደስታ መሰል በሽታ በሞቱ እንስሳትላይ የሚታዩ ምልክቶች

ይህ በበሽታው ምክንያት አስቀድሞ የሚታይ የሳንባ በሽታ (Pneumonia) ሲሆን ሳንባው በብዛትና ትናንሽ ጦንካራ እብጦቶች የተሸፈነ ይሆናል።

እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያየበአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳ ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

(ለ) የመተንፈሻ አካላት

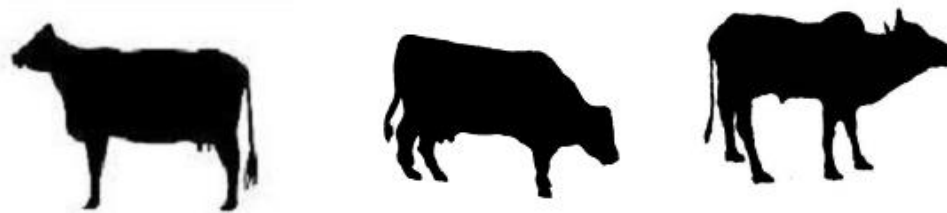

5. ተላላፊ የዳልጋ ከብቶች የሳንባ በሽታ (CBPP)

◆ ድንበር ዘለል የእንስሳት በሽታ ነው። ◆

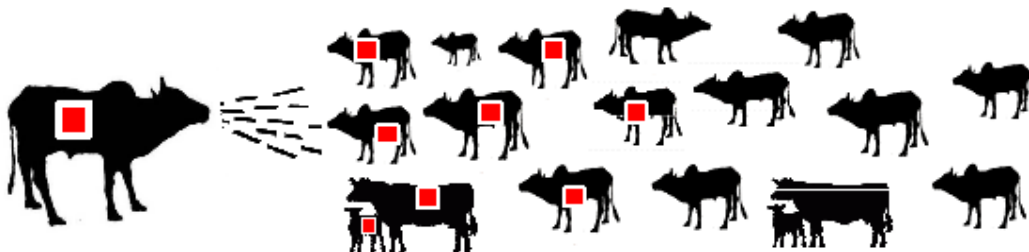
የትኞቹ ይጠቃሉ?

ሁሉም የዳልጋ ከብት ዝረደዎች ለበሽታው ተጋላጭ ናቸው።

በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል ?

በሽታው ሊሰራጭ የሚችለው በምራቅ ወይም በአፍንጫ ፍሳሽ ብቻ ነው። እንስሳቱ በይበልጥ ተቀራርበው በሚኖሩበት ጊዜ በበሽታው የመያዝ እድላቸው ሰፊ ነው።

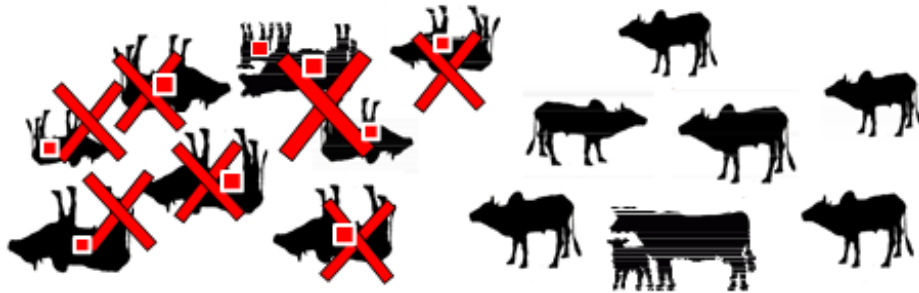
በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ከአንድ መንጋ ምን ያህል እንስሳት በበሽታ ሊጠቁ ይችላሉ?

እንስሳት ተጠጋገተው በሚኖሩበት ጊዜ ብዙዎቹ በበሽታው ይጠቃሉ።

ይሞቱ ይሆን?

አብዛኛዎቹ ከፍተኛ ደረጃ የደረሰ የአተነፋፈስ ችግር ያለባቸው እንስሳት ይሞታሉ።

የታመሙ እንስሳት የሚያሳዩት ምልክቶች

እንስሳት ይፈዛሉ፤ ከአፍንጮቻቸውም
ቀጭን ፈሳሽ ይወርዳል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በተለላፊ የዳልጋ ከብቶች የታመሙ እንስሳት የሚያሳዩት ምልክቶች የቀጠለ

ከላም አፍንጫ ቀጭን ፈሳሽ ሲወርድ የሚያሳይ

አንገታቸው ወደ ፊት በመዘርጋት መተንፈስ ስለ የስቶግራቸውና ስለ ስሉ ይታያሉ

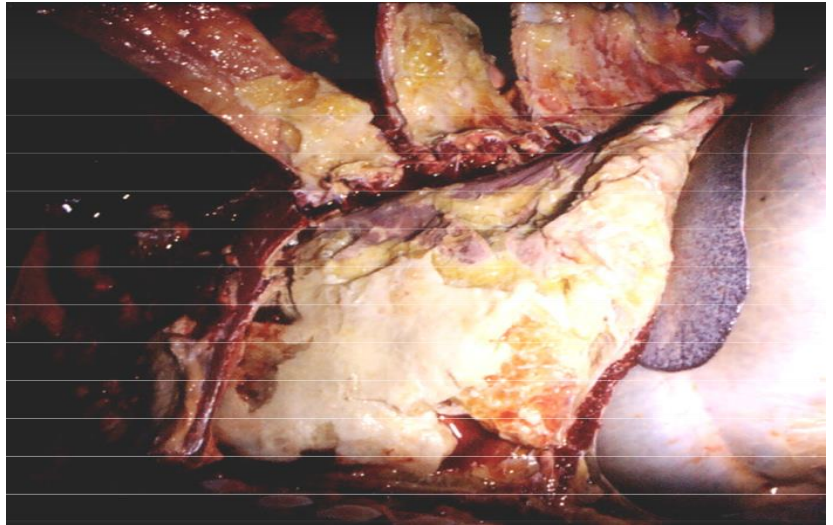

እንስሳቶች በሽታው (CBPP) ሲያዙ አብዛኛው ጊዜ ይፈዛሉ፤ ከመንጋቸውም ይለያሉ።

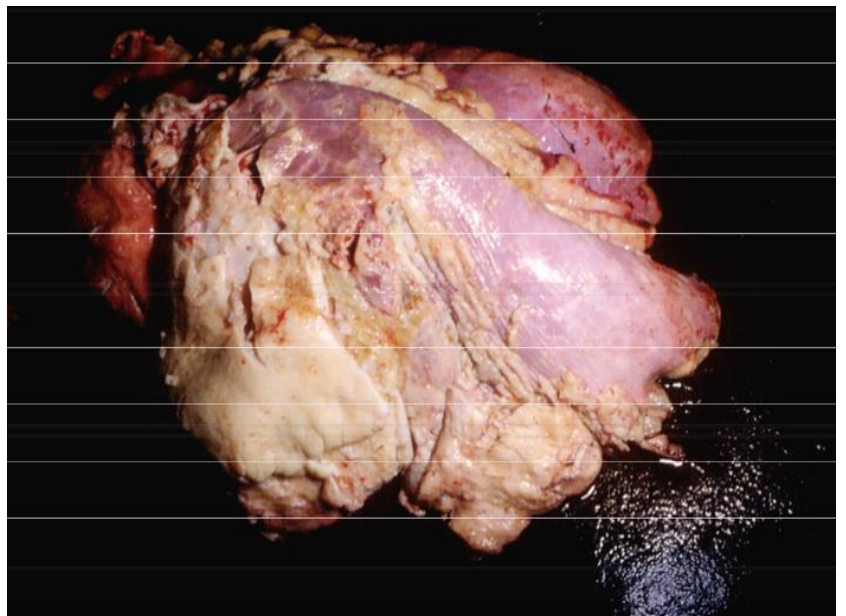
በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በበሽታው (CBPP) የሞቱ እንስሳት በድን ላይ የሚታዩ ምልክቶች

ሰንባው ቢጫ ሽፋን ይኖረዋል

ሰንባው በቢጫ ነገር ሊሸፈን ይችላል።

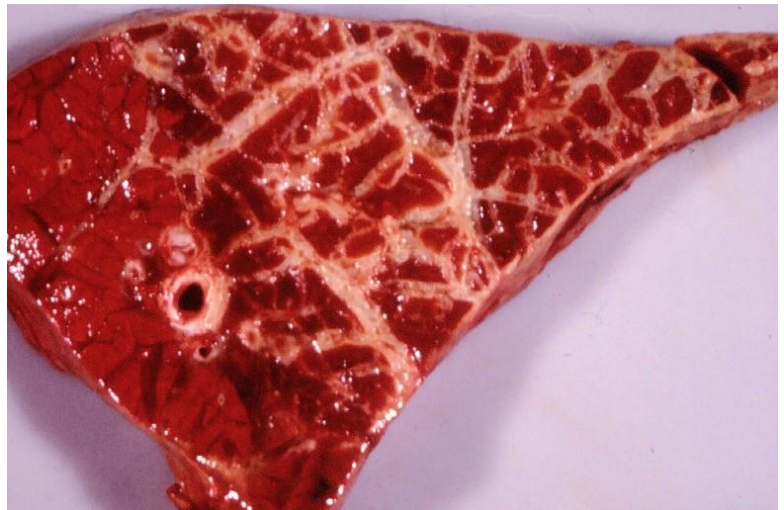
በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በበሽታው (CBPP) የሞቱ እንስሳት በድን ላይ የሚታዩ ምልክቶች ... የቀጠለ

በሳንባ ውስጥ ብዛት ያለው ቢጫ ነገር
ይታይበታል

የተጠቃው የሳንባ ክፍል ሲቆረጥ
ሻካራ ድምፅ ያለው ሲሆን ቅርፁም
የእምነበረድ መልክ ይኖረዋል።

እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥሙዎት በአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳት ጤና ባለሙያ
ያሳውቁ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

6. ተለላፊ የፍየሎች የሳንባ በሽታ (CCPP)

◆ ድንበር ዘለል የእንስሳት በሽታ ነው። ◆

የትኞቹ ይጠቃሉ?

ፍየሎች አና በአብዛኛው ከፍየሎች ጋር የሚዉሉ በጎች በሽታው ሊይዛቸው ይችላል።

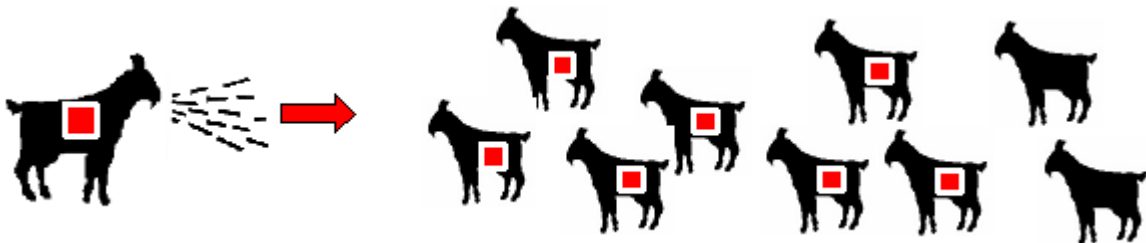

በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል ?

በምራቅ ወይም ደግሞ ከአፍንጫ በሚወጣ ፈሻሽ በሽታው ይተላለፋል። ተቀራርበው የሚገኙ እንስሳት ለበሽታው ተጋላጭ ናቸው።

ከአንድ መንጋ ምን ያህል እንስሳት በበሽታ ሊያዙ ይችላሉ?

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

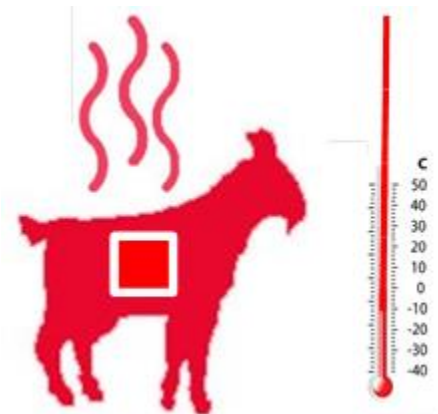
ይሞቱ ይሆን?

በአብዛኛው በበሽታው የተያዙ እንስሳት ይሞታሉ።

የታመሙ ፍየሎች የሚያሳዩት ምልክቶች

የታመሙት ፍየሎች ከፍተኛ የሰውነት ሙቀት፤ ለመተንፈስ መቸገር፤ ሳል፤ አቅም ማጣት፤ ክብደት መቀነስ፤ ማቃሰት፤ ከፍተኛ መጠነ ሞት፤ እንዲሁም ለመሞት ሲቃረቡ ከአፍንጮቻቸው አረፋማ ፈሳሽ ሲወጣ ይታያል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

.... የቀጠለ የታመመ ፍየሎች የሚያሳዩት ምልክቶች

በበሽታው በተጠቁ ፍየሎች
ከአፍንጮቻቸው ፈሳሽ/ንፍጥ
ሲወርድ ይታያል

በበሽታው የተጠቁ ፍየሎች
የመተንፈስ ችግር ይታይባቸዋል

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በበሽታ የሞቱ ፍየሎች ላይ የሚታይ ምልክቶች

የጠነከረ፤ ያበጠ እና በደም የተሞላ ሳንባ

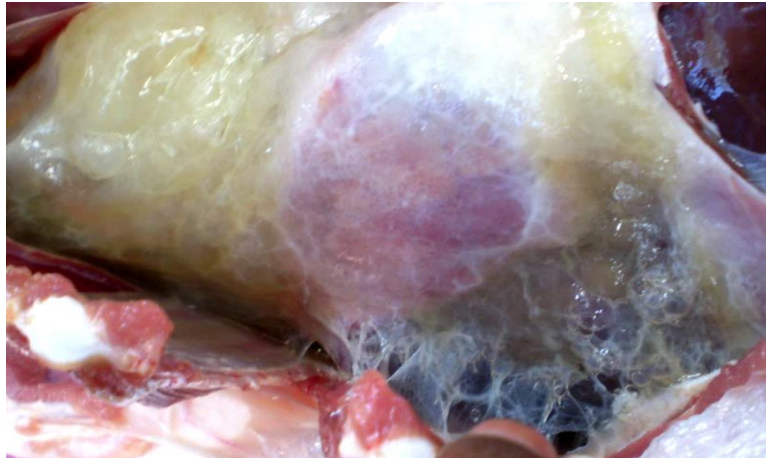

በአብዛኛው ጊዜ ሳንባው ከውስጥ ሰውነት ጋር ሊጣበቅ ይችላል

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በአብዛኛው ጊዜ በዚህ በሽታ የተጠቃ ሳንባ መሆኑን ለመለየት ያስችግራል

እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥሙዎት በአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳት ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።

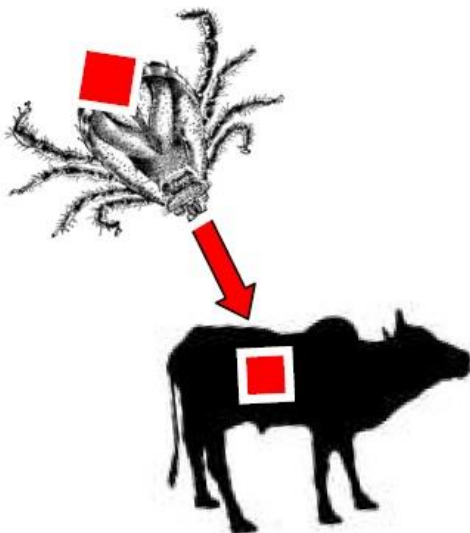
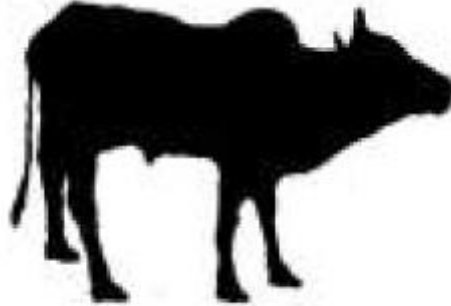

7. የምስራቅ ዳርቻ ትኩሳት (ECF)

◆ ድንበር ዘለል የእንስሳት በሽታ ነው። ◆

የትኞቹ ይጠቃሉ?

ከብቶችና ጎሽ

በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል ?

በበሽታው የተበከለ ቡናማ የጀሮ መዝገር ሲሆን የሚመርጠውና የሚመገበው ጀሮ ላይ በመሆን ነው።

ከመንጋዉ ምን ያህል እንስሳት በበሽታ ሊያዙ ይችላሉ?

በበሽታው ሊጠቁ የሚችሉ እንስሳት ብዛት የሚወሰነው በተበከሉ የመዝገሮች ቁጥርና በምንጠቀመው የመዝገር መድሃኒት የመከላከል አቅማቸው ላይ የተመረከዘ ነው። ስርጭቱ ከጥቂት ወደ ብዙ እንስሳቶች ሊሆን ይችላል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

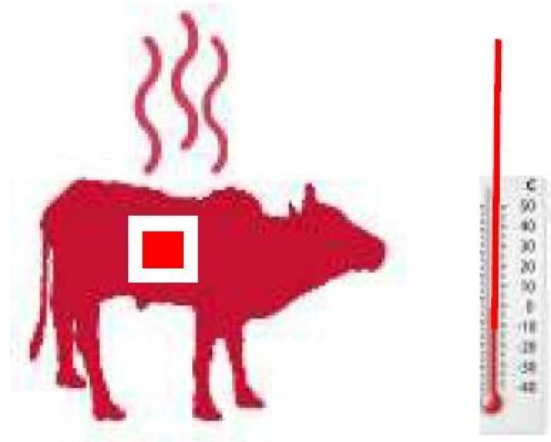
ይሞቱ ይሆን?

በበሽታው የተያዙ አብዛኛዎቹ እንስሳቶች ሊሞቱ ይችላሉ።

የታመሙ ከብቶችና ጎሾች የሚያሳዩት ምልክት

በበሽታው የታመሙ እንስሳት ከፍተኛ ሙቀትና የዕጢ ዕብጠት ይታይባቸዋል።
መብላት ያቆማሉ ለመተነፋት ይችገራሉ ብሎም ሊሞቱ ይችላሉ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

የታመሙ እንስሳቶች (ECF) የሚያሳዩት ምልክቶች

የታመሙት እንስሳቶች
ዕጢያቸው ያብጣል።

የመተንፈስ ችግር ስላለባት
አፏን ከፍታ ትተነፍሳለች።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በበሽታው (ECF) በሞቱ እንስሳት በድን ላይ የሚታዩ ምልክቶች

የታመመው እንስሳት ታርደው
ሲታዩ ዕጢዎቻቸው አብጦ
ይታያል።

ሳንባቸው ውሃ ጥረና ክብደት
ጨምሮ ይታያል።

እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያዩ በአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳ ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

8. የልብ አቃፊ ውሃ መቋጠር በሽታ (Heart Water)

◆ ድንበር ዘለል የእንስሳት በሽታ ነው። ◆

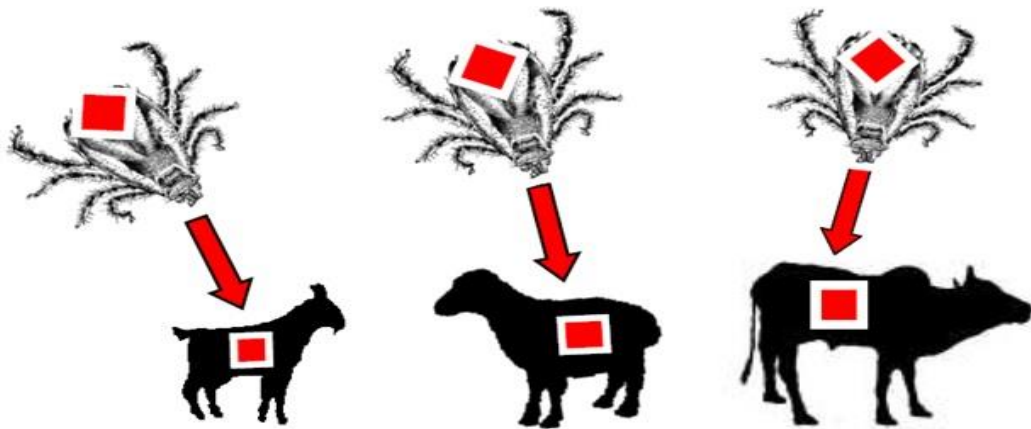
የትኞቹ ይታመማሉ?

የቀንድ ከብት፤ በግና ፍየል ይያዛሉ

በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

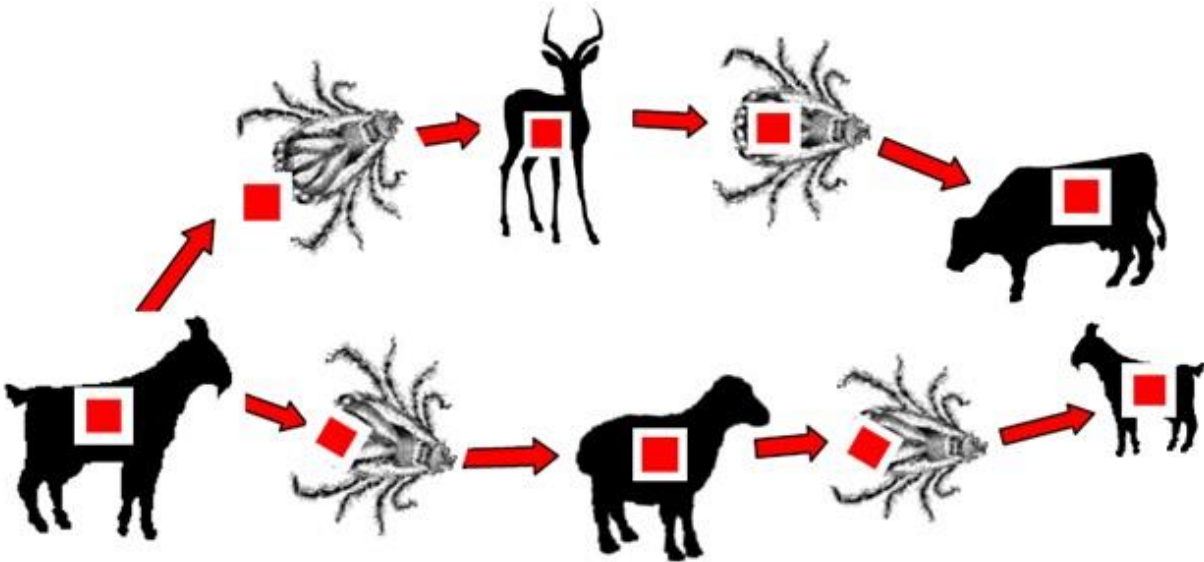
የልብ አቃፊ ውሃ መቋጠር (ሄርትወተር) መነሻው ባክተሪያ በሚመስል ተህዋስ ሲሆን በመቼገር ይተላለፋል።

ከመንጋው ምን ያህሉ እንስሳት በበሽታ ሊያዙ ይችላሉ?

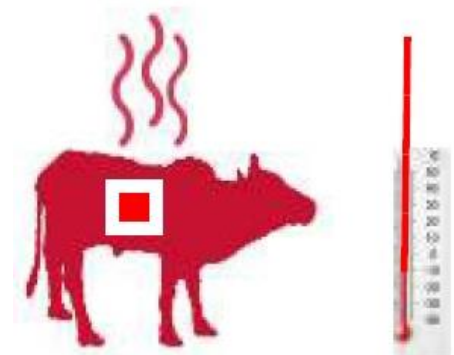
በበሽታው የሚጠቁ እንስሳት ቁጥር የሚወሰነው በበሽታው የተበከሉ የመቼገር ብዛት፤ ቀድሞ የተጋለጡ እንስሳትና የመቼገር መድሃኒት የመከላከል አቅም የሚወሰን ነው። አንድ ወይም ብዙ እንስሳቶች ሊጠቁ ይችላሉ።

የልብ አቃፊ ውሃ መቋጠር (ሄርትዋተር) ከአንድ እንስሳት ወደ ሌላ እንስሳት ሊተላለፍ የሚችለው በመዝገር ብቻ ነው።

የታመሙ እንስሳት ምን ምልክት ያሳያሉ ?

ከፍተኛ ሙቀት ይኖራቸዋል። ይፈዛሉ ቶሎ ቶሎ ይተነፍሳሉ።
በመቀጠል የነርቭ መዛባት ምልክቶች ለምሳሌ ያህል
ወድቀው መወራጨት እና የአንገት መቆልመም ያመጣል።
ከዚያም ይሞታሉ።

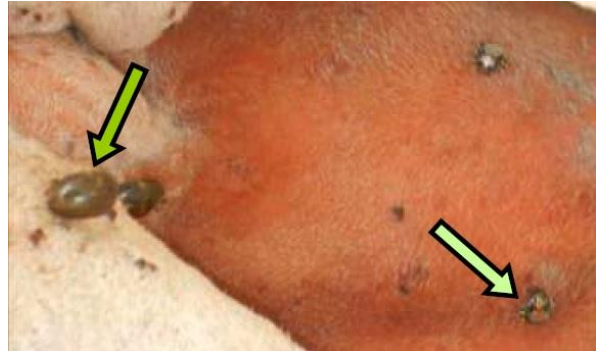
ይሞቱ ይሆን?

በበሽታው የተጠቁ እንስሳት የመሞት እድላቸው ከፍተኛ ነው።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በልብ አቃፊ የውሃ መቋጠር የታመሙ እንስሳት (ሄረትዋተር)

ወርቃማ ሽፋን መኸገሮች
በኮረማ ቆዳ ላይ ይታያሉ።

ደም መጠው ያበጡ ወርቃማ
መኸገሮች በቆዳ
ይታያሉ ።

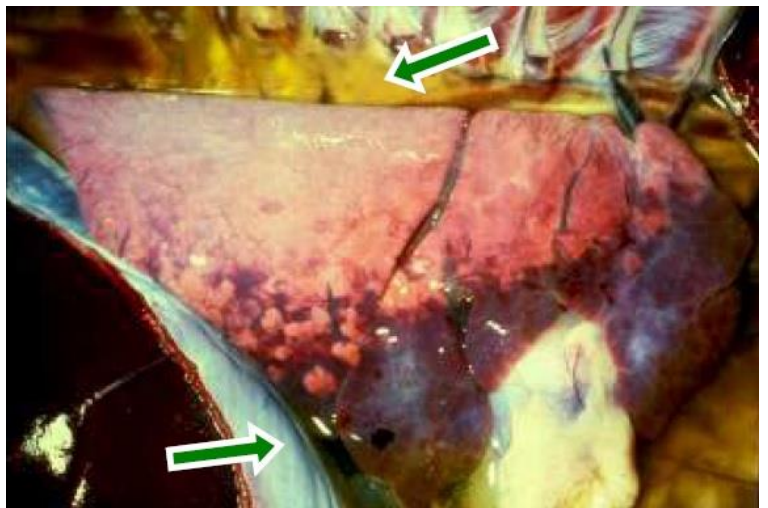
በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በበሽታው ታመው የሞቱ እንስሳት የውስጥ አካላት የሚታዩ ምልክቶች (ሂርትዋተር)

የልብ አቃፊ ውስጥ ብዙ ፈሳሽ ይጥራል።

በሳንባ ውስጥና አካባቢው ብዙ ፈሳሽ ጭጥር ይገኛል።

እባክዎን የዚህን በሽታ ምልክቶች ሲያዩ በአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳት ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።

9. የአፍሪካ ፈረሶች በሽታ (AHS)

◆ ድንበር ዘለል የእንስሳት በሽታ ነው። ◆

የትኞቹ ይጠቃሉ?

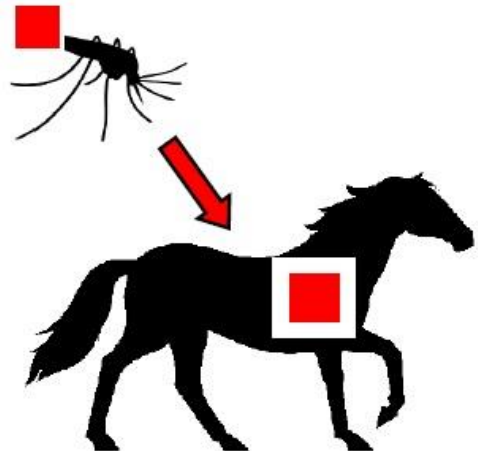
በአብዛኛው በበሽታው ፈረሶች የሚጠቁ ሲሆን በመጠኑ በቅሎዎችን ያጠቃል። አህዮችና የሜዳ አህያዎች በበሽታው አይጠቁም።

በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

ሻይረሱ በተናካሽ ነፍሳት ይተላለፋል።
ነፍሳቶች ከበሽተኛው ፈረሶች ወደ ጤነኞች በሽታውን ያስተላልፋሉ

እነዚህ ነፍሳት በአብዛኛው የሚንቀሳቀሱት
ፀሃይ ስትወጣና ስትገባ ነው።
ነፍሳቱ ከ 1-4ሚ.ሜ. ቁመት
ያላቸውና በጣም ቀጭኖችም ናቸው።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ከአንድ መንጋ ምን ያህል እንሰሳት በበሽታ ሊያዙ ይችላሉ?

የሚታመሙት እንሰሳት ብዛት የሚወሰነው በተበከሉ ነፍሳት መጠን ነው። ብዙ የተበከሉ ነፍሳት ካሉ ብዙ ፈረሶች ሊሞቱ ይችላሉ።

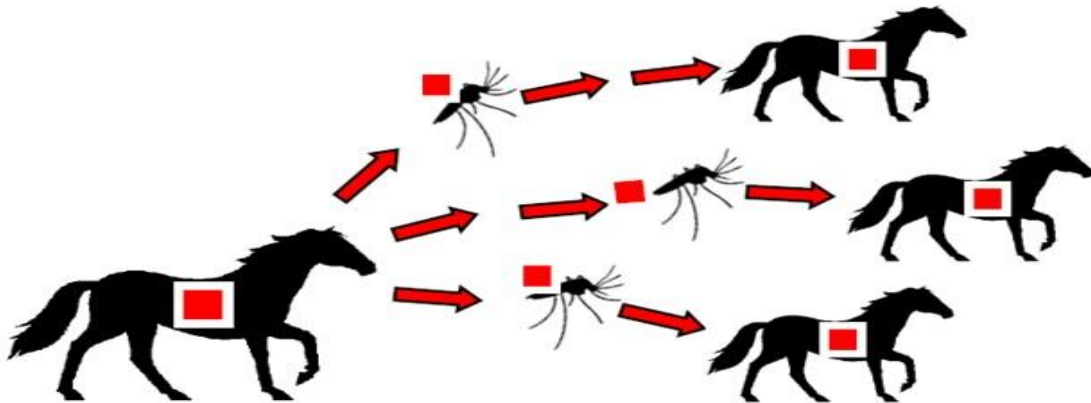
ይሞቱ ይሆን?

መጠነ ሞቱ በፈረሶች ከፈተኛ ሲሆን በበቅሎዎች ላይ ዝቅተኛ ነው ።

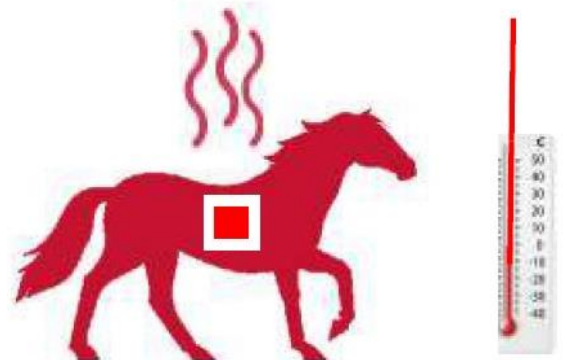
በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በሽታው ከአንድ ፈረስ ወደ ሌሎች ፈረሶች የሚተላለፈው በትናንሽ በራሪ ነፍሳት ነው።

በበሽታ የተያዙ ፈረሶች የሚያሳዩት ምልክቶች

ከፍተኛ ሙቀት፤ ላብ፤ ሳል፤ ከፍተኛ የአተነፋፈስ ችግር፤ አፍንፍጫ አረፋ መድፈቅ በመቀጠልም ሞት ይከተላል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

የአይን ውስጥ ሽፋን
መቅለትና ማበጥ።

ከዓይናቸው በላይ ባለው ቦታ
ዕብጦት ይታያል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

የሞቱ ፈረሶች ላይ ለሚታዩ ምልክቶች

በአፍንጫው አረፋ ደፍቆ የሞተ ፈረ
ይታያል

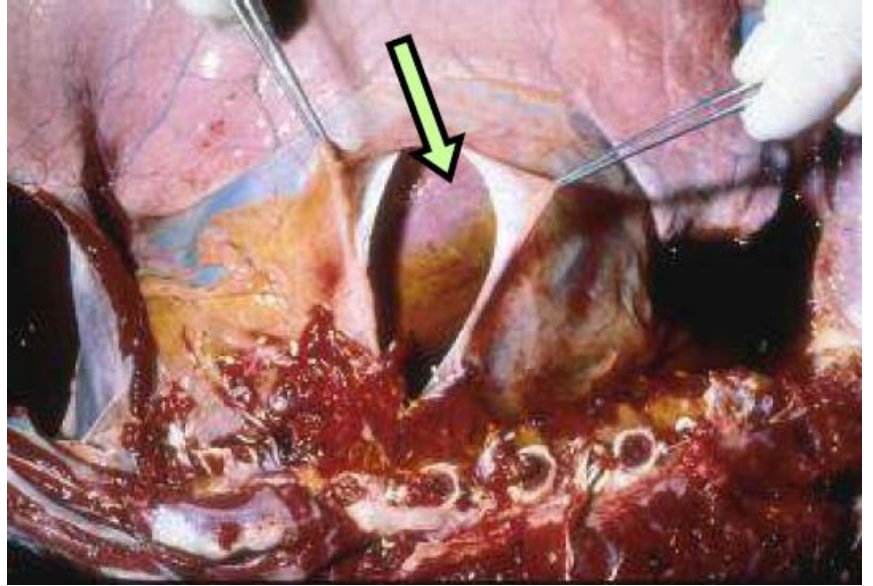
በፈሳሽ የተሞላ ሳንባ ይታያል

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

...የቀጠለ በበሽታው የሞቱ ፈረሶች ላይ ለሚታዩ ምልክቶች

የልብ አቃፊ በፈሳሽ ተሞልቶ
የሚያሳይ።

እባክዎን የዚህን በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥሙዎት በአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳ ጤና ባለሙያ
ያሳውቁ።

(ሐ) የአፍና እግር ቁስሎች

10. የአፍተግር በሽታ (FMD)

◆ ድንበር ዘለል የእንስሳት በሽታ ነው። ◆

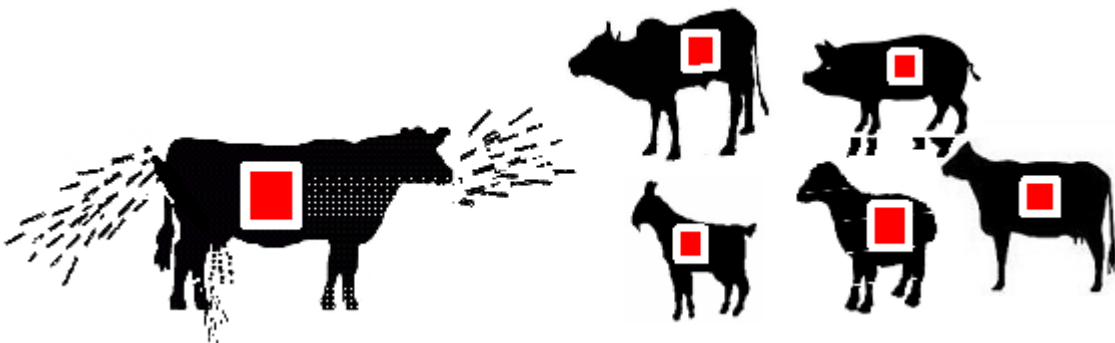
የትኞቹ ይጠቃሉ?

ሸኮና ክፍት እንስሳቶች ሁሉ በበሽታ ይጠቃሉ። ከበጎችና ፍየሎች ይልቅ በሽታው የሚጠናው በዳልፖ ከብቶች ላይ ነው።

በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

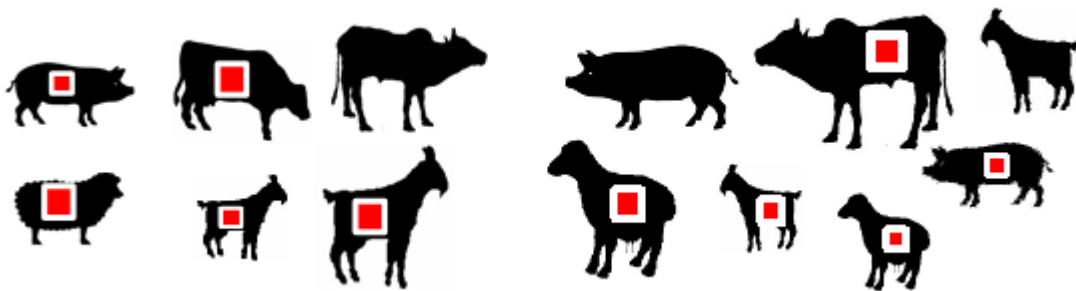
የታመሙ እንስሳቶች በሚተነፍሱበት ወቅት ሌሎች ጤነኛ እንስሳቶች ከዚህ አከባቢ አየር ሲወስዱ በሽታው ሊተላለፍ ይችላል። ሌላኛው መላለፊያ መንገድ በተበከለ መኖና ውሃ ነው። በተጨማሪም ከሌሎች ከሰውነት ክፍሎች በሚወጡ ፈሳሾች መለትም እንደ ሽንት ወተት እዳሪና በአባላዘር ይተላለፋል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

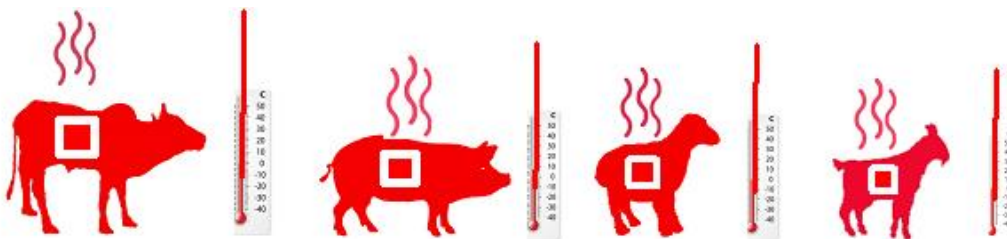
ከአንድ መንጋ ምን ያህል እንስሳት በበሽታ ሊጠቁ ይችላሉ?

በአጭር ጊዜና በአፋጣኝ ሁኔታ በሽታው በመንጋ ውስጥ ሊስፋፋ ይችላል። በሽታው በጣም ተላላፊም ነው። በመሆኑም አብዛኛዎቹ የተጠቁ እንስሳቶች የበሽታውን ምልክት ያሳያሉ ።

ይሞቱ ይሆን?

አብዛኛው ጊዜ በሽታው ገዳይ አይደለም። በዕድሜ ትልቅ የሆኑ የታመሙ እንስሳት ከበሽታ የሚድኑ ሲሆን ጥጆችና አዲስ የተወለዱት ሊሞቱ ይችላሉ። በሽታው ባገገሙ ውስን እንስሳት ላይ በእግራቸው ዘላቂ ችግር ሊያስከትልባቸው ይችላል።

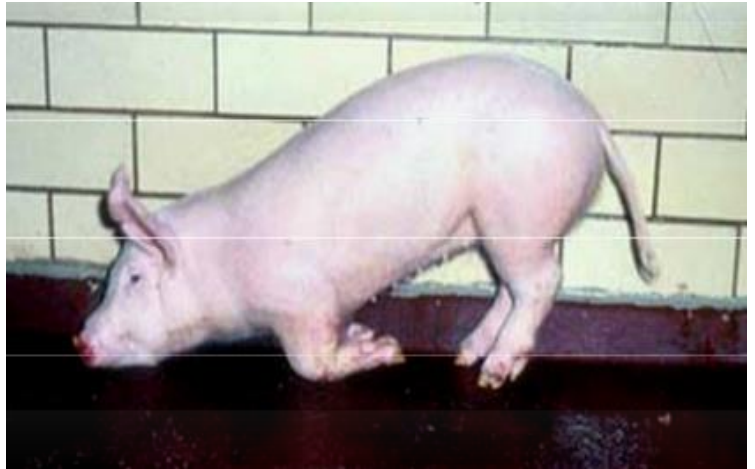

(በተጨማሪም በሚቀጥለው ገፅ ያለውን ፎቶ ይመልከቱ)

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

የታመሙ እንስሳቶች የሚያሳዩት ምልክት

እግራቸው የቆሰሉ እንስሳቶች
በጉልበታቸው ተንበርክኮ ሲተኙ የሚያሳይ
(በአሳማ)

ከአፋቸው ምራቅ ሲዘረከረክ የሚያሳይ

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

.... የቀጠለ የአፍተግር በሽታ ምልክቶች

በላሚ አፍ የሚታየው ቁስል
ውሃን በመቋጠር የጀመረ ነው።

በምርመራ ጊዜ የሚታይ
የአፍ ድድ መቁሰል

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

...የቀጠለ የአፍተግር በሽታመምልክቶች

መዳን የጀመረ የአፍተግር በሽታ ቁስል

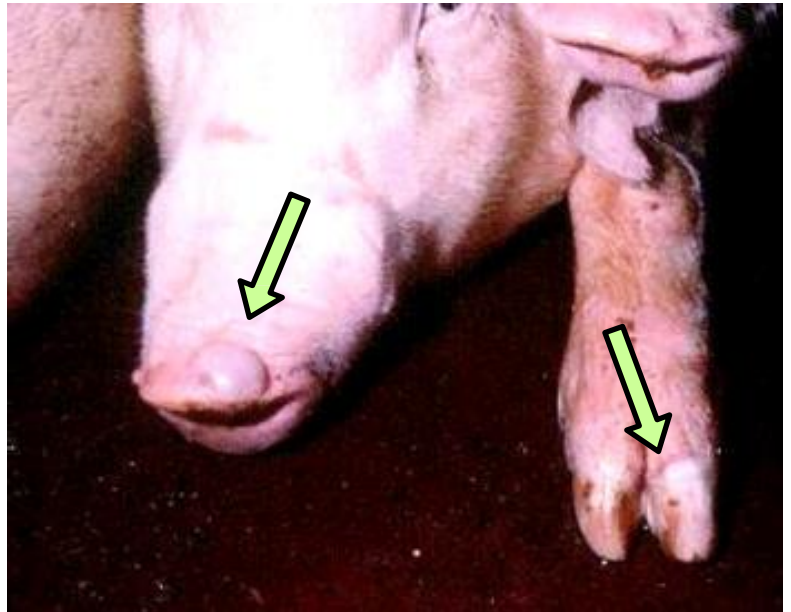
በሽኮና አካባቢዎች
የሚታዩ ቁስሎች በጣም አደገኛ ሊሆኑ
የሚችሉና የውጭ የሽኮና አካል
ተነጥሎ ሊወድቅ ይላል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

...የቀጠለ የአፍተግር በሽታ ምልክቶች

በአሳማዎች አፍንጫ ውሃ የመቋጠር
እንዲሁም በሽኮናቸው መቁሰል ይታያል።

በእግር ላይ የሚታየው ቁስል በከፍተኛ
ደረጃ የሚያሳቃቸው ሲሆን
ሁሉንዚም ችግር ሆኖ ይቀጥላል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

....የቀጠለ የአፍተግር በሽታ ምልክቶች

በበጎች ምላስ ውሃ
መቋጠር ይታያል።

ውሃ መቋጠር በአፍታ እግር በሽታ ቀድሞ የሚታይ ምልክት በመሆኑ ይህን ምልክት የሚታይበት እንስሳ ሲያጋጥሞት በአፋጣኝ ከመንጋዉ ለይተው ሊያቀምጡ ይገባል።

እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥሞት በአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳ ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

■ (መ) የቆዳ በሽታ ■

11. የበግና ፍየል ፈንጣጣ በሽታ (SGP)

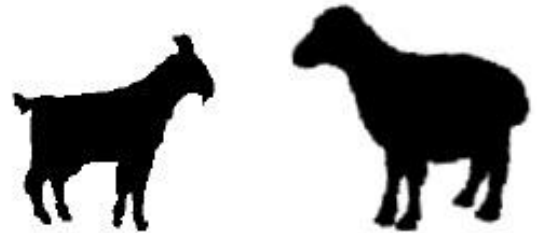
◆ ድንበር ዘለል የእንስሳት በሽታ ነው። ◆

የትኞቹ ይጠቃሉ?

በሽታው በሁሉም የዕድሜ ክልል የሚገኙትን

ለማዳና የዱር የፍየልና በግ ዝርያዎችን ያጠቃል።

የሻይረሱ ዝርያ የተለያየ በመሆኑ የፍየል ፈንጣጣ ፍየልን የሚያጠቃ ሲሆን የበግ ፈንጣጣ ደግሞ በግን ያጠቃል።

በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

የቆዳ ቁስልና ምራቅ

በሽታውን ያስተላልፋሉ።

የደረቀ የቆዳ ቅርፊት ለረዥም ጊዜ ሻይረሱን

ሊያስተላልፍ ይችላል። ሌሎች ጤነኛ እንስሳት

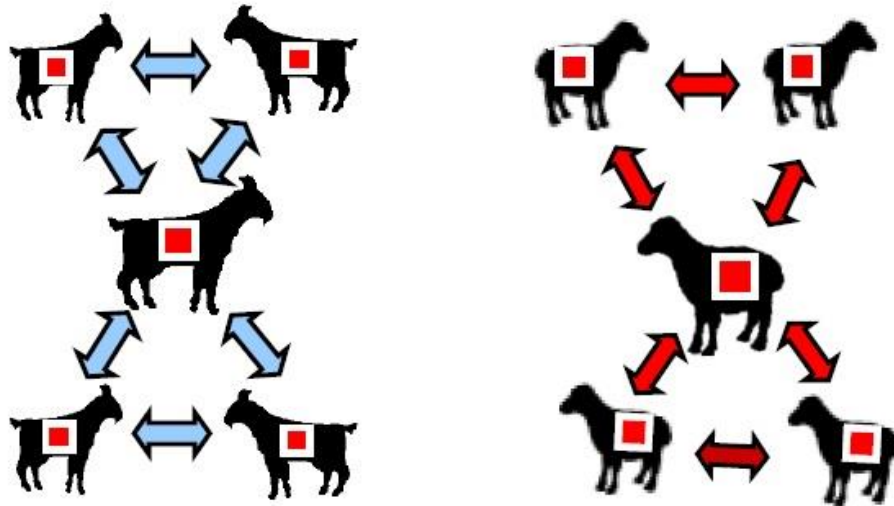
ከዚህ ከደረቀው ቁስል ጋር ከተነካኩ ሊታመሙ ይችላሉ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በበግ ፈንጣጣ የተያዘ በግ ለሌሎች ጤነኛ በጎች ያስተላልፋል።

እንዲሁም በፍየል ፈንጣጣ የተያዘ ፍየል ለሌሎች ጤነኛ ፍየሎች ያስተላልፋል።

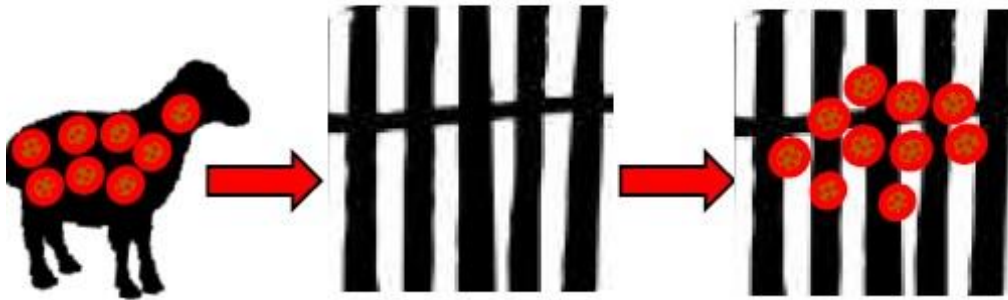

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

የበግና ፍየል የፈንጣጣ በሽታ/SGP/ የመተላለፊያ መንገድ

ሀ. የታመመ እንስሳት ሆኖ የደረቀ የቁስል ቅርፊት ምልክት ያለው ወይም ደግሞ በእንጨት አጥር ምክንያት በቆዳው ላይ ጭረት ሲኖር ህይወት ያላቸው ሽይረሶች በአጥፋ በተቀረፈው ቁስል ሊተላለፍ ይችላል።

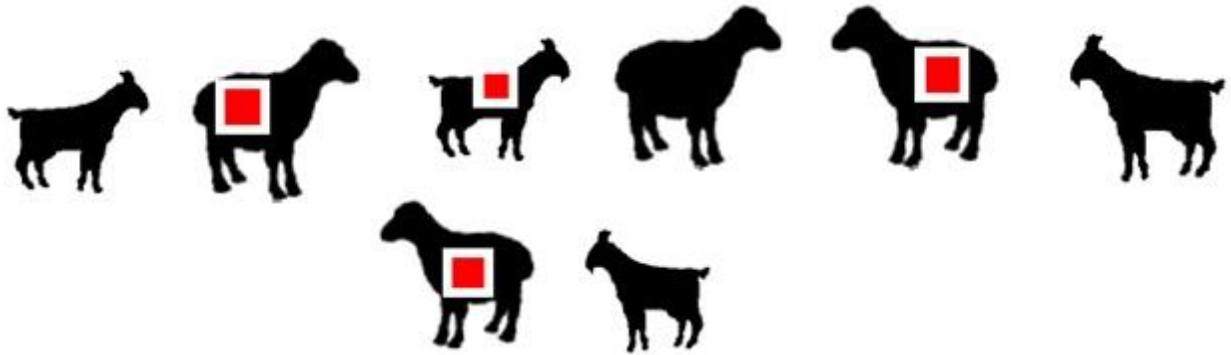
ለ. በመሆኑም ጤነኛ እንስሳት በተበከለው አጥር ሲተሻሹ በሽታው ይተላለፋል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

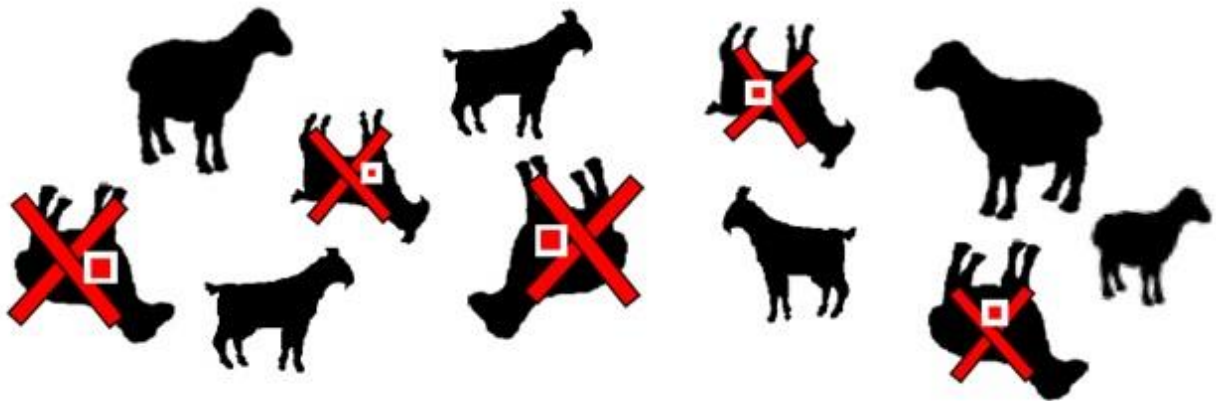
ከአንድ መንጋ ምን ያህል እንስሳት በበሽታ ሊያዙ ይችላሉ ?

በአብዛኛው ጊዜ በመንጋው የሚገኙ እንስሳት በበሽታው ሊጠቁ ይችላሉ።

ይሞቱ ይሆን?

የተወሰኑ እንስሳት ሊሞቱ እንደሚችሉ ሆኖ በተጨማሪም በሌሎች ተፅዕኖ ፈጣሪ ምክንያቶች ማለትም በጥገኛ በሽታዎች በቂና የተመጣጠነ መኖ አለመኖርና በአየር ለውጥም ሞት ሊባባስ ይችላል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በበሽታው የታመሙ እንስሳቶች የሚያሳዩት ምልክቶች

አበጥ አበጥ ያሉ ጥቁር ቦታዎች
በበግ ፈንጣጥ የታመሙ
እንስሳቶች ላይ በከንፈራቸው አካባቢ ይታ

ራሳ ጥቁር የሆኑ ቦታዎች (ዋንኬ ዝርያዎች)
በገላጭ በሆነ የፈንጣጥ ቁስሎች ተጠቅተው ሲታ

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

....የቀጠለ የበጎችና ፍየሎች ፈንጣጣ ምልክቶች

የበግ ፈንጣጣ
በቆዳቸው ይታያል።

ብዙ ያበጡ በታዎች
በመላው የቆዳ ክፍል ሊታዩ ይችላሉ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

....የቀጠለ የበጎችና ፍየሎች ፈንጣጣ ምልክቶች

በግልፅ የሚታይ የፍየል ፈንጣጣ ምልክት

ከጅራታቸው በታች ቀይ
ያበጡና በተለያዩ ቦታዎች
የሚታዩ ሲሆን የበግ ፈንጣጣ
መሆኑን ያሰረዳል።

በበግና ፈየል ፈንጣጣ የተያዙ እንስሳት
በሳንባቸው የተለያዩና በብዛት የዕብጦት
ቦታዎች ሊታዩ ይችላሉ።

**እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥሙዎት በአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳ ጤና
ባለሙያ ያሳውቁ።**

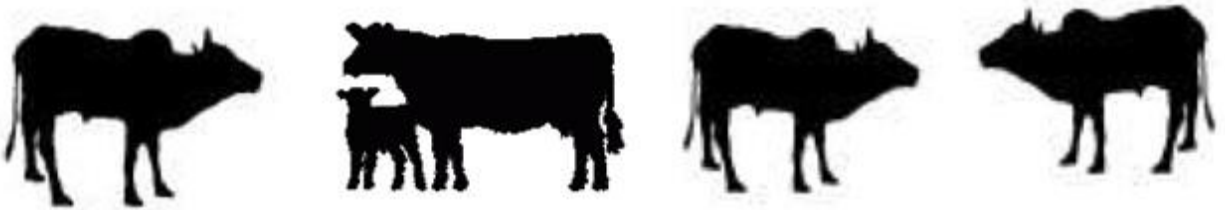
በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

12. የጉርብርብ በሽታ (LSD)

◆ ድንበር ዘለል የእንስሳት በሽታ ነው። ◆

የትኞቹ ይጠቃሉ?

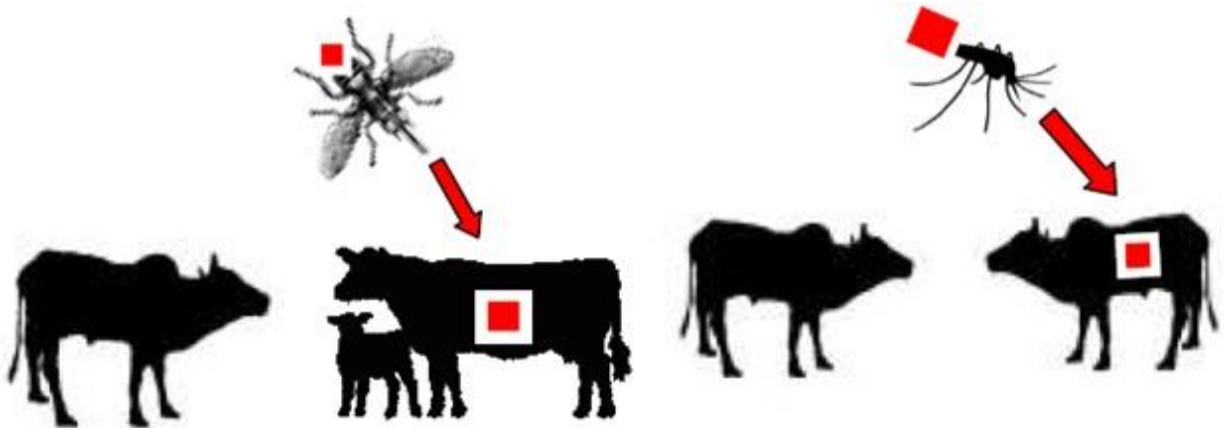
የዳልጋ ከብቶች

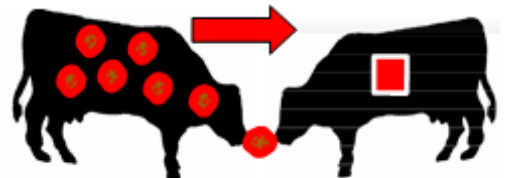
በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

ሁለት የመተላለፍ መንገዶች አሉ:

(1) በትንኝ፤ በሌሎች ተናካሽና ደም መጣጫ ዝንቦች

(2) የታመሙ እንስሳት ከጤነኞች እንስሳት ጋር ንክኪ በሚያረጉበት ወቅት በሽታው ሊተላለፍ ይችላል

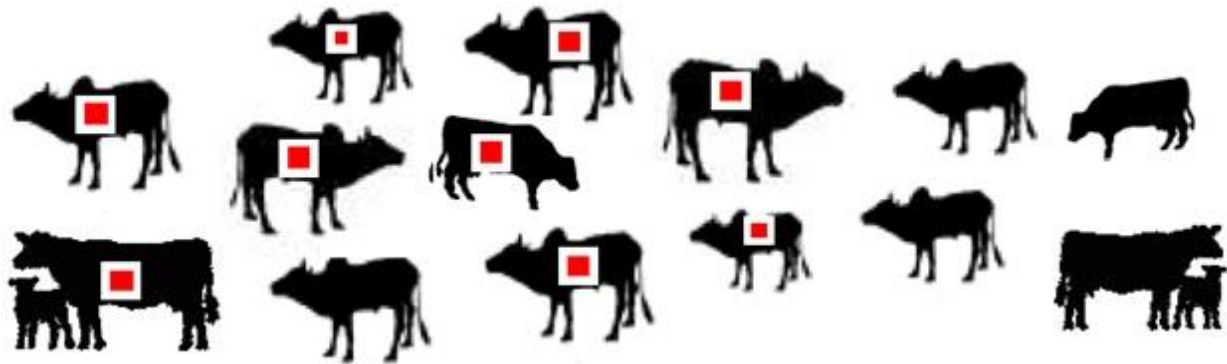

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ከመንጋ ምን ያህል እንስሳት በበሽታ ሊያዙ ይችላሉ ?

በአብዛኛው ጊዜ በአንድ መንጋ ያሉት እንስሳት በበሽታው ይያዛሉ። በሽታው ሲጀምር ከፍተኛ የሰውነት ሙቀትና ትላልቅ እብጠቶች

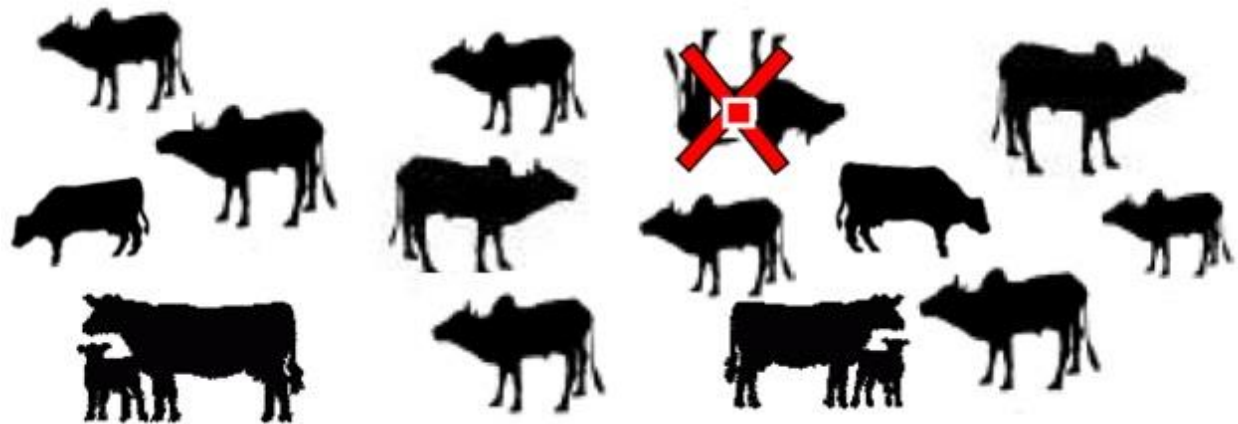
በሁሉም የቆዳ ክፍሎች ይታያል።

ይሞቱ ይሆን?

ጥቂት እንስሳት ሊሞቱ ይችላሉ።

የታመሙት እንስሳት ቆዳ ከጥቅም ወጪ ይሆናል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

የታመሙ እንስሳት ላይ የሚታዩ ምልክቶች

በመላው ቆዳ ላይ ጎላ ጎላ ያሉ አብጦቶች ይታያሉ ።

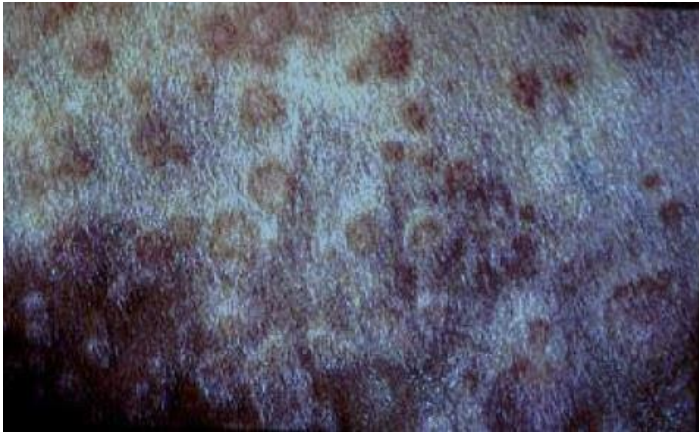

እንዲህ በተለያዩ ቦታዎች ያሉ ወፋፍራም ዕብጦቶች ቆዳው ይበላሹታል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

...የቀጠለ የጉርብርብ በሽታ ምልክቶች

በቆዳ ላይ ብዙ ዕብጦቶች ሊታዩ ይችላሉ

በሽታው የሚያስከትለው ቁስለት በጣም ጥልቀት ያለው ነው

በበሽታው ምክንያት ከፍተኛ የቆዳ ላይ ጉዳቶች ይታያሉ።

እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥሙዎት በአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳት ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

13. ዕንፍረር ግመል (ካመል ፖክስ)

◆ ድንበር ዘለል የእንስሳት በሽታ ነው። ◆

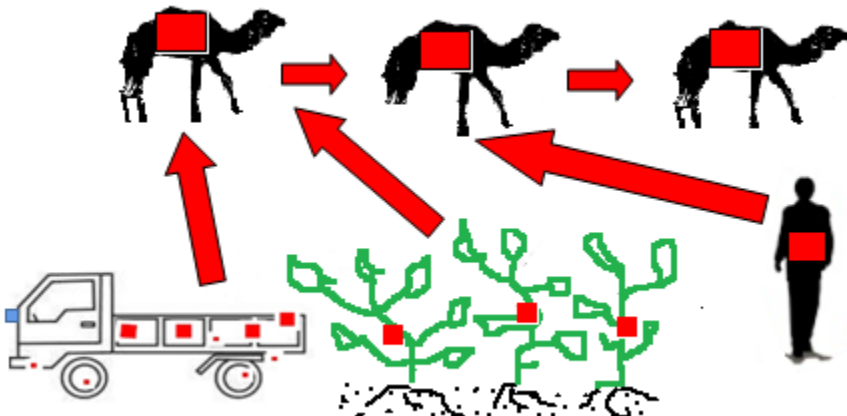
መኒአን ይላማ?

አግማል የጥቀሶ ።

ብኸመይ እቲ ሕማም ይሕዘን?

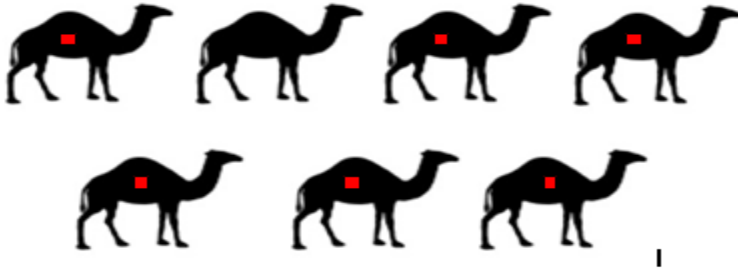
ምሳቲ ቼስሊ ንክክእ ዘለዎ መሳርሒ ኣቕሑት "ክዳን" "መግሃጫ ቦታ" ሰብን ዝሓመመ ግመልን ብንክክእ ናብ ጡዑይ ግመል የመሓላልፉ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

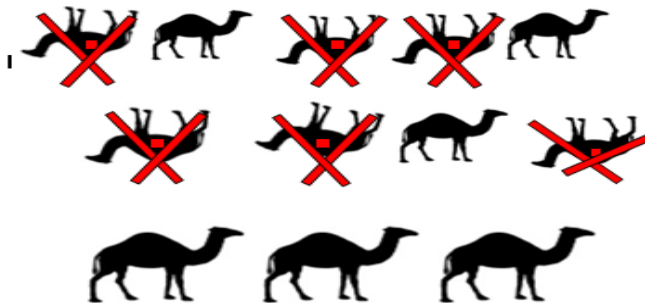
ካብተን ዘለዎ አግማል ክንደይ ዝኣኽላ ተለኺፈን ይኾና?

ኣብ ሓደ ደንበ ዝርከባ እንስሳት መብዛሕተኣን ክልከፋ ይኽእላ።

ይሞታዶ?

ዝበዝሕ ግዜ ሞት ዝዋሓደ እዩ። ኣብ ገለግል ሞት ካብ 40-50 ምእታዊ ኮይኑ ምኽንያቱውን ትሑት ኣታሓሕዝን ራሕዲ ዘለዎ መኪት ኣየር እንትህሊ እዩ።

ዝሓመማ አግማል (ዕንፍሪር ግመል)

ኣብ ኸንፈር ኣፍንጫ ክሳድን ከባቢ ዝሓበጡ ዝነከፁን

ዝፈስስ ደምን ቐስል ይራኣይ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

እዞም ኣብ ላዕሊ ዝተገለፁ ምልክታት ኣብ ከባቢኹም እንትትረኡ በይዛኹም ኣብ ቀረባ ንዘሎ ባዓል ሙያ ሓለዋ ጥዕና እንስሳ የፍልጡ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

(ሰ) የውረጃ በሽታ

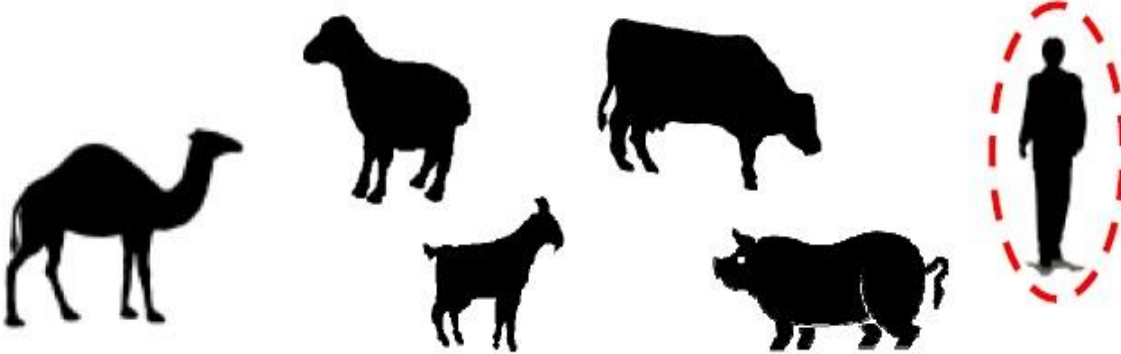

14. የውረጃ በሽታ (ብሩሴሎሲስ)

◆ ድንበር ዘለል የእንስሳት በሽታ ነው። ◆

የትኞቹ ይጠቃሉ?

ብዙ የእንስሳት ዝርያዎች። ሰውም በዚህ በሽታ ሊያዝ ይችላል።

በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

- ከበሽተኛ እንስሳት ከአካሎቻቸው ጋር ቀጥተኛ ንክኪ ማድረግና ከውስጣቸው ከሚወጣ ፈሳሽ
- በዘህ በሽታ ከታመሙ እንስሳት ወተት በመጠጣት
- ከታመሙ እንስሳት በሚወጣ ፈሳሽ የተበከለ መኖ ወይም ውሃ ሲጠቀሙ
- በበሽታው የታመሙ እንስሳት በሚያስወርዱበት/ በሚወልዱት ጊዜ ከብልት ከሚወጣው ፈሳሽ ከተበከለ አካባቢ ጋር ንክኪ ሲፈጠር እንዲሁም የእንግዴ ልጅና የጨነገፈ ጽንሰ በመነካካት ይተላለፋል።
- በሽታው ከአንድ መንጋ ወደ ሌላ የሚተላለፈው በታመሙ እንስሳት ወይም ለበሽታው በተጋለጠ እንስሳት ሊሆን ይችላል

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ሰውን ከውርጃ በሽታ ለመለየት መወሰድ የሚገባቸው እርምጃዎች፡

1. በዚህ በሽታ አምጪ ተህዋስያን የተበከለ ስጋ ሳይቀቀል አለመብላት።
2. ያልፈለ ወተት ወይም ደግሞ በፋብርካ ያላለፉ የወተት ውጤቶች ለምሳሌ አይብ መጠቀም አለመጠቀም።
3. እንስሳትን በምናዋልድበት ጊዜ ከፕላስቲክ የተሰሩ የእጅ ዕንቶችን መጠቀምና በ%ፋም እጅ በደንብ በማሸት በውሃና ሳሙና መታጠብ ያስፈልጋል።
4. ሌሎች የተበከሉ ዕቃዎችና የመውለጃ ስፍራዎች ማፅዳትና በኬሚካል ማጽዳት ተገቢ ነው።

ከመንጋው ምን ያህሉ እንስሳት በበሽታው ሊያዙ ይችላሉ

ከመንጋው ውስጥ አብዛኛዎቹ በበሽታው ሊያዙ ይችላሉ ሆኖም የበሽታው ምልክት ላይታይባቸው ይችላል፡

:

እንስሳቶቹ በበሽታው ሲታሙ ምን የሚታይ ምልክት ይኖራቸዋል ?

በአብዛኛው በግልፅ የሚታይ ምልክቶች ማስወረድና የወተት ምርት መቀነስ ናቸው። በበሽታው የተያዙ ብዕድሜያቸው ትልቅ የሆኑ እንስሳቶች ስንመለከታቸው ጤነኛ መስለው ሊታዩ ይችላሉ።

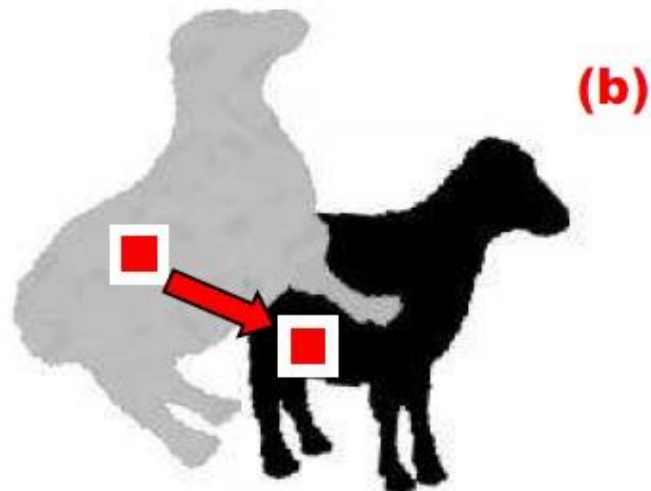
በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በሽታው በተለያዩ መንገዶች ይተላለፋል። ለምሳሌ፦

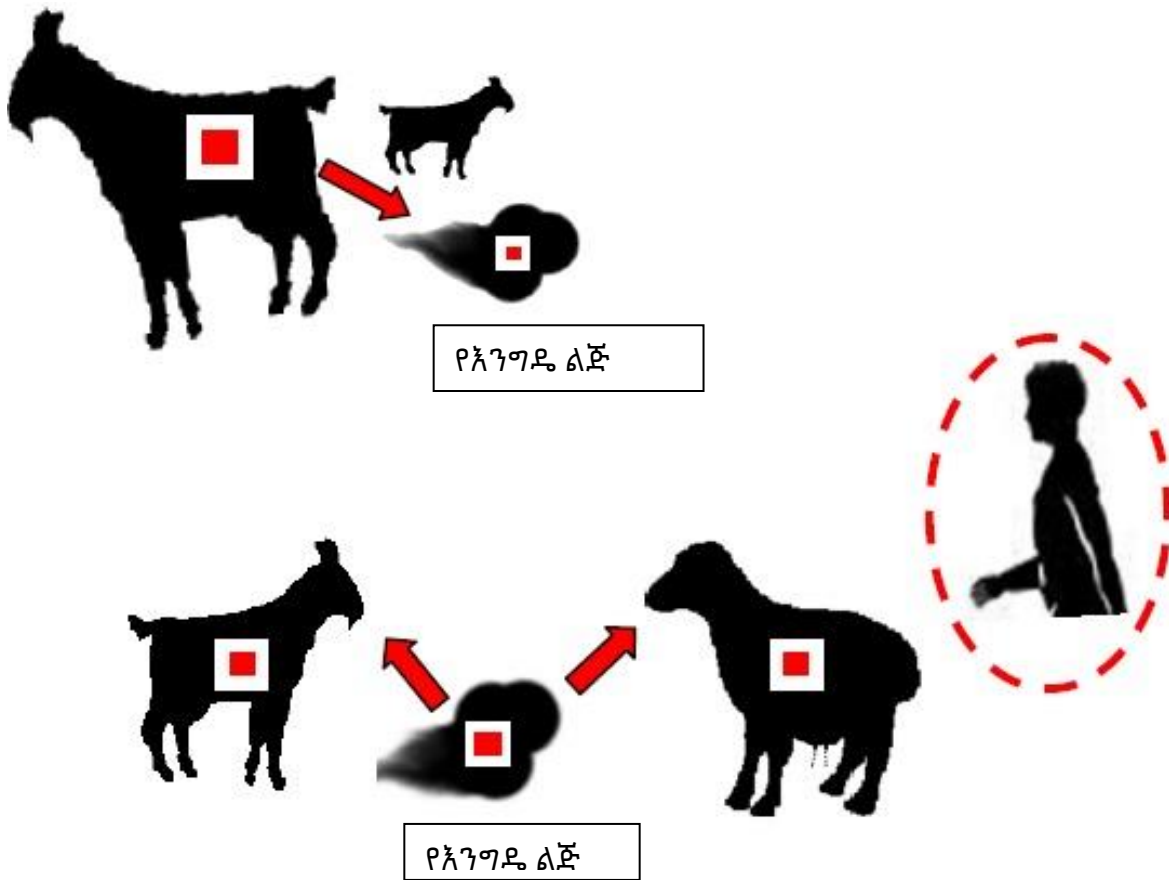
ሀ. በበሽታው ከተያዘ እንስሳ የተገኘን ወተት ሳያፈሉ መጠጣት

ለ. እንስሳት ፆታዊ ግንኙነት በሚያደርጉበት ወቅት

ሐ. የእንግዶ ልጅና ከማህጸን የሚወጣ ፈሳሽ በመነካካት

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ይሞቱ ይሆን?

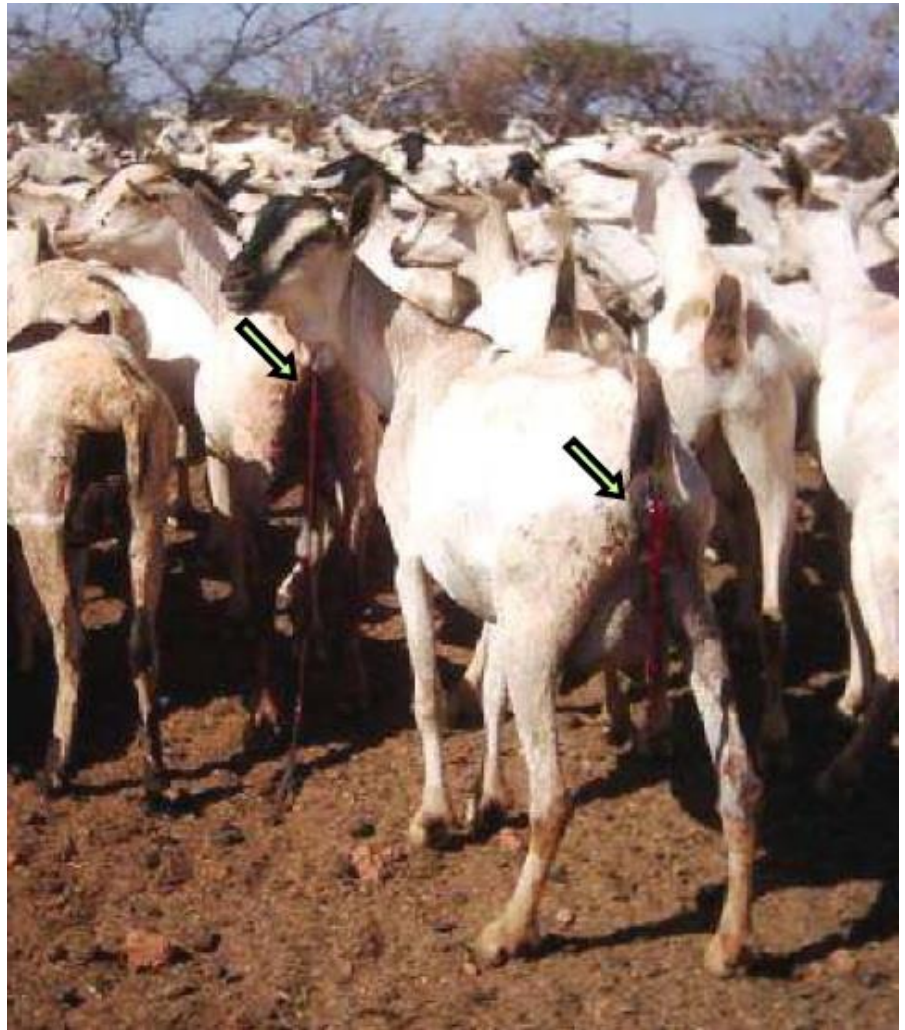
በማህፀን ያለው ጽንሰ ሊሞት/ሊጨነግፍ ይችላል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በበሽታው የታመሙ እንስሳቶች የሚያሳዩት ምልክቶች

ውርጃና የእንግዳጃ ልጅ
መቅረት የበሽታው
ምልክቶች ናቸው።

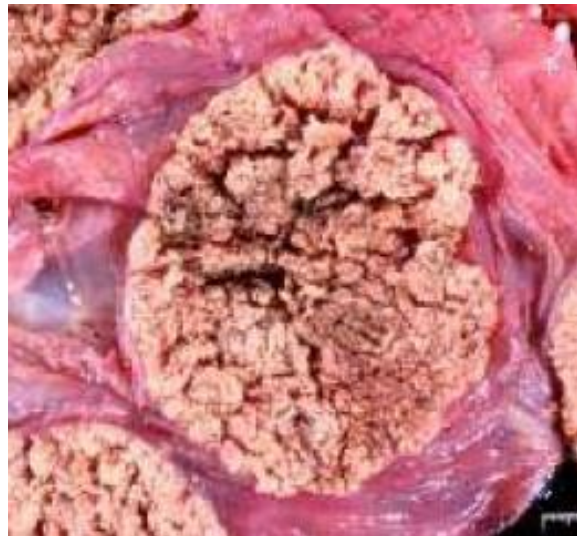
በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በውረጃ በሽታ የሞቱ እንስሳቶች ላይ የሚታዩ ምልክቶች

በበሽታው ምክንያት የጨነገፈ
የግመል ጽንሰ

በበሽታው ምክንያት የጨነገፈ የበግ ጽንሰ

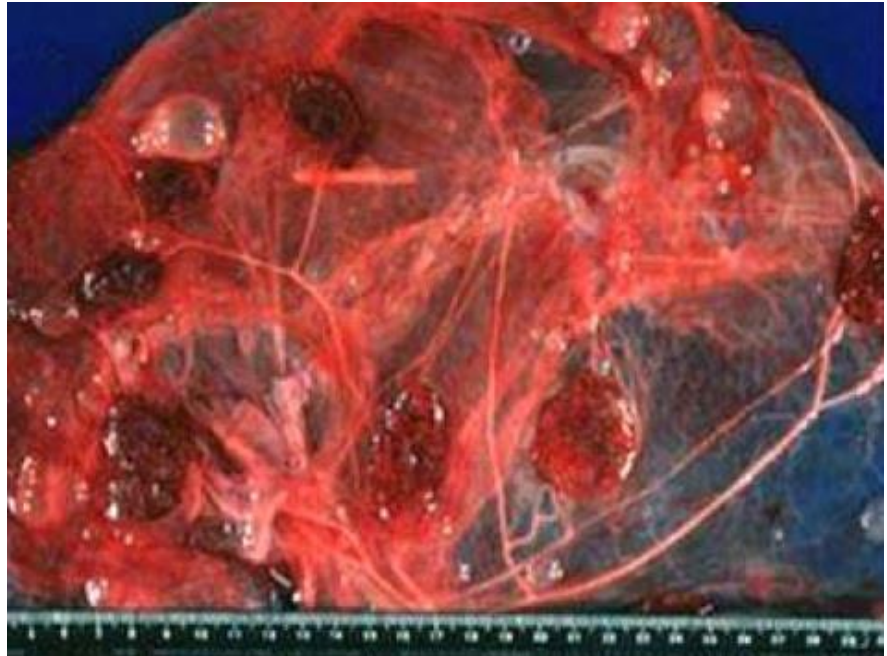

በዳልጋ ከብት እንግዳ ልጅ በጣም የወፈሩ ቦታዎች
የውረጃ በሽታ ዋነኛ ምልክት ነው።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

..... ምልክቶች በውረጃ በሽታ ከሞቱ ብሕላ የሚታ ምልክቶች

ጤነኛ እንግዳጅ ልጅ

በውረጃ በሽታ
የተበከለ እንግዳጅ -
ብዙ ብጫማ የወፈሩ
በታዎች ይታይበታል

**እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥምዎ በአቅራቢያዎ ለሚገኘው
የእንስሳ ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።**

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

15. የሰምጥ ሽለቆ የትኩሳት በሽታ (RVF)

◆ ድንበር ዘለል የእንስሳት በሽታ ነው። ◆

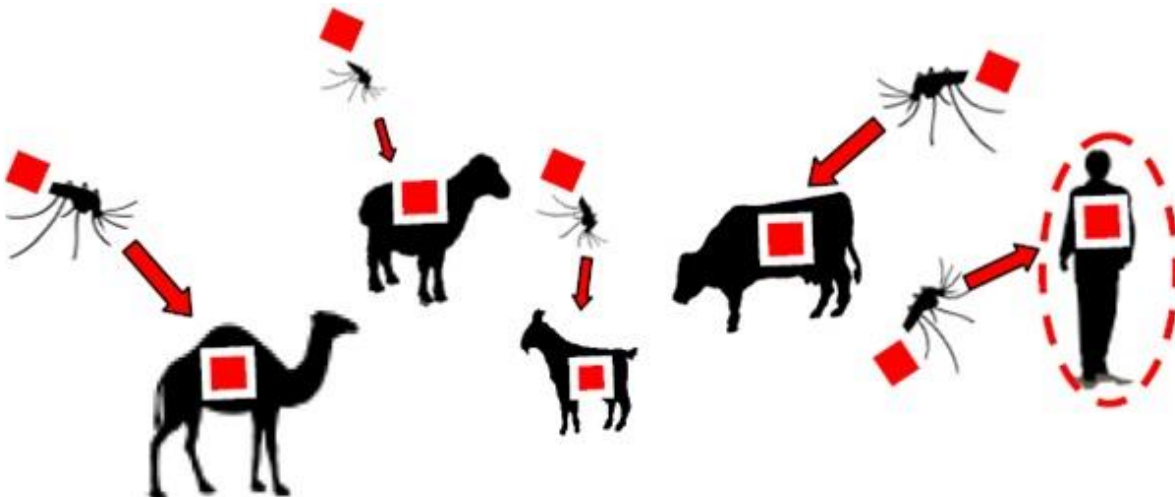
የትኞቹ ይጠቃሉ ?

ፍየሎች፤ በጎች፤ የዳልጋ ከብቶች ግመሎችና የሰው ልጆች

በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል ?

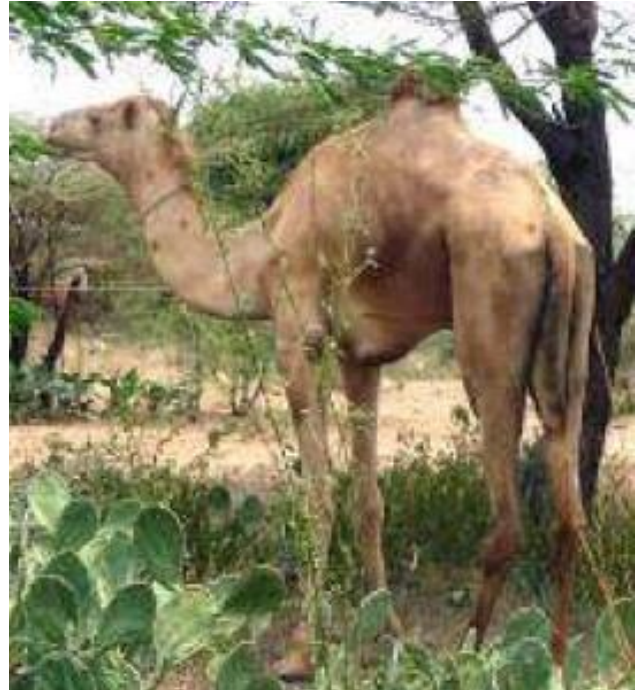
ተናዳፊ ነፍሳት በበሽታው ከተበከሉ ብኋላ ከእንስሳት ወደ እንስሳት በሽታውን ያስተላልፋሉ። ሰዎች በሽታው የተበከሉ በወባ ትንኝ ሲነኩ ወይም ከተበከለ እንስሳት ደም ጋር ንኪኪ ሲኖራቸው በበሽታው ሊጠቁ ይችላሉ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

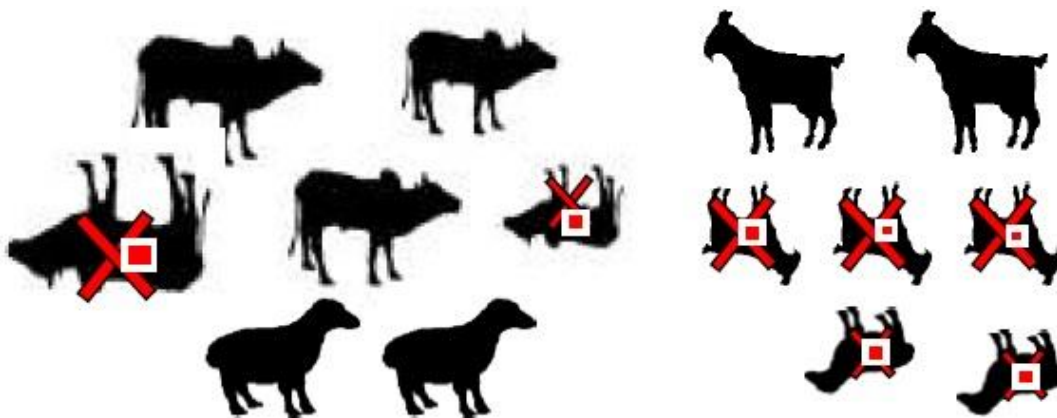
ከመንጋ ምን ያህል እንስሳት በበሽታ ሊያዙ ይችላሉ ?

ከከባድ የዝናብ ወቅት በኋላ የወባ ትንኞች በብዛት ሰለሚራቡ የመንጋው አባላት በሙሉ በበሽታ ሊጠቁ ይችላሉ።

ይሞቱ ይሆን?

በእርግዝና ላይ ለእንስሳት ሁሉም ያጨነግፋሉ። አዲስ ለተወለዱ እንስሳትም ከ 10 እጅ እስከ 50 እጅ ይሞታሉ \$ በዕድሜ የገፉ እንስሳት የታመሙ ላይመስሉ ይችላሉ ሆኖም ግን ሻይረሱ ተሸከሚ ናቸው \$ በበሽታው የተበከሉ ትንኞች እንስሳት ወደ እንስሳ /ሰው ሊያስተላልፍ ይችላል።

የታመሙት እንስሳቶች ምን ዓይነት ምልክት ሊታይባቸው ይችላል ?

ወርጃ፤ የግልገሎችና ጥጆች አነስተኛ ደካማ መሆን፤ የሰውነት ሙቀት መጨመር፤ ለስላሳና አሙላጭላጭ የሰውነት ክፍሎች ብጫ መሆን።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በበሽታው የታመሙ እንስሳቶች የሚያሳዩት ምልክቶች

በበሽታው ምክንያት ቢጫ የሆነ የውስጥ የዓይን ሽፋን

በበሽታው የተያዘች ፍየል ስታስወርድ ትታያለች

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

.... የቀጠለ የበሽታው ምልክቶች

በበሽታው ተይዞ ያስወረደች ግመል

በበሽታው የሞቱ እንስሳቶች ላይ የሚታዩ ለውጦች

ያበጠና መልኩን የቀየረ ጉበት

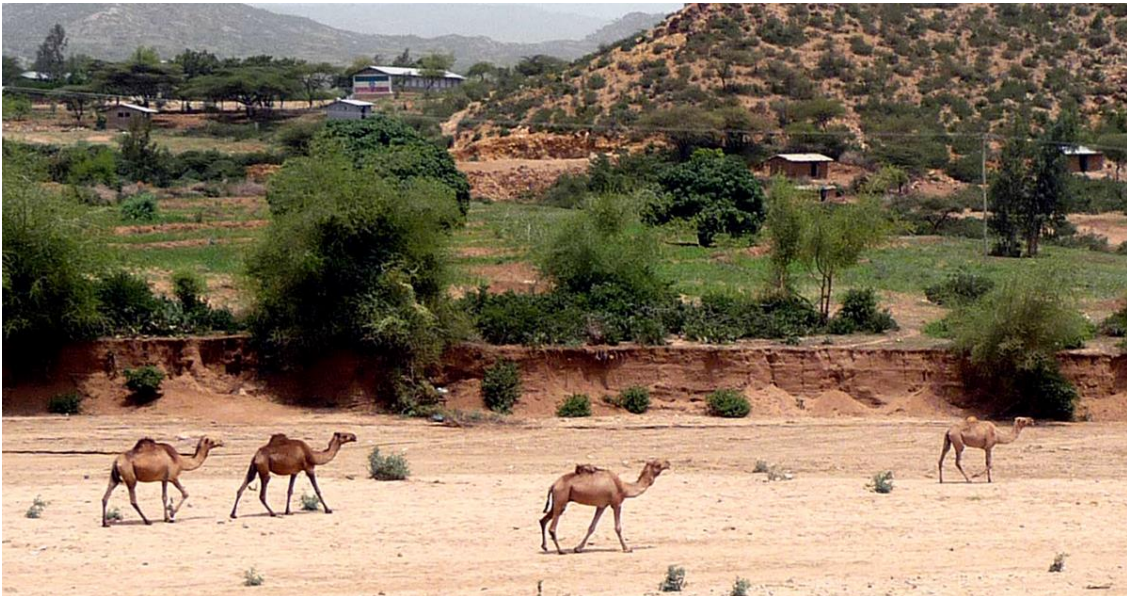

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ህብረተሰቡን ከበሽታው ለመከላከል መወሰድ ያለባቸው እርምጃዎች

1. በበሽታው ከተያዙ እንስሳት ጋር ንክኪ የሚደረግ ከሆነ መከላከያ ልብሶች ማድረግ ያስፈልጋል።
2. በምትሰራበት በአካባቢ የሚያሰውርዱ እንስሳት ካሉ በትንኙ አማካኝነት በሽታው እንዳይተላለፍ ጥንቃቄ ማድረግ ይገባል።

እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥሙዎት በአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳት ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ትኩረት የሚገባቸው ነባር በሽታዎች

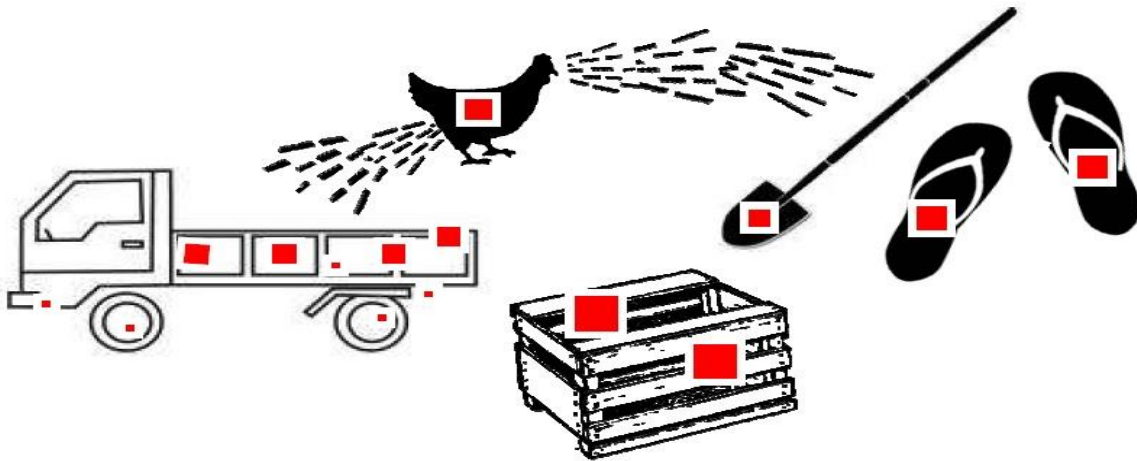
16. አዝጋሚ የመተንፈሻ አካላት በሽታ (ክሮኒክ ሪስፖራቶርይ ዲዝዝ)

የትኞቹ ይጠቃሉ?

ብዛት ያላቸው ደረዎች በአዝጋሚ የመተንፈሻ አካላት በሽታ ሊያዙ ይችላሉ ።

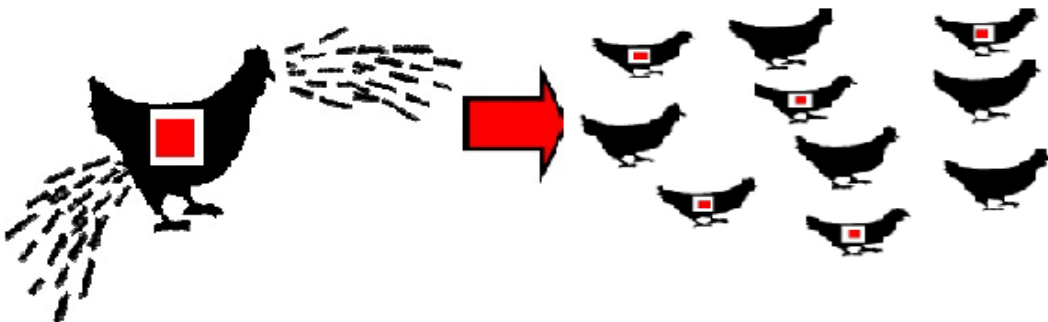
በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

በተጨማሪ በሽታዎችና የሚያባቡሉ ሁኔታዎች የሚከሰት ሲሆን በሽታው የሚመጣውም በባክተሪያ ነው። ባክተሪያው በደሮ ቤት አካባቢ ለብዙ ጊዜ የመቆየት ችሎታ አለው። በሽታው የሚተላለፍባቸው መንገዶችም በተበከሉ ዶሮዎች፣ ሰዎች በሚሰሩዋቸው ስራዎች፣ በተለከፉ ለማዳ ያልሆኑ አዕወፎች፣ ትናንሽ ነፍሳቶችና በተበከሉ የመገልገያ ዕቃዎች ሊተላለፍ ይችላል። ቀጥለው ያሉትን ስዕሎች ይመልከቱ።

ከአንድ መንጋ ምን ያህል ደሮዎች በበሽታ ሊያዙ ይችላሉ?

ግማሽና ከግማሽ በላይ ሊያዙ ይችላሉ ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ይዋቱ ይሆን?

ከታመሙት ጥቂት ደሮዎች (5 ካብ ሚእቲ) የሞሞት ዕድል አላቸው። ይህን እንጂ እንደ እድሚያቸውና ሌሎች ሁኔታዎች ሊወሰን ይችላል።

የታመሙ ደሮዎች የሚያሳዩት ምልክቶች

የታመሙ ደሮዎች አይበሉም፤ መንቀሳቀስ ይቀንሳሉ ፣ እንቁላል መጣልና (ከ10-15%) ዕድገታቸው ይቀንሳል፤ የእንቁላል ጥራት ይቀንሳል፤ ተቅማጥ ይኖራቸዋል፤ የተወሰኑት አንገታቸውና ራሳቸው ያጥፋሉ፤ ያለ መንቀሳቀስና መደንዘዝ ሊታዩ ይችላሉ። የአፍንጫቸው ክፍል ይቆስላል፤ ይሸታሉ፤ ከአፍንጫቸው ፈሳሽ ይፈሳል፤ ይስላሉ፤ ለመተንፈስ ይቸገራሉ ያልተለመደ ድምፅ ያሰማሉ፤ በጣም የተጎዱ መሬት ላይ ይወድቃሉ በተጨማሪም አፋቸው ከፍተው ሊነፍሱ ይችላሉ።

የዚህ በሽታ ምልክቶች ምስክር ካይላኛ የወፍ ሳል ሊመሰሰል ይችላል፤ ይሁን እንጂ በሚታየው የቁስለ ዓይነት መለየት ይቻላል ። ስለዚህ የመጨረሻው ማረጋገጫ ሊሆን የሚችለው በላቦራቶሪያ ምርመራ ማረጋገጥ ነው ።

ይህ ስዕል በአዝጋሚ የደሮ በሽታ የተጠቃ አውራ ዶሮ ያሳያል ። ዓይኑ ቀይና ቁስል አለው፤ ኮከኔው ነጭና ቁስለ ይኖረዋል፤ ከአቧራ ጋር የተቀላቀለ ከአፍንጫ የሚወጣ ንፍጥ አፍንጫው ዘግቶት ይታያል ። / ይህ ስዕልና መግለጫው ከMERCK Veterinary Manual የተገኘ ሆኖ Courtesy of North Carolina State Poultry Health Management/።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በአዝጋሚ የደሮ በሽታ የተጠቃች ቄብ ደሮ። ዓይኗ ቆስሏል አብጧል፣ አፍንጫዋ በንፋጥ ተዘግቷል። / ይህ ስዕልና መግለጫው ከthe poultry site የተገኘ ነው።

በአዝጋሚ የደሮ በሽታ የተጠቃ አውራ ደሮ ተከፍቶ ሲታይ። በመጨረሻ ያለው ውይም ደግሞ የአየር መተላለፍያ ክፍልፋይ አብጦና ጉም የለበሰ መስሎ ይታያል ። / ይህ ስዕልና መግለጫው ከMERCK Veterinary Manual የተገኘ ነው Courtesy of American Association of Avian Pathologists።

እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥምዎ በአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳ ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።

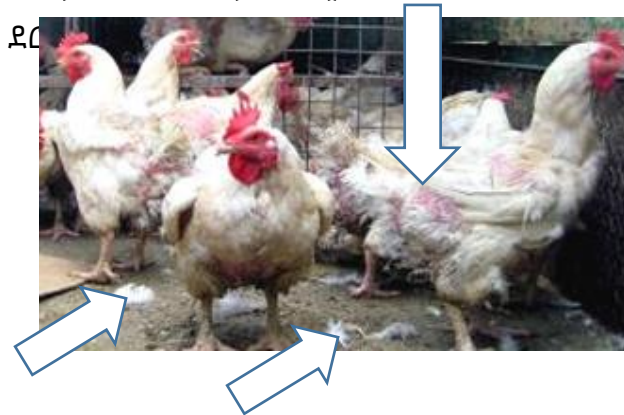
17. በደሮዎች የካንሰርና የአካል መደንዘዝና ያለመንቀሳቀስ በሽታ (ማሬክስ ዲዝዝ)

የትኞቹ ይጠቃሉ?

ብዛት ያላቸው ቁጥና እንቁላል መጣል የጀመሩ እንዲሁም የስጋ ደሮዎች በካንሰርና የአካል መደንዘዝና ያለመንቀሳቀስ በሽታ ሊጠቁ ይችላሉ ። በሽታው አብ የ 3 ሰምንት ዕድሜ ጀምሮ የሚታይ ሆኖ በተለይም ከ2 እስከ 7 ወራት ዕድሜ ባላቸው ደሮዎች ከፍ ብሎ ያጠቃል ።

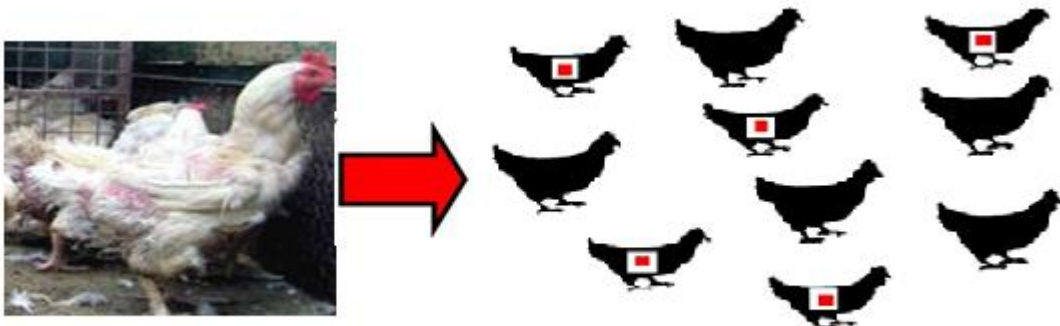
በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

በሽታው ከሚያባብሱ ሁኔታዎች ማለትም ዕድሜና የደሮ ዝርያ ፣ ከእናታቸው የሚያገኙት የመከላከያ አቅም፣ በሽታው የሚያመጣ የሻይረስ ዓይነት፣ ተደራቢ ሌሎች በሽታዎችና የሰውነታቸው በሽታን የመከላከል ደረጃ ሲደክም ጋር ተያይዞ የሚመጣ የሻይረስ በሽታ ነው ። በሽታው በተበከሉ ደሮዎች የሚተላለፍ ሲሆን ሻይረሱ በተፈጥሮው በደሮ ህዋስ የሚኖር፣ ከደሮ በሚረግፉ የደሮ ላባዎችና ፀጉር በቅርብ ባሉት የደሮ መኖርያዎች ይሁኑ ራቅ ወዳለ ቦታ በመሰራጨት በቀላሉ ሊጠቁ ወደሚችሉ ሌሎች ደሮዎች ይመልከቱ ።

ከአንድ መንጋ ምን ያህል ደሮዎች በበሽታ ሊያዙ ይችላሉ ?

ግማሽና ከግማሽ በላይ ሊበከሉ ይችላሉ ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ይሞቱ ይሆን?

ከተበከሉት ደሮዎች እስከ 50 በመቶ የሞሙት ዕድል አላቸው። ይሁን እንጂ እንደ ዕድሜያቸው ልዩነትና በሌሎች ሁኔታዎች ይወሰናል።

የታመሙ ደሮዎች የሚያሳዩት ምልክቶች

በሽታወ በተለያዩ ደረጃዎች የሚገለፅ ሲሆን እግራቸው ክንፋቸውና ሌሎች አካላቸው ይደነዝዛል አይንቀሳቀስም፤ የዓይናቸው ቀለም መቀየርና ዓይናቸው ይጠፋል፤ ቁስልና ዕጢ የሚመስል የቆዳ ካንሰር ይታያል፤ የሆዳቸው ይዘትና ግዝፈት ይጨምራል፤ የታመሙት ደሮዎች መብላት ያቆማሉ ፣ መንቀሳቀስ ይቀንሳሉ፤ ተቆማጥ ይኖራል፤ የተወሰኑት አንገታቸውና ራሳቸው ያጥፋሉ። የውስጥ አካላቸው ሲመረመር የካንሰር ዕብጦቶች በተለያዩ የውስጥ አካላት ይታያል። ለበለጠ መረዳት ቀጥሎ ያለው ስእሎች መመልከት ያስፈልጋል ።

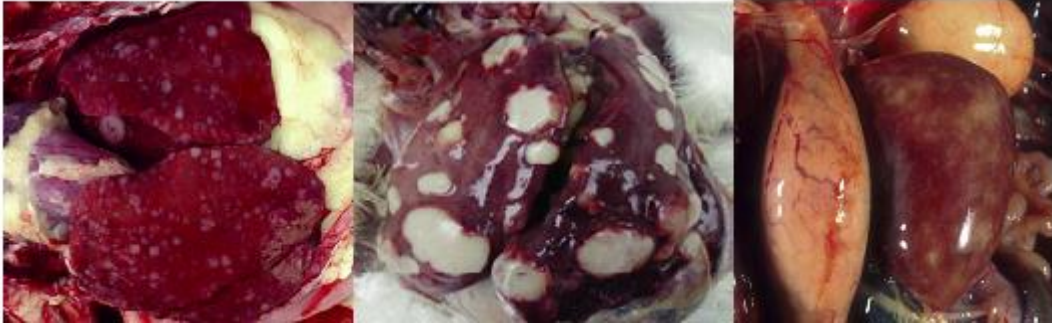

በካንሰር መደንዘዝና ያለመንቀሳቀስ የደሮ በሽታ የቄብ ደሮዎች ይታያሉ ። አካላቸው ደንዝዞ ምንቀሳቀስ አይችሉም። የመጀመርያዋ የቀኝ አንዳዶቹም የግራ እግራቸው ሁለተኛዋም ሁለቱም እግሮችዋና የአንዳዶቹ የቀኝ ስለደነዘዘና ስለእማይንቀሳቀስ ደሮዎቹ በመሬት ተዘርግተዋል። / ይህ ስዕልና መግለጫው ከMERCK Veterinary Manual የተገኘ ነው Courtesy of North Carolina State Poultry Health Management/።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በካንሰር መደንዘዝና ያለመንቀሳቀስ የደሮ በሽታ የተጠቁ ደሮዎች። የመጀመርያዋ ስንመለከት አካላትዎ የሚቆጣጠረው ኤቸዮቲክ ተብሎ የሚጠራው ነርቭና በላይኛው ቀስት የተመለከተው ነርቭ ከታችኛው የተመለከተው ቀስት ነርቭ ሲወዳደር በበሕታው ምክንያት በጣም አብጦና ቆስሎ ይገኛል። ሁለተኛው ደሮ በቀለምና ቅርፅ መቀየር ምክንያት ዓይኗ ሙሉ በሙሉ ጠፍቶ ይታያል። ሶስተኛው ደሮ ደግሞ በካንሰር በሽታ በመጠቃት ምክንያት ቆዳዋ ቆስሎና አብጦ ይታያል። / ይህ ስዕልና መግለጫው ከ*Manual of Poultry Disease*, Chief edditr-Jeanne Brugère-Picoux & Jean-Pierre Vaillancourt የተገኘ ነው/.

በካንሰር መደንዘዝና ያለመንቀሳቀስ የደሮ በሽታ የተጠቁ ደሮዎች። የመጀመርያውና ሁለተኛው ስዕሎች የሚያሳዩት በበሽታው የተጠቁ ጥቂቁር ጉበቶች ሆነው ግዝፈታቸው ከሚገባ በላይ ትልቅና በተከፋፈለው አካላት ደግሞ ጥቂቁር ጉበቶች ብትን ብለው ወደ ካንሰር የተለወጡ ይታያሉ፤ ያበጠና ነጭ መልክ ያለው ተፈጥራዊ ያለሆነ ለውጥ ይታይበታል። በሶስተኛው ስዕል ደግሞ ወደ ካንሰር የተለወጠና ጣፍቶ አብጦና ነጭ ነጠብጣቦች በሁሉም የጠፈቀው ክፍል ተሰራጭቶ ይታያል። ይህ ስዕልና መግለጫው ከ*Manual of Poultry Disease*, Chief edditr-Jeanne Brugère-Picoux & Jean-Pierre Vaillancourt ዝተረኽበ እዩ/.

**እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥምዎ በአቅራቢያዎ ለሚገኘው
የእንስሳ ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።**

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

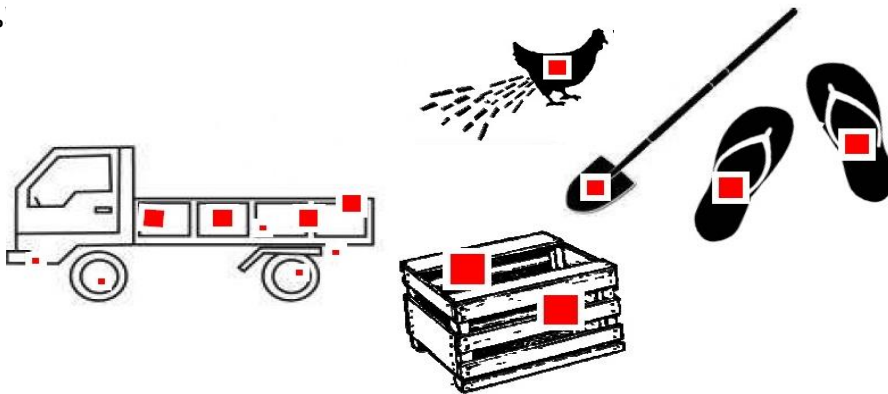
18. የደሮ በርሳ ዕጢ በሽታ (ኤንፌክሽን ባርሳል ዲዝዝ)

የትኞቹ ይጠቃሉ?

የደሮ በርሳ ዕጢ በሽታ ከደሮዎች ዕድሜ ተያይዞ የሚታይ ሲሆን ትናንሽ ጫጮቻችን በማደግ ላይ የሚገኙ በከፍተኛ ደረጃ ያጠቃል። በሽታው ከ 3 ሳምንት ዕድሜ አካባቢ ጀምሮ የሚታይ ሆኖ ዕድሜያቸው ከ3-6 ሳምንታት በሚሆኑት ላይ በከፍተኛ ደረጃ ያጠቃል።

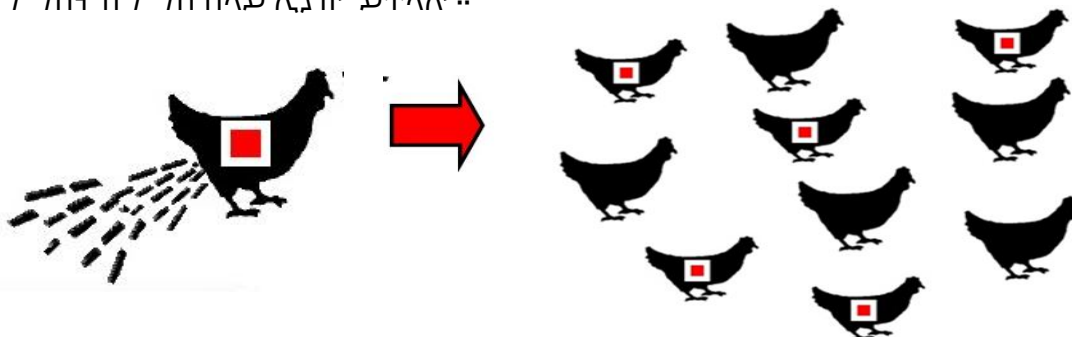
በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

በሽታው አባባሽ ከሆኑ ሁኔታዎች ማለትም የደሮ ዕድሜ ፣ ከእናት የሚገኝ የሰውነት የመከላከያ መጠንና የሻይረሱ የበሽታማምጣት ተፈጥራዊ ልዩነት ተያይዞ የሚታይና የሚመጣ በሽታ ነው። በሽታው ብተለከፉ ደሮዎች የሚተላለፍ ሆኖ በተጨማሪ በኩሳቸው ወደ ደሮ ቤቶችና በተለያዩ ምክንያቶች ወደ ራቅ ባሉ ቦታዎች ተሰራጭቶ በቀላሉ ሊጠቁ የሚችሉ ሌሎች ደሮዎች በንክኪ ይተላለፋል። ሻይረሱ ከደሮዎች ሰውነት ወደ ውጭ ከወጣ በኋላ በሌሎች ሁኔታዎች ሳይሸነፍ ለረጅም ጊዜ ይቆያል። ቀጥለው ያሉት ስዕሎች

ከአንድ መንጋ ምን ያህል ደሮዎች በበሽታ ሊያዙ ይችላሉ?

ግማሽና ከግማሽ በላይ ሊያዙ ይችላሉ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ይሞቱ ይሆን?

ከታመሙት ደሮዎች ውስጥ ወደ 50 ከመቶ እጅ የሞሞት ዕድል አላቸው። ይሁን እንጂ እንደ የደሮዎች ዕድሜና የሽይረሱ ዓይነት ሊለያይ ይችላል።

የታመሙ ደሮዎች የሚያሳዩት ምልክቶች

በሽታው በተለያዩ ደረጃዎች የሚገለፅ ሆኖ ከይኑ የታመሙት ደሮዎች መብላት ያቆማሉ ፣ ይፈዛሉ፣ ፀጉራቸውና ክንፋቸው ይዘረጋል ይበታተናል፣ መንቀሳቀስ ይቀንሳሉ፣ አልፎ አልፎም ተቅማጥ ይታየባቸዋል፣ የተወሰኑት አንገታቸውና ራሳቸው ያጥፋሉ። ይውስጥ አካላታቸውም ሲመርመር የካንሰር ዕብጦቶች በተለያዩ ውስጣዊ አካላት ይታያል ። ለበለጠ መረጃ ቀጥለው ያሉት ስዕሎች መመልከት ያስፈልጋል። ቁስሎቹ በዓይን የሚታዩበት አካላት ባርሳ በተባለ ዕጢና የእግር ጡንቻ፣ በደረትና ሌሎች አካላት ሲታዩ ነው። በተለይም የባርሳ ዕጢ ያበጣል፣ ይሰፋ፣ ይቆስፋል፣ ብጫ ቀለም ይኖረዋል፣ ደም ስር ይፈረሳል ደም ይፈሳል። በተጨማሪ የተጠቁት ጡንቻዎች ደም ይለብሳሉ ይደማሉ። ለተጨማሪ መረጃ ቀጥለው የተቀመጡት ስዕሎች ይመልከቱ።

በባርሳ ዕጢ በሽታ የተጠቁ ጫጫቶች። ዓይናቸው ይሸፍናሉ፣ አፋቸውና ራሳቸው ወደ መሬት ይጎብጣል፣ ፀጉራቸው ተበታትኖ ፈዛዛ ሆነው ይታያሉ / ይህ ስዕልና መግለጫው ከ*Manual of Poultry Disease*, Chief edditr-Jeanne Brugère-Picoux & Jean-Pierre Vaillancourt የተወሰደ ነው።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በበርሳ ዕጢ በሽታ የተጠቁ የጨጨቶች የውስጥ አካላት። የመጀመሪያው ስዕል የሚያመለክተው ውስጣዊ አካል በርሳ የሚባለው ዕጢ ደም ለብሶና ደምቶ እንዲሁም አብጦና ቆስሎ ይታያል ። ሁለተኛው ስዕል ደግሞ የእግርና ደረት ጡነቻዎች በበሽታው ምክንያት ደም ለብሶውና ደምተው አብጠውና ቆሰሉለው ይታያሉ። / ይህ ስዕልና መግለጫው ከ*Manual of Poultry Disease*, Chief edditr-Jeanne Brugère-Picoux & Jean-Pierre Vaillancourt የተወሰደ ነው።

እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥምዎ በአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳ ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።

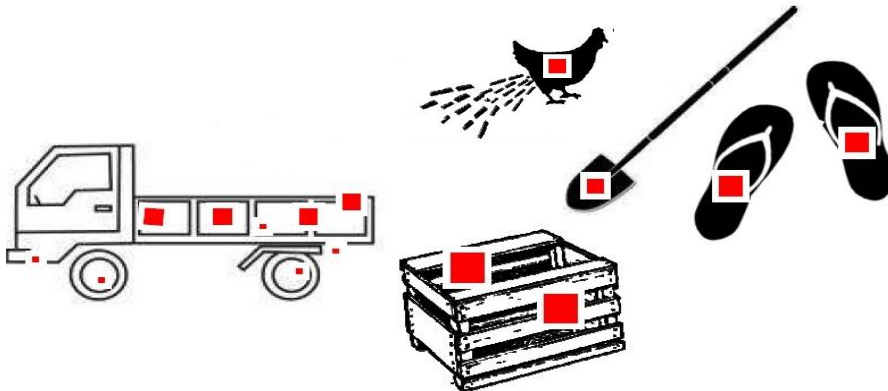
19. የደሮ የፈንጣጣ በሽታ (ፋውል ፖክስ ዲዝዝ)

የትኞቹ ይጠቃሉ?

የደሮ የፈንጣጣ በሽታ ለሁሉም የዕድሜ ክልል የሚያጠቃ ሽይረስ ነው። በዋነኝነት ፀጉርና ላባ የሌላቸው የደሮ አካላት የሚያጠቁና ተላላፊም ነው።

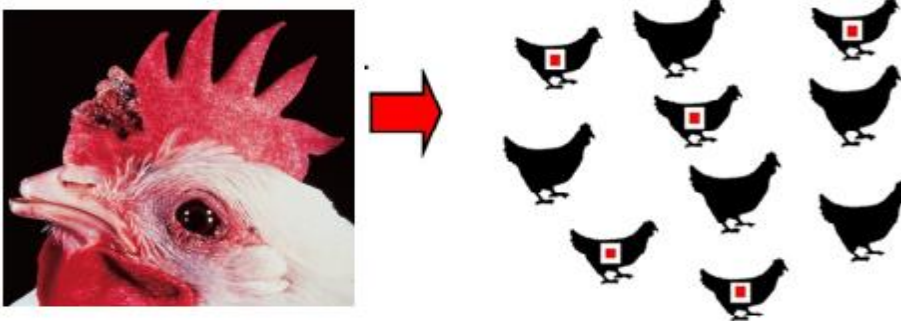
በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

በሽታው ወይም ሽይረሱ ለረጅም ጊዜ በመነካካትና በመቀራረብ የሚተላለፍ ሆኖ በሽታው ሊባበስ የሚችለው በአንድ ቦታና ሰፈር ብዙ ደሮዎች ሲኖሩ ነው። በተጨማሪ የተለየ ዕድሜ ያላቸው ደሮዎች መንገድ በአንድ ቦታና ሰፈር ማሰቀመጥ አናዱ የበሽታው ማባባሻ መንገድ ነው። ሽይረሱ ከደሮ አካል ወደ አከባቢ ከወጣ ብምንም ነገር ሳይጎዳ ለረጅም ጊዜ ይቆያል። ብተጨማሪ ሽይረሱ በተለያዩ ነገሮች ስለማይጠቃ አብ መሬት ላይ ከሚረግፍ ላባና ፀጉር ለረጅም ጊዜ የሚቆይና ከበሽታው ያልዳኑ ደሮዎች ደግሞ ሽይረሱ ተሽከሚ ሆነው ሽይረሱን ወደሰፈራቸው ስለሚያልፍ ሰፈራቸው "ጉዝጓዛቸው" መኖራቸውና ውሃ በመበከል ያልታመሙ ደሮዎች በበሽታው ሊያዙ ይችላሉ። ቀጥለው ያሉት ዕሎች ይመልከቱ።

ከአንድ መንጋ ምን ያህል ደሮዎች በበሽታ ሊያዙ ይችላሉ?

ግማሽና ከግማሽ በላይ በበሽታው ሊያዙ ይችላሉ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ይሞቱ ይሆን?

ከተበከሉት ደሮዎች ውስጥ አብዛኛው የበሽታው ተጠቂ ሲሆኑ የሞሞት ዕድላቸው ግን በጣም ትንሽ ነው። ሆኖም ግን በበሽታው ውስጣዊ አካላቸው ማለትም አካላት ሆዳቸውና አንጀታቸውና የመንተንፈሻ ቸካላቸው ሲጠቃ የሚታይ የሞት መጠን ሊከሰት ይችላል።

በበሽታው የታመሙት የሚያሳዩት ምልክቶች

በሽታው የውጭና የውስጥ ተብሎ በሁለት የተከፈለ ሆኖ በሻይረሱ የተለከፉት ደሮዎች ኮክኔቸው፣ ኩልኩልታቸው፣ አፋቸው፣ እግራቸው፣ ቂጣቸው፣ ዓይናቸውና ሌሎች በፀጉርና ላባ ያለተሸፈነ አካላቸው ክፍት የሆነና ወጣ ወጣ ቁስለ በግልፅ ይታይባቸዋል። ቁስሉ በአፋቸውና በዓይናቸው አከባቢ በሚወጣበት ጊዜ ደሮዎቹ በተገቢ መንገድ እንዳይመገቡና እንዳያዩ ስለሚያደርጋቸው በራብ ሊሞቱ ይችላሉ። ከ ቁስል በተጨማሪ ደሮዎቹ ፀጉና ላባ ያለማብቀል የዕንቁላል ምርት መቀነስ ያጋጥማል። በየውስጥ አካል ሻየረስ የተጠቁ ደሮዎች ደግሞ በግሮሮቸው፣ የላይኛው የማስተንፈሻ አካላቸው ቁስል ሲፈጥር የመትንፋስ ችግር ያጋጥማል፣ ከፍ ያለ የሞት መጠን ያጋጥማል። ለተጨማሪ መረጃ ቀቀጥለው ያሉት ስዕሎች ይመልከቱ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

በደረ የፈንጣጠ በሽታ የተጠቁ የተለያዩ ደረዎች። ኮክሄቸው፣ ዓይናቸው ፣ አፋቸው በቼስሊ ተጠቀቶና ተጎድቶ ይገኛል ። / ይህ ስዕልና መግለጫው ከ*Manual of Poultry Disease*, Chief edditr-Jeanne Brugère-Picoux & Jean-Pierre Vaillancourt የተወሰደ ነው ፡/።

**እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥምዎ በአቅራቢያዎ ለሚገኘው
የእንስሳ ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።**

20. የደሮ የተቅማጥ በሽታ (ኮክሲዶሲስ ዲዝዝ)

የትኞቹ ይጠቃሉ?

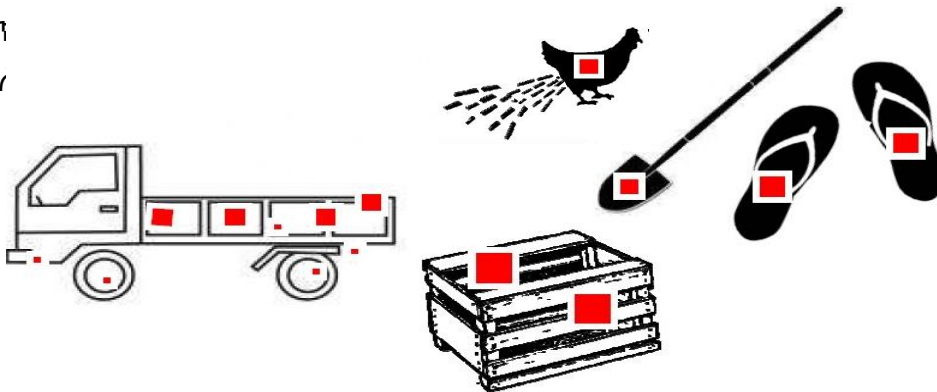
የደሮ የተቅማጥ በሽታ ከዕድሜ ጋር ተያይዞ የሚታይና ትናነሾችና በማደግ ላይ ያሉት ደሮዎች በከፍተኛ ደረጃ ያጠቃል። በሽታው ከ 3 ሳምንታ ዕድሜ አካባቢ ባላቸው ደሮዎች ጀምሮ የሚታይ ሆኖ በተለይም ዕድሜያቸው ከ3-6 ሳምንታት ባደረጉ ደሮዎች ድርሆ በከፍተኛ ደረጃ ያጠቃል።

በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

በሽታው በሚያባሱ ምክንያቶች የሚነሳ ሲሆን እነርሱም የደሮው ዕድሜ ፣ የሰፈራቸው ውይም አካባቢያቸው የመርጠብና የሙቀት ሁኔታ፣ የበሽታ አምጭዎች ብዛትና የአፈጣጠር ዓይነት ልዩነት ተያይዞ የሚታይ በሽታና በፕሮቶዝያ የሚመጣ ነው። በሽታው ብዝተለክፉ ደሮዎች የሚተላለፍ ሆኖ ፕሮቶዝያው በደሮ ኩስ አማካኝነት ደርሁ ወደ አካባቢ ወይም የደሮ መኖርያ ከተሰራጩ በኋላ ሌሎች ደሮዎችን በተበከለ መኖ፣ ውሃና ሌሎች በመመገብ ወይም በመጠጣት ይተላለፋል። በመሆኑም ከዶሮ ቤት አያያዝ ማጓጓዝና ሞ የመካላከል ስራ ተዛምዶ የሚመጣ በሽታ ነው። የበሽታው መነሻ ፕሮቶዝያ ከዶሮ አካላት ውስጥ

በቀላሉ

ላ ሌሎች ደሮዎችን

ከአንድ መንጋ ምን ያህል ደሮዎች በበሽታ ሊያዙ ይችላሉ?

ግማሽና ከግማሽ በላይ ሊያዙ ይችላሉ።

ይሞቱ ይሆን?

ከተያዙት ደሮዎች ውስጥ እስከ 50 በመቶ አካባቢ የመሞት ዕድል ሊያጋጥም ይችላል። በተለይም ከ3 እስከ 6 ሳምንታት ዕድሜ ያላቸው በብዙ የበሽታው መነሻ ፕሮቶዝያ ከተጠቁ ከፍተኛ ሞት ሊያጋጥም ይችላል፡

የታመሙ ደሮዎች የሚያሳዩት ምልክቶች

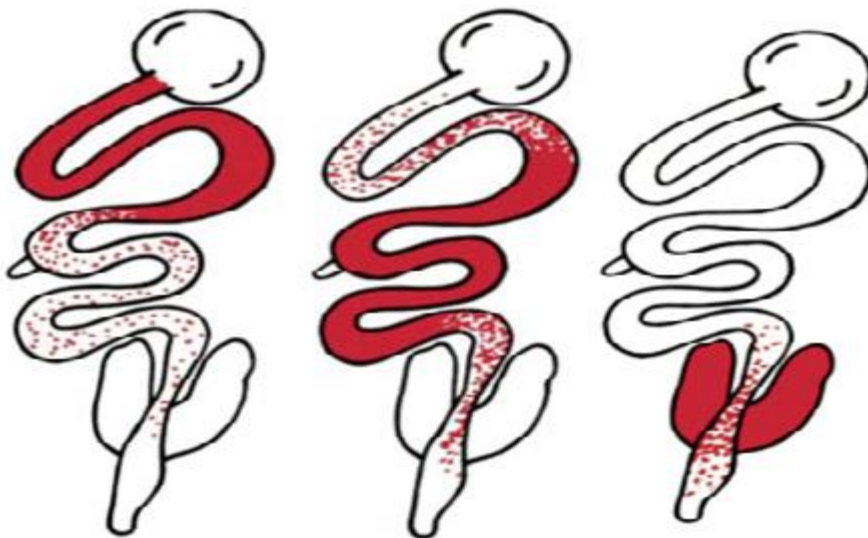
በሽታው በተለያዩ ደረጃዎች የሚገለፅ ሆኖ ዋናው ምልክቱ ተቅማጥና ደም የተቀላቀለበትም ጭምር ነው። በተጨማሪ የታመሙት ደሮዎች መኖ መብላት ያቆማሉ ፣ ይፈዛሉ፣ ፀጉራቸውና ክንፋቸው ይዘረጋል፤

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

መንቀስቀስ ይቀንሳል፤ የተለያዩ ቀለምና ዓይነት ያለው ተቅማጥ ያሳያል፤ የተወሰኑት አንገታቸውና ራሳቸው ያጎነብሳሉ። እንዲሁም ዕድገታቸውና የሚሰጡት ምርት ይቀሳል። ውስጥ አካላታቸው ሲመረመር ዕብጦት፣ መቁሰልና መድማት በተለያዩ ውስጣዊ አካሎቻቸውና አንጀታቸው ይታያል ። ለበለጠ መረጃ ቀጥሎ ያለው ስዕሎችን መመልከት ያስፈላጋል። ዋናዎቹ በዓይንናችን የሚታዩት ቁስሎች ቁስለታት በአንጀታቸው የሚፈጠሩ ናቸው ። ስለሆነም አንጀታቸው ያብጣል ፣ ይቆስላል፣ ብጫ መልክ ይኖረዋል፣ የመቅለትና መድማት ይታያል። ለተጨማሪ መረጃ ቀጥሎ ያሉትን ስዕሎች ይመልከቱ።

በደረ የተቅማጥ በሽታ የተጠቁ ጫጮች ። ደም የተቀላቀለበት ተቅማጥ ያሳያል፤ ራሳቸው ወደ መሬት ያጎነብሳሉ፤ ፀጉራራቸው ተበታትኖና ፈዘው ይታያሉ ። /ይህ ስዕልና መግለጫው ከ*Manual of Poultry Disease*, Chief edditr-Jeanne Brugère-Picoux & Jean-Pierre Vaillancourt የተወሰደ ነው።

በደረ የተቅማጥ በሽታ የተጠቁ ጫጮች ። በበሽታው ምክንያት በተለያዩ የአንጀት አካላት ደም መስለውና ደምተው እንዲሁም አብጦና ቆስሎ ይታያል። /ይህ ስዕልና መግለጫው ከ*Manual of Poultry Disease*, Chief edditr-Jeanne Brugère-Picoux & Jean-Pierre Vaillancourt የተወሰደ ነው።

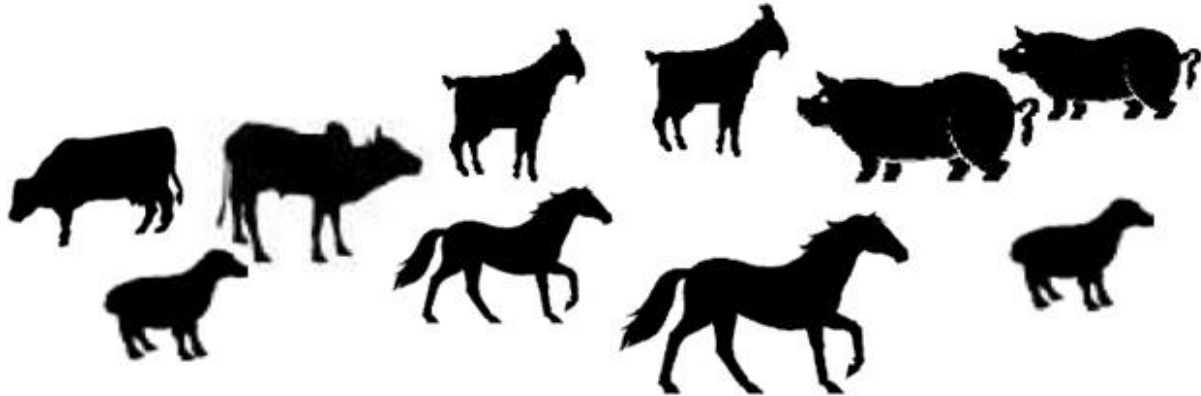
**እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥምዎ በአቅራቢያዎ ለሚገኘው
የእንስሳ ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።**

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

21. የገንዲ በሽታ (ትሪፖሮሶሞሲስ)

የትኞቹ ይጠቃሉ?

የዳልጋ ከብቶች፣ ፍየሎች፣ በጎች፣ ዓሳማዎች፣ የጋማ ከብቶች፣ ግመል

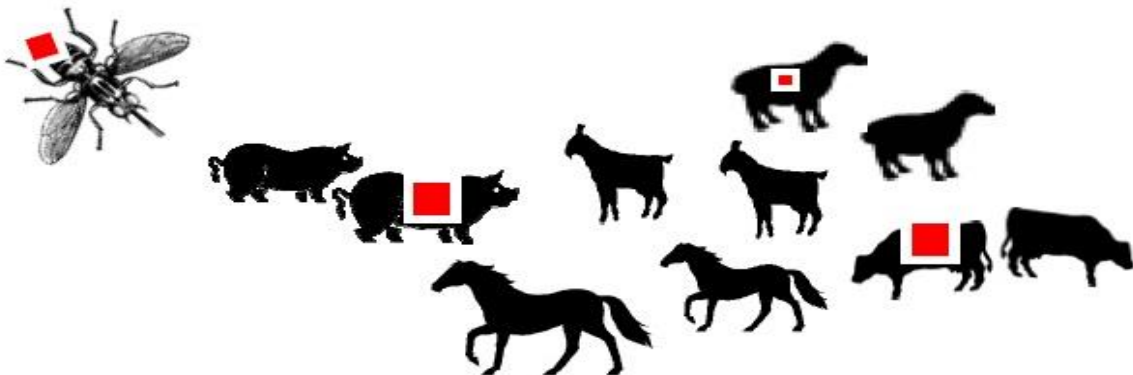
በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

በአብዛኛው በተበከለች የቆላ ዝንቦች ንክሻ የሚተላለፍ በሽታ ነው።
ጥቂት የሆኑ የገንዲ ዓይነቶች በሌሎች ተናካሽ ዝንቦች
ይተላለፋሉ። ሆኖም ግን የቆላ ዝንቦች ዋነኛ አስተላላፊዎች ነው።

ከአንድ መንጋ ምን ያህል እንስሳት በበሽታ ሊያዙ ይችላሉ ?

ብዙ እንስሳቶች ላይታመሙ ይችላሉ። የሚወሰነው የቆላ ዝንቦች መኖር አለመኖሩ ነው።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ይሞቱ ይሆን?

የታመሙት ቆየት ብለው ይሞታሉ ነገር ግን በበሽታው ታመሙ ለረጅም ጊዜ ሊቆዩ ይችላሉ።

በገንዲ በሽታ የታመሙ እንስሳቶች የሚያሳዩት ምልክቶች

እንስሳቶች ለረጅም ጊዜ
ይታመማሉ ሰውነታቸውም
በጣም ይከሳሉ።

በገንዲ በሽታ የሞቱ እንስሳቶች ላይ የሚታዩ ምልክቶች

ከፍተኛ ክብደት መቀነስ

**እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥምዎ በአቅራቢያዎ ለሚገኘው
የእንስሳ ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።**

22. የግመል አዝጋሚ የመንተፈሻ አካል በሽታ (ክሮኒክ ሪስፓራቶርይ ዲዚዝ ኮምፕሌክ)

የትኞቹ ይጠቃሉ? ብ

ግመላች ይታመማሉ።

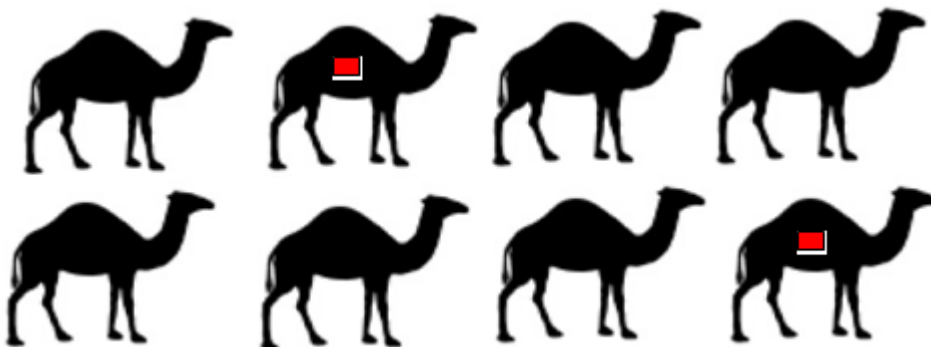

በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

በሽታው ሊነሳ የሚችለው በአባባሽ ምክንያቶች ሆኖ ማለትም እንደነ የከባቢያዊ አየር ለውጥ "ደካማ አያያዝ" ዝቅተኛ የጤና አጠባበቅና ደካማ የአመጋገብ ስርዓት ከሚጠቀሱት ውስጥ ናቸው። በሽታው በፍንዳታ ደረጃ በብዛት የሚከሰትበት ወቅት በጋን ወደ ዝናብ ወቅት ሲቀየር ነው። ወጪያ ያለበት ቀዝቃዛ ዝናብ የበሽታው ፍንዳታ በከፍተኛ ደረጃ የሚያባብሱ ናቸው። የመተላለፍ መንገዱና ስርጭቱ የሚወሰነው በበሽታው ተፈጥራዊ ልዩነት ሆኖ እነርሱም የተለያዩ ሻይረሶች "ፋንገሶች" ባክተሪያዎችና ጭገኛዎች ሊሆኑ ይችላሉ። ብዙ ግመላች በአንድ ቦታ አብራህ በታ/ጋጣ መኖርና የንፅህና ጉድለቶች በሽታው በፍጥነት እንዲስፋፋ ሊያደርጉ ይችላሉ።

ከአንድ መንጋ ምን ያህል ግመላች በበሽታ ሊያዙ ይችላሉ ?

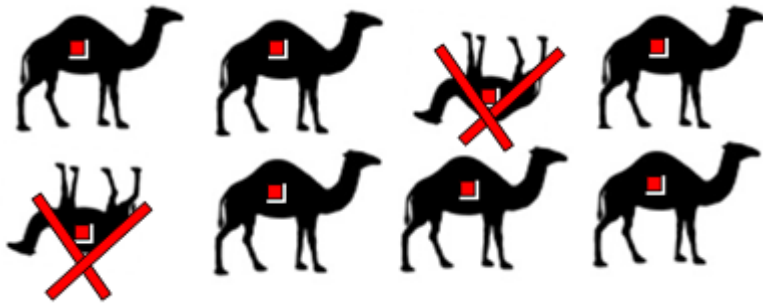
በአብዛኛው ጊዜ ግዛ ከአንድ መንጋ ጢቂቶች ይታመማሉ ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ይሞቱ ይሆን?

ጥቂት ግመሎች ይሞታሉ።

የታመሙ ግመሎች የሚያሳዩት ምልክቶች

ለመዳን ብዙ ጊዜ ይወስድባቸዋል "ከ5-6 ወር እርጉዝ የሆኑ ግመሎች ውርጃ ያሳያሉ" ሳል ይስላሉ "ንፍጥ ከ አፍንጫቸው ይወጣል "ሲያስተነፍሱ ድምፅ ያሳማሉ" ከብደታቸው ይቀንሳሉ ይደክማሉ "መብላት ያቆማሉ "ያልተስተካከለ ቁመና ይኖራቸዋል" ዓይናቸው ያለቅሳል አከባቢውም ያብጣል። በአጠቃላይ ሲታይ ሊሰጠት የሚገባ አገልግሎትና ምርትና መራባት ከጊዜ ጋር እየቀነሰ ይሄዳል ።

የሞት ግመል

እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥምዎ በአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳ ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።

23. የግመል የዕክክ በሽታ (እስከቢስ)

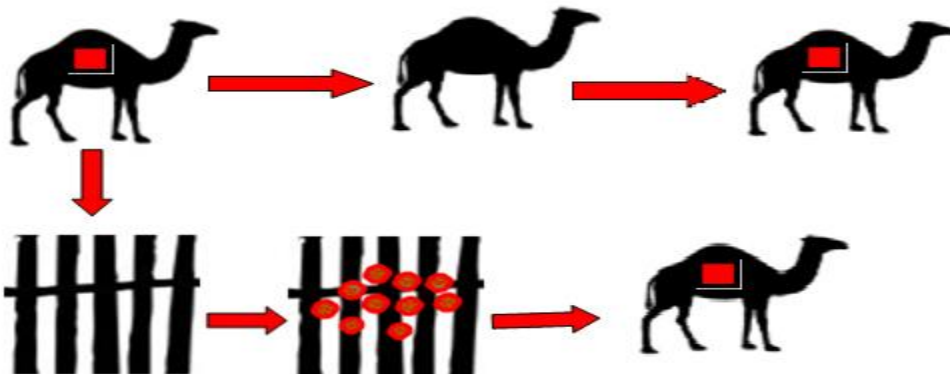
የትኞቹ ይጠቃሉ?

ሰዎችን ጨምሮ ሌሎች የእንስሳት ዓይነቶችም የሚያጠቃ ሆኖ የበሽታው አንሺ ጥገኞች በተፈጥሮ የተለያዩ ሰለሆኑ መልዕልቲ እዚህ ላይ የግመሎችን ብቻ ትኩረት ተጥቶታል።

በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

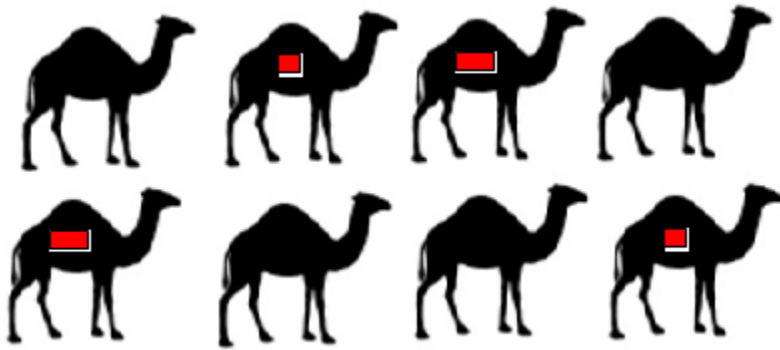
ግመሎች እርስበርሳቸው በአካል ሲጣበቁ ሆኖ ይህም ውሃ ሲጠጡ" በማድረግ ጋጣቸው "ክክ ያላቸው የመጨኛ ዕቃዎች "ኮርቻና ጉዝዕዝ በመሳሰሉት ከተበከለ ግመል ወደ ጤናማ ይተላለፋል።

ከአንድ መንጋ ምን ያህል ግመሎች በበሽታ ሊያዙ ይችላሉ?

በአብዛኛው ጊዜ ከአንድ መንጋ መካከለኛ ቁጥር ይታመማሉ። ሆኖም ግን ደካማ አያያዝና የከባቢ የአየር ለውጥ ሲኖር የሚታመሙት ብዛት ሊጨምር ይችላል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ይሞቱ ይሆን?

ከታመሙ ከረጅም ጊዜ በኋላ ሊሞቱ ይችላሉ። እዚህም ቢሆን ደካማ አያያዝና የአካባቢ አየር ለውጥ ሲኖር የሚሞቱት ቁጥር ሊጨምር ይችላል።

የታመሙ እንስሳቶች የሚያሳዩት ምልክቶች

ግልገሎች" የደካማና በዕድሜ ትላልቅ የሆኑት ብብደበልጥ ይጠቃሉ። ጤናማም የሚጠቁ ሆነው የበሽታው ምልክት የሚታይበት ቦታ ግን በተወሰነ ሊሆን ይችላል። የሚታዩት ምልክቶችም በሽታው ሲጀምር በሃይለኛ የታገዘ ሆኖ ውሃ ይቋጥርና በመቀጠል ፀጉራቸው በመምለጥ ዕርጉበትና ፍሳሽ ቆዳቸው ላይ ይታያል። ይህም ቆየት ብሎ የደረቀ ቁስልና በተለያዩ ቦታ ጉብ ጉብ/ አበጥ አበጥ ብሎ ይታያል" ሁሌም በመደጋገም ቆዳቸው ያካሉ። በሚበዛው ጊዜ ግዘ የሚጠቁት የውጭ የቆዳ ክፍሎችም ራስ" ቂጣቸው አካባቢ የፆታ ብልታቸው አካባቢ ነው። ፀጉር የተመለጠበት አካባቢ እስከ 2 ሴሜ ስፋት ሊኖረው ይችላል። የቆየ በሽታ ከሆነ ቁዳው ላይ ግራጭ/ አመዳማ መልክና የተጣጠፈ ወፍራምና የተመለጠ ሆኖ ይታያል። ለማጠቃለል የታመሙ ግመሎች ሰውነታቸው ይቀንሳል " ወተት መስጠትና መዋለድ ይቀንሳሉ።

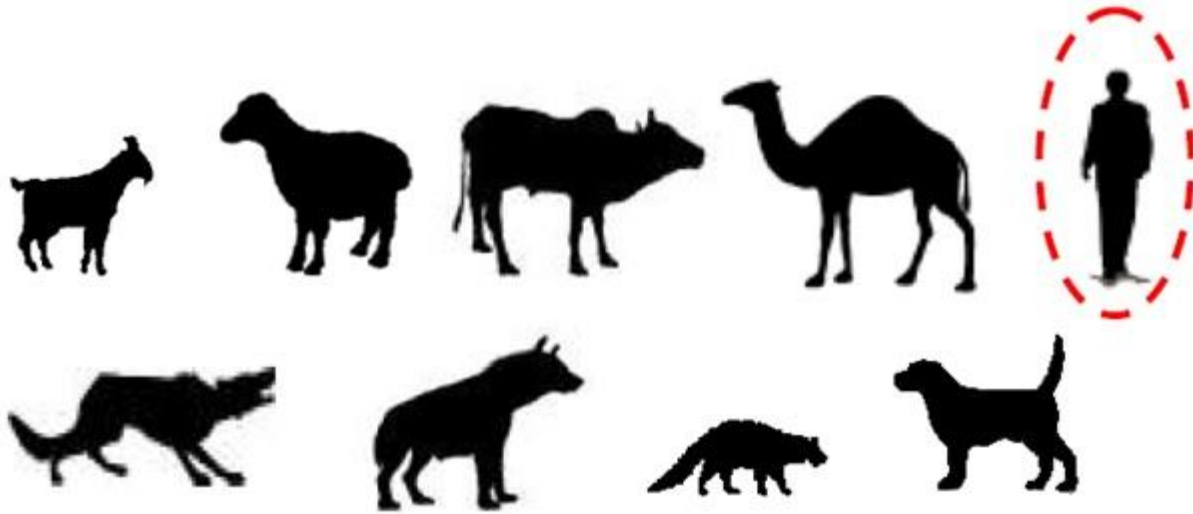
እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያጋጥምዎ በአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳ ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

24. የውሻ ዕብደት በሽታ (ረቢስ)

የትኞቹ ይጠቃሉ?

ሁሉም አጥቢ እንስሳት በበሽታው ይያዛሉ። ወፎች አይዛቸውም። ከእንስሳት ወደ ሰው ይተላለፋል ሰውም ሆነ እንስሳት በበሽታው ከተያዘ አይድንም።

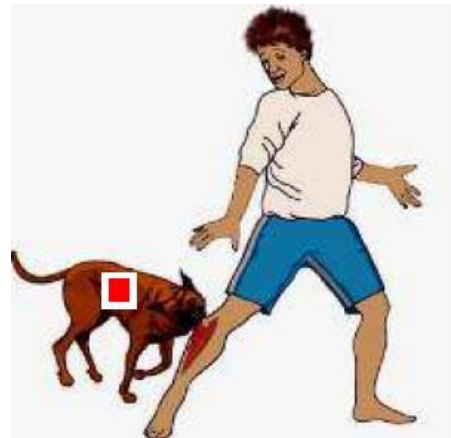
በሽታው እንዴት ሊይዛቸው ይችላል?

በሽታው በታመመ እንስሳት ንክሻ ይተላለፋል

በተለይም በውሻ ንክሻ አማካኝነት ይተላለፋል።

በተጨማሪ በምራቅ፣ በደም ወይም በቆሰለ የአካል ክፍል

ሻይረሱ ሊተላለፍ ይችላል።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

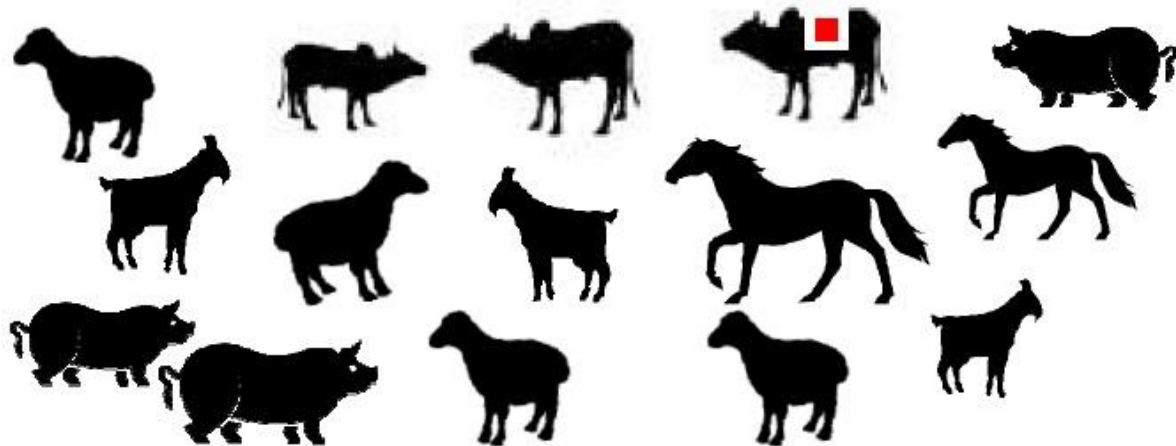
የታመሙት እንስሳቶች የሚያሳዩት ምልክት ምን ይመስላል?

ምልክቶች የሚከተሉትን ያካትታሉ:

- ምራቅ ማዝረክረክ
- ቅፅበታዊ የሆነ የባህርይ ለውጥ
- የተረጋጉ እንስሳትና ስጋ በል እንስሳቶች ባህሪያቸው ቁጡ ይሆናሉ።
- የዱር እና ሳር በል እንስሳት የመፍዘዝ ምልክት ያሳያሉ
- የዱር እንስሳት ወደ ሰው ሊቀርቡና ዕደኛ ሲመስሉ ይታያሉ

ከመንጋ ዉ ምን ያህል እንስሳት በበሽታ ሊያዙ ይችላሉ ?

አልፎ አልፎ የሚታይ ቢሆንም ፍፁም ገዳይ በሽታ ነው።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ይሞቱ ይሆን?

በዉሻ ዕብደት በሽታ የታያቱ ሁሉም ይሞታሉ \$ በዚህም መሰረት በሽታዉ ዝቅተኛ የመታመም እድል እና ከፍተኛ ሞት የሚያስከትል ብሎ መክፈል ይቻላል።

በበሽታዉ የታመሙ እንስሳቶች

በዕብድ ውሻ በሽታ ምክንያት፤

የፈዘዘችና የወደቀች ጥጃ

በዉሻ ዕብደት በሽታ የሞቱ እንስሳቶች

በበሽታዉ የሞቱ እንስሳት የሚያሳዩት ልዩ የዉስጣዊ አካል ምልክት የለም \$

እባክዎን የዚህ በሽታ ምልክቶች ሲያዩ በአቅራቢያዎ ለሚገኘው የእንስሳ ጤና ባለሙያ ያሳውቁ።

በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት

ሌሎች በበካ አሳታዎች ቡድን ድርጅት የተዘጋጁ ማንዋሎች

- የመስክ ናሙና መሰበሰብ ማንዋል የእንስሳት በሽታዎችን መለያና ማፍጠኛ
- የእንስሳት ተላላፊ በሽታዎች ገላጭ ማንዋል
- የውጭ የእንስሳት በሽታዎች (ኡሳሃ) ገኛ እትም
- የእርሻ ደህንነት : የአሜሪካ የምግብና እርሻ መከላከል
- የእርሻ ሽብርን መከላከል - መሪ አጣቃሽ

የእንስሳት በሽታዎችን በጥቅል ምልክቶቻቸው መሠረት መለየት በድንበር ዘለል በሽታዎች ላይ ያተኮረ የመስክ ማንዋል ጊዜያት

